

İDARE

Dâhiliye vekâletinin aylık mecmuası

Yıl 3

Kânunusani 1930

Sayı 22

Tayinler

No. 8742

Cebelibereket Valiliğine Şebinkarahisar Valisi Ziya beyin naklen tayini, Dâhiliye vekâletinin 1-930 tarih ve 60 No. lı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 8-1-930 tarihli içtimamda tasvip ve kabul olunmuştur.

8-1-930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Bş.V.

Ad.V.

M.M.V.

İsmet

M.E.

M.A.

Da.V.

Ha.V.

Ma.V.

Ş.K.

D.T.R.

Ş.S.

Mf.V.

Na.V.

imzada bulunmadı

İk.V. S.İ.M.V.

C.H.

R.

Ş. D.R.

içtimada bulunmadı



No. 8794

Şebinkarahisar Valiliğine sabık Tekirdağ valisi Arif Hikmet beyin tayini, Dâhiliye Vekâletinin 16-1-930 tarih ve 276 numaralı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine icra Vekilleri Heyetinin 22-1-930 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur.

22 1 930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

BŞ. V.	AD. V.	M. M. V.	DA. V.
İsmet	M. E.	M. A.	Ş- K
HA. V.	MA. V.	MF. V.	NA. V.
D. T. R.	Ş- S.	C. H.	R-
	İK. V.	S. İ. M. V.	
	Ş.	D. R.	



Mülkiye müfettişlikleri:

No. 3851

Üçüncü sınıf mülkiye müfettişliğine Beyoğlu kaymakamı Hikmet beyin tayini tensibedilmiştir.

İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

9-1-930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil	Dâhiliye Vekili
İsmet	Ş. Kaya



Emniyet müfettişlikleri:

No. 4740

Saray kaymakamı Nuri beyin emniyet müfettişliğine tayini tensibedilmiştir.

İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

2-1-930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dâhiliye vekili

İsmet

Ş. Kaya



Mektupçuluklar:

No. 3855

Edirne Mektupçuluğuna Vize Kaymakamı Halil beyin tayini tensibedilmiştir,

İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

19-1-930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dâhiliye vekili

İsmet

Ş. Kaya



Kaymakamlıklar:

Sivrihisar kaymakamı Ali Rıza beyin Beyoğlu kaymakamlığına, İskilip kaymakamı İbrahim Rüştü beyin Pınarbaşı kaymakamlığına naklen tayinleri tensibedilmiştir.

.....

İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

19 1/930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dâhiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya

*

* *

1—Behisni kaymakamlığına Plümür kaymakamı Yusuf Ziya, Plümür kaymakamlığına Kula kaymakamı Ahmet, Demirköy kaymakamlığına Hukuk Fakültesi mezunlarından ve Pınarhisar Nahiyesi müdürü Kemal beylerin nakil ve tayinleri tensib edilmiştir.

2—İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

23/1 920

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dâhiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya



No. 3896

Hendek kaymakamlığına Hopa Kaymakamı Ağâh, Hopa kaymakamlığına Simav kaymakamı Cavit, Bafra kaymakamlığına Boyabat kaymakamı Lütfü, Ünye kaymakamlığına Tercan kaymakamı Şerif, Tercan kaymakamlığına sabık Muradiye kaymakamı İbrahim Sivrihisar kaymakamlığına esbak İnegöl kaymakamı Hikmet, Tire kaymakamlığına sabık kaymakamlardan Selâhattin, Vize kaymakamlığına İstanbul vilâyeti daire müdürü ve Hukuk mezunlarından Arif Dünda beylerin nakil ve tayinleri tensip olunmuştur.

İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye vekili memurdur.

30 1/1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya



Vekalet emrine alınanlar:

No. 3822

İşkân işlerinde gösterdiği kayıtsızlıktan dolayı Tire kaymakamı İhsan bey Vekâlet emrine alınmıştır.

İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

6/1/930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya



Görülen lüzumu kat'î üzerine Behisni kaymakamı Şemsettin beyin Vekâlet emrine alınması tensibedilmiştir.

İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

9/1/930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya

1— Görülen lüzumu kat'ıye binaen Demirköy kayma
kamı Celâl Bey Vekâlet emrine alınmıştır.

2— İşbu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur
23/1/1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya



Emniyeti umumiye tayinleri

Şube müdür muavinlikleri:

İstanbul Polis müdüriyeti birinci şube müdür muavinliğine vekâletinde bulunan İstanbul merkez memurlarından Ziya bey terfian tayin kılınmıştır.

Merkez memurlukları:

Malatya merkez memurluğuna İzmir serkomiserlerinden Süleyman Naci bey terfian tayin kılınmıştır.

İzmir merkez memurluğuna İstanbul serkomiserlerinden İhsan bey terfian tayin kılınmıştır.

Manisa merkez memurluğuna İstanbul polis müdüriyeti ikinci şube baş memurlarından Zeki bey, İstanbul polis merkez memurluğuna Manisa merkez memuru Haşim Enveri bey nakil olunmuştur.

Serkomiserlikler:

Malatya serkomiserliğine Ankara serkomiserlerinden Ahmet efendi naklen tayin kılınmıştır.

Komiser muavinlikleri:

Aydın komiser muavinliğine Van komiser muavini Niyazi bey.

Amasya komiser muavinliğine Rize komiser muavini Ali Fethi,
Urla komiser muavinliğine Rize komiser muavini M. Celâlettin.

Kastamonu komiser muavinliğine Sinop komiser muavini Besim.

Sinop komiser muavinliğine Bayazıt komiser muavini Fazıl.

Ankara taharri komiser muavinliğine Kocaeli komiser muavini
Zeki, Kocaeli muavinliğine Ankara komiser muavini Mehmet efendiler
naklen tayin kılınmışlardır.



.....

.....

**Vilâyet ve kaza inzibat
komisyonları kararları**

Antalya

Kaş muhasebei hususiye tahsildarı Nuri ve Düredali efendilerin vazifei tahsiliyelerini yapmadıklarından on günlük maaşları katedilmiştir.

Aydın

Bağarası nahiye müdürü Osman ve nüfus memuru Etem efendiler vuku bulan şikâyet üzerine mecburi tahvile tabi tutulmuşlardır.

Balıkesir

Sabık Çakır nahiyesi müdürü Mehmet efendi Türk harflerini öğremmiyerek arap harflerde muamelâtta devam etmesine ve köy hudutlarını tesbit etmemesine ve köylerde gezip teftiş yapmamasına binaen bir senelik kıdemi tenzil edilmiştir.

Çakır nahiyesi nüfus memuru Hüseyin Avni efendi bilamezuniyet kasabaya gelip gitmesinden yedi ay yirmi bir gün müddeti memuriyeti tenzil edilmiştir.

Sarı nahiyesi nüfus memuru Mustafa Naili efendinin sarhoşluktan on beş lira maaşı katedilmiştir.

Vilâyet iskân memuru Halit efendi bila mezuniyet

.....

vazifesinden ayrılarak Bandırmaya gittiğinden bir haftalık maaşı katedilmiştir.

Kastamonu

Vilâyet nüfus müdüriyeti baş kâtibi Mehmet efendi vazife başında amire karşı hürmetsizlik gösterdiğinden tevbih cezasile tecziye edilmiştir.



Kanunlar

1929 senesi bütçesi için fevkalâde tahsisat ve münakale kanunu

Kanun No. 1544
1929

Kabul tarihi: 26:12

Madde 1 — 1929 senesi Maarif Vekâleti bütçesinde (yeni harflerin istilzam ettiği masraf) namı altında yeniden açılan 715 inci fasla (120,000) lira ve Milli Müdafaa Vekâletinin Hava kısmı bütçesinde (912 numaralı kanunun tatbiki masrafı) namı altında yeniden açılan 922 inci fasla da 913 üncü faslın 3 üncü maddesinden naklen (2352) lira fevkalâde tahsisat olarak konulmuştur.

Madde 2 — 1929 senesi bütçesinin merbut cetvelde yazılı fasıl ve maddeleri arasında ceman (76,748) liralık münakale icra edilmiştir.

Madde 3 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

2/1/1930

Cetvel

Fasıl gelen	Madde	Tenzili	Zammı
		lâzım	lâzım
	Muhassasatın nev'i		

İktisat Vekâleti

8087	Gülcülük ve taktirhaneleri ve fidanlıkları masarifi	12 000	
795	Amenajman ve teşcir		12 000

.....

<u>Fasıl</u>	<u>Madde</u>	<u>Muhassasatın nev'i</u>	<u>Tenzili lâzım gelen</u>	<u>Zammı lâzım gelen</u>
M. M. V. [Hava kısmı]				
913	3	İşletme	2 148	
902	1	Bedeli icar	_____	<u>2 148</u>
M. M. V. [Deniz kısmı]				
939	1	Tenvir ve teshin	<u>10000</u>	
946	1	Tayinat	25 000	
	3	Yem	<u>6000</u>	
		Fasıl yekûnu	31000	
948		Levazım ve teçhizatı harbiye ve fenniye ve tahkimat masarifi	<u>2500</u>	
949	1	Levazımı müteferrika	<u>17000</u>	
950	1	Ecza ve malzemei sıhhiye	<u>1500</u>	
955	1	Mubayaa	200	
	3	İşletme	<u>400</u>	
		Fasıl yekûnu	<u>600</u>	
937		1142 ve 1144 numaralı kanunlar mucibince tahtelbahircilerle dalgıçlara verilecek tahsisat		<u>14 000</u>
938		Mefruşat ve demirbaş		<u>3 000</u>
941		İkramiye		<u>3 000</u>
943		Flarcirah		<u>10 000</u>
947	2	Teçhizat		<u>2 000</u>

<u>Fasıl</u>	<u>Madde</u>	<u>Muhassasatın nev'i</u>	<u>Tenzili lâzım gelen</u>	<u>Zammı lâzım gelen</u>
951		Nakliyat		<u>7000</u>
956		İnşaat ve tamirat		<u>8000</u>
958		Ecnebi memleketler harcırahı		<u>3000</u>
959		Staj için ecnebi memleketlere gönderilecek zabitan ve memurin masarifi		<u>8000</u>
961		Deniz matbaası işletme masarifi		<u>4600</u>
		UMUMİ YEKÛN	76 748	76 748



Hususî orman sahiplerinden ve müteahhitlerden alınan amenajman paralarının sarfı hakkında kanun

Kanun No: 1545

Kabul tarihi: 26 12/1929

Madde 1 — Mukavelenameleri mucibince orman müteahhitlerinden ve 504 numaralı kanun mucibince hususi orman sahiplerinden alınan amenajman ve teşcir paraları bir taraftan varidat bütçesinde açılacak hususî bir fasla ırat kayıt, diğer taraftan İktisat Vekâleti bütçesinin amenajman ve teşcir faslına tahsisat olarak ilâve ve sarFolunur.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

2/1/1930



.....

.....

Brükselde toplanan milletler arasındaki telgraf konferansı tarafından ittihaz edilmiş olan mukarreratın tasdiki hakkında kanun

Kanun No. 1546

Kabul tarihi: 30 12/1929

Madde 1 — 10 Eylül 1928 tarihinde Brükselde toplanan milletler arasındaki telgraf konferansı tarafından ittihaz edilen mukarrerat tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun 1 birinci teşrin 1928 tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükmünü icraya Dâhiliye Vekili memurdur.

2/1/1930



Protokol

Milletler arasındaki S. Petresburg Telgraf mukavelenamesine müzeyyel 1925 Paris servis nizamnamesinin bazı maddelerinin tadili ve bu nizamnameye bazı maddelerin tezyili hakkında 22 Eylül 1928 tarihli Brüksel konferansı protokolü.

Madde 7:

§ I. İkinci cümle yerine atideki cümle konmuştur:

§ 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında yazılı B kategorisi hakkındaki istisna hariç olmak üzere, bu lisanların her biri aynı telgrafnamede yalnızca ve yahut diğerleriyle birlikte kullanılabilir.

Madde 8:

§ I. Yerine atideki fıkra konulmuştur.

§ I. Açık lisan, beynelmilel Telgraf muhaberatında

.....

kullanılması caiz olan lisanlardan birine veya birkaçına göre anlaşılabilir bir mana ifade eden lisandır. Her kelime ve her ifade, ait olduğu lisanda mutad olarak tahsis edilmiş olduğu manayı ifade etmelidir.

Madde 9 :

Bu madde yerine atideki madde konulmuştur:

§ 1. Mukaveleli lisan, gerek uydurma kelimelerden ve gerek ait olduğu lisanda esasen kendilerine tahsis edilmiş olan manayı ifade etmeyen ve bu sebeple açık lisanla telgraf muhaberatında kullanılması caiz olan lisanlardan hiç birinde anlaşılabilir cümleler teşkil etmeyen hakiki kelimelerden veyahut uydurma kelimelerle yukarıda tarif edilen hakiki kelimelerin karıştırılmasından teşekkül eden lisandır.

§ 2. Mukaveleli lisanla yazılı telgrafname diye, metinlerinde bu lisana ait kelimeler bulunan telgrafnamelere denilir. Bu telgrafnameler iki kategori (Sınıf,) ye ayrılır :

Kategori A; Katagori B.

Kategori A: Metindeki kelimeler en fazla on harften teşekkül etmiş olan telgrafnamelerdir. Bu kelimeler en fazla beş harften terekküp etmiş ise içerisinde en az bir tane sesli harf bulunmalıdır. Altı, yedi ve yahut sekiz harften mürekkep ise içerisinde en az iki tane sesli harf bulunmalıdır. Dokuz ve ya on harften müteşekkil ise içerisinde en az üç tane sesli harf bulunacaktır. Beş harften ziyade olan kelimelerin ilk beş harfi içinde hiç olmazsa bir tane ve kelimenin mütebaki kısmında da en az bir tane sesli harf bulunmalıdır. Ancak, kelime dokuz veya on harften müteşekkil ise bittabi sesli harflerin adedi en aşağı üç olacaktır.

Sesli harfler şunlardır: A, E, İ, O, U, Y.

İki veya daha ziyade açık lisana ait kelimelerin, bu kelimelerin ait olduğu lisanın şivesine mugayir olarak yapılan terkipleri memnudur.

.....

Kategori B: Kelimelerin teşkili noktai nazarından hiç bir kayda ve şarta tâbi olmayarak en fazla beş harfî ihtiva eden mukaveleli kelimelerden mürekkep telgrafnamelerdir.

Rakamlar ve rakamlardan müteşekkil gruplar kabul edilmez. Bununla beraber harf ve rakamların birleşmesinden teşekkül eden ticaret markaları, bunların hakikaten ticaret markası olduğu mürsil tarafından ispat edildiği takdirde, kabul olunur.

B kategorisine ait bir telgrafnameyi kabul eden memur, telgrafnamenin üzerine (C DE) servis işaretini koyar. Bu işaret telgrafnamenin baş tarafında olarak mevrede kadar çekilir.

§ 3. Her iki kategori (A ve B) ye ait telgrafnamelerden de mukaveleli kelimelerde aksanlı â, â, â, e, n, ö, ü, harfleri bulunamaz. Ae, AA, Ao, OE, UE, CH, terkipleri iki kelime olarak sayılır.

§ 4. A kategorisine dahil telgrafnameler tam tarifeyle tâdibir.

B. kategorisinde bulunanlardan Avrupa harici muhabere rejiminde tam tarifenin üçte iki 2/3 si, ve Avrupa muhabere rejiminde ise tam tarifenin dörtte üç 3/4ü alınır. (madde 23 § 2 ve § 3).

§ 5. Mukaveleli lisanla yazılı bir telgrafname, ücret noktai nazarından, kısmen (A) ve kısmen (B) kategorilerine ait addedilemez. İki kategoriden birine ithali zarurî olup bu takdirde diğer kategori hiç mevzuubahs olamaz.

§ 6. A kategorisine dahil mukaveleli yahut karışık lisanla yazılı telgrafnamelerde şayet ilk merkez veya bu merkezin mensup olduğu idare telgrafname metninin yazılmış olduğu (kodu) talep ederse, mürsil bunu göstermeğe mecburdur.

Madde 10:

§ I. 1° Aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1° Gizli bir manayı mutazamm olan arap rakamları, grupları yahut bir sıra arap rakamlardan;

Madde 21 :

Bu madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikmal edilmiştir :

§ 1. 4° Bendi çıkarılmıştır.

4" (I) ve (2) bentleri yerine aşağıdakiler konulmuştur:

§4(1) Mukaveleli lisanla bir kelimenin en ziyade uzunluğu A kategorisine mensup telgrafnameler için on harî ve 13 kategorisine ait telgrafnameler için de beş harî olarak tesbit edilmiştir. (Madde 9 § 2).

(2) Açık lisan kelimeleriyle A kategorisine mensup mukaveleli lisan kelimelerinden mürekkep karışık bir telgrafnamenin metninde bulunan açık lisanla yazılı kelimeler, on harfe kadar bir kelime ve fazlasının her on harî ve kesri bir kelime olmak üzere sayılır. Telgrafname B kategorisine dahil olduğu takdirde açık lisanla yazılı olan bu kelimeler, beş harfe kadar bir kelime ve fazlasının her beş harî ve kesri bir kelime olmak üzere sayılır.

Eğer (A) kategorisine mensup muhtelit bir telgrafnamede bunlardan başka şifre lisanıyla de yazılı bir metin bulunursa şifreli kısımlar ileride gelecek olan § 7 hükmüne göre sayılır.

§ 8. Şu şekilde değiştirilmiştir.

§ 8. Kelimelerin, ait oldukları lisanın şivesine mugayir olarak birleştirilmesi veya tağyir edilmeleri açık lisanla yazılı telgrafnamelerle (A) kategorisine mensup mukaveleli lisanla yazılı telgrafnamelerde ve açık lisanla şifre lisanından mürekkep karışık telgrafnamelerde kabul edilemez.

.....

Bu birleşme veya tağyir keyfiyeti harfler veya hecelerin aksedilmesi suretiyle gizlenmiş olduğu takdirde dahi kabul edilmez.

Bununla beraber, şehir ve memleket isimleri, aynı bir şahsa ait lakaplar, mahalle, meydan, cadde, sokak ve sair umumî yollar gemilerin isimleri, lüzumu halinde İngiliz ve Fransız lisanlarında o suretle kabul edilmiş olduğu isbat olunabilen mürekkep kelimeler, tam adetler, kesirler, tamamen yazı ile yazılmış olan aşarî ve kesrî adetler bir kelime olarak tevhit edilebilir ve işbu maddenin 3 üncü ve 4 üncü fıkraları hükümlerine göre sayılırlar.

Rakamları münferit olarak veya grup halinde bulunan yazı ile yazılmış adetler meselâ (trois mille trente yerine trente veya six cent quarante six yerine six quatre six) keza kabul edilip (B) mukaveleli lisan kategorisinde beş harfe ve (A) mukaveleli lisan kategorisinde on harfe ve (Açık lisan) da onbeş harfe kadar bir kelime olarak sayılır.

§ 10 (1) Şu yolda değiştirilmiştir:

§ 10 (1) Bununla beraber, eğer açık lisanla yahut (açık ve şifreli) karışık lisanla yazılmış bir telgrafnamede mahreç memleket lisanından başka bir lisan şivesine mugayir birleştirme ve değiştirmeler bulunur ise idareler noksan istifa olunan ücretin mevret merkezince mürsilünileyhten tahsilini emretmeğe selâhiyettardırlar. Bu selâhiyet kullanıldığı takdirde eğer mürsilünileyh parayı vermezse mevret merkezi telgrafnameyi vermeyebilir.

§ 11 (1) Aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

§ 11 (1) Açık lisanla veya (açık-şifre) karışık lisanla yazılmış bir telgrafnameden noksan ücret alınmış olduğunu mahreç idare tesbit ederse mütemmim ücreti mürsilden tahsil edebilir. Keza...

Aşağıdaki yeni fıkra ilâve edilmiştir:

.....

§ 12 Akategorisine mensup mukaveleli iisan kelimelerini ihtiva eden ve mecburî olan teşkil kaideler ne muvafık olmyan bir telgrafnamenin mevret veya transit merkezinin tâbi bulunduğu idareler, icabeden mütemmim ücret miktarını, lüzum varsa idareden idareye olmak üzere, mahreç idarenin zimmetine geçirmek selâhiyetini haizdirler.

Madde 22 :

Paris nizamnamesinin otuz ikinci sahifesinde münderiç âtideki misallar şöyle okunacaktır:

	Kelime
EMVTHF (Ticaret markası yahut harfler grubu)	2
EMVCHF (Ticaret markası yahut harfler grubu)	2

Madde 25:

§ 2 Yerine âtideki fıkra konmuştur:

§ 2 Tarife basit kelime esası üzerine tertip ve tayin olunur.

A) B. kategorisine ait mukaveleli lisanla yazılı telgrafnameler için (madde 9 2) en aşağı dört kelime ücreti mecburî olarak alınır.

B) Avrupa muhabere rejimine tâbi muhaberat için her idare telgrafname başına (1. 50 frank) elli santimi geçmemek üzere asgarî bir ücret tayininde muhtar olup nizamnamenin 29 uncu maddesine tevfikân işbu ücreti kendisince münasip görülecek bir şekilde alır.

Madde 37 :

Paris nizamnamesinin 47 inci (Türkçe matbuunun 38 inci) sayhasındaki § 1 a (1) e şubâ ilâve edilecektir.

(C D E) B kategorisine mensup mukaveleli telgrafname.

Paris nizamnamesinin kırk dokuzuncu (Türkçe matbuunun 40 inci) sayhasındaki F (2) bendinin 2° (saniyen) kısmı şu suretle değiştirilmiştir:

Saniyen : metni mukaveleli lisanla yazılı bir telgrafnamede,

.....

B sınıfına mensup ise beş harften ziyade ve A sınıfına mensup ise on harften ziyade açık lisanla yazılmış kelimeler bulunduğu takdirde. ...

Madde 79 :

§ 1 Nihayetine şu cümle ilâve edilecektir:

.....tanzim edilir. Bununla beraber, Avrupa

harici muhabere rejimine tâbi telgrafnameler için 25 inci maddesinin 2 inci fıkrasının A) bendi mucibince B kategorisine mensup mukaveleli lisanla yazılı telgrafnamelere tatbik edilmiş olan en aşağı ücret nazarı dikkata alınmalıdır.

Yukarıdaki ilâve ve tadilât 1929 senesi teşrinievvelinin iptidasında tatbik mevkiine konulacaktır.

S. Petresburg mukavelenamesinin 15 ve 16 inci maddelerine tevfikân aşağıda imzaları mevcut murahhaslar arasında 22 Eylül 1928 tarihinde (Brüksel) de kararlaştırmıştır.

İmzalar.....



Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum

**Müdürlüğünün 1929 senesi bütçe kanununa
müzeyyel kanun**

Kanun No: 1547

Kabul tarihi: 30/112/1929

Madde 1 — Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğünün 1929 senesi bütçe kanunu ahkâmı mayıs 1930 gayerine kadar temdit edilmiştir.

Madde 2 — Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğünün 1929 senesi bütçesinin merbut cetvelde muharrer muhtelif fasıl ve maddelerine ceman (210 849) lira tahsisatı munzama olarak ilâve olunmuştur.

Madde 3 — 1929 senesi bütçe kanununun beşinci

21

maddesinde yazılı hizmetler için sarfına mezuniyet verilmiş olan (500 000) liralık tahsisat miktarı (700 000) liraya çıkarılmıştır.

Madde 4 — Bu kanun 1 kânunusani 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun ahkâmını icraya Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili memurdur.

2/1/1930



Cetvel

Fasıl	Mad.	Muhassasatın nev'i	lira
1		Maaşat	
	1	Umumî müdür	500
	2	Merkez memurları	3340
	3	Emrazi istilâiye hastaneleri	2265
	4	Tahaffuzhaneler ve sahil sıhhiye idareleri	12700
		Fasıl yekûnu	18805
2		Ücurat	
	1	Müstahdemini daime	46975
	2	“ muvakkate	5000
		Fasıl yekûnu	51975
3		Tahsisatı fevkalâde	33355
4		Uzaklık ve pahalılık zammı	3483
5		Umumî müdür tahsisatı maktuası	208
7		Gece mesaisi ücretleri	
	1	Maktu gece mesai ücretleri	3950
	2	Melhuz „ „ „	2500
		Fasıl yekûnu	6450

.....

<u>Fasıl</u>	<u>Mad.</u>	<u>Muhassasatın nev'i</u>	<u>lira</u>
8		Demirbaş	2500
9		Levazım	
	1	Tenvir ve teshin	8000
	2	Evrakı matbua	2000
	3	Kırtasiye	1500
		Fasıl yekûnu	<u>11500</u>
10		Müteferrika	2700
11		İkramiye, mükafat ve muaveneti nakdiye	1250
12		Harcirah	
	1	Memurlar harcırahı “	3300
	2	Müfettiş	800
		Fasıl yekûnu	<u>4100</u>
13		Resmi telefon masrafı	
	1	Tesis masrafı	50
	2	Mükaleme ücreti	75
		Fasıl yekûnu	<u>125</u>
14		Ücretli muhabere ve mükaleme masrafı	1000
15		Masarifi mütenevvia	
	1	Bedeli icar	3100
	2	Masarifi muhakeme	100
	3	Melbusat	4000
	4	Kütüp ve resaili fenniye ve neşriyat masarifi	400
	5	Sevk ve posta masarifi	2000
	6	Sigorta bedeli	1500
		Fasıl yekûnu	<u>11100</u>

.....

Fasıl	Mad.	Muhassasatın nev'i	lira
16		Masarifi muhtelif	
	1	Tamir ve meremet	8 000
	2	Emrazı istilâiye hastaneleri masarifi	24 348
	3	Alât ve vesaiti tebhiriye tamir ve işletme masarifi	2 000
	4	Tebhir ve istihmam mevat ve levazımı	6 250
	5	Eczayı tıbbiye ve tebhiriye ve lâboratuvarlar masarifi	800
	7	Bulaşık gardiyan yevmiye ve masarifi	2 000
		Fasıl yekûnu	43 398
17		Vesaiti nakliye masrafı	
	1	Mubayaa	2 000
	2	Tamir	4 000
	3	İşletme	8 500
	4	Kıra ile tutulacak vesait karşılığı	2 000
		Fasıl yekûnu	16 500
18		Reddiyat	200
20	2	1926 senesi düyunu	2 200
		Umumî yekûn	210 849



**Büyük Millet Meclisi 1929 senesi bütçesinde
münakale icrasına dair kanun**

Kanun No: 1548

Kabul tarihi: 30 12 1929

Madde 1 — Büyük Millet Meclisinin 1929 senesi bütçesinin merbut cetvelde yazılı fasıl ve maddeleri arasında (12 200) liralık münakale yapılmıştır.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir. Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

2 1 1930

Cetvel

Fasıl	Mad.	Muhassasatın nev'i	Tenzili Lazımgelen lira	Zammı lazımgelen lira
2	1	Aza harcırahı	3700	
4	2	Gece mesai ücreti ve Matbaa Müstahdeminin %10 Zamları	7500	
12	1	Bedeli icar	1000	
2	2	Beynelmilel parlemontalar ittihadı kongresine iştirak edecek murahaslar harcırahı		6000
10	1	Müteferrika		3000
12	3	Melbusat		1000
23	0	788 numaralı kanunun tatbiki Masrafı		2200
		YEKÛN	12200	12200

**Gümrük kanununun 35 inci ve gümrük kanununa müzeyyel
kanunun 43 üncü maddesini tadil eden kanun**

Kanun No. 1549

Kabul tarihi 4 1 1930

Madde: 1 — 11 Nisan 1334 tarihli Gümrük kanununun 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde tadil olunmuştur :

.....

Gümrüklere gelen tüccar eşyası, gümrük idarelerinin bulunduğu binaların dahil ve haricindeki ambarlarda bir sene ve yolcu eşyası üç aydan ziyade bırakılmaz. Antrepolar ile çifte anahtarlı hususî ambarlarda bu müddet üç senedir. Fevkalâde hallerde bu müddetler İcra vekilleri kararıle uzatılabilir. Esasen antrepo iken her hangi bir sebeple ambara çevrilmiş olan muhallerdeki eşya dahi antrepo müddetinden tamamen istifade eder.

Madde : 2 — Gümrük kanununa müzeyyel 7 Haziran 1926 tarih ve 906 numaralı kanunun 43 üncü maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Otuzbeşinci maddede gösteri'en müddetlerden ziyade gümrüğün dahil ve haricinde ve antrepolarda kalan tüccar eşyası ile yolcu eşyası, ait olduğu kayıt ve evrakta yazılı izahat veçhile gümrük idaresince müfredatı ile ilân edildikten sonra gümrük memurlarından teşkil olunacak bir heyet tarafından müzayede ile satılır.

Çabuk bozulmak ve telef olmak tehlikesine maruz bulunan veya saklanması tehlikeli veya masraflı olan eşya otuzbeşinci maddede gösterilen müddetlerin bitmesinden evvel eşyayı getiren sefineler ace telerine veya şimendifer idare erine veya nakliye vasıtaları sahiplerine veya onların yerlerini tutanlara haber verilerek yukarda gösterilen şartlarla satılır.

İhaleden evvel eşya sahibi müracaat ederek gümrük resmini vesair vergi ve resimleri öderse eşyası kendisine verilir.

Birinci ve ikinci fıkralar mucibince satılan eşyanın tutarından evvelâ gümrük resmi, sonra sırasile para cezasından alacağı olanların hakkı, ardiye, vezin ücreti, Devlete ait resimler ve vergiler ve para cezasının geri kalan kısmı alınıp irat edildikten sonra üst tarafı kalırsa emanet

.....

hesabına alınır. Ondan sonra bu paradan yine sırasile rıhtım, iskele resmi, nakil ücretleri navul ve belediyeye ait resimler verilir. Emanete alınan para bunların hepsini tamamen ödemeğe yetişmediği halde alacaklılara garameten dağıtılır. Bu ücretler ve sairenin temininden sonra geriye para kalırsa sahiplerinin müracaatlarında kendilerine verilmek üzere emanet hesabında saklanır.

Müzayedeye konulan eşyanın müzayede bedeli hiç olmazsa gümrük resmini ödemek şarttır. Müzayede bedeli gümrük resmini tamamen ödeyebilecek miktara yetişmezse o eşya ecnebî memleketlere gönderilmek şartıyla alıcısına satılır.

Bu suretle de alıcısı çıkmayan eşya hastanelerle hayrı cemiyetlere elverişli olduğu takdirde piyasalarda sahlmamak şartıyla bedelsiz ve resimsiz oralara verilir. Hayrî müesseselerin işine yaramaz veya yukardaki şart temin edilmezse eşya imha olunur.

Madde : 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde : 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Dâhiliye, Maliye ve İktisat Vekilleri memurdurdar.

Muvakkat madde — Gümrüklerle antrepolarda bulunup 1928 senesi sonuna kadar kanunî müddetini geçirmiş olan eşya, bedelinin gümrük resmini ödemesi şartı gözetilnnyerek satılır.



1244 numaralı kanuna müzeyyeL kanun

Kanun No. 1550

Kabul tarihi: 20 1 1930

Madde 1 — 12 Mayıs 1928 tarih ve 1244 numaralı kanunda yazılı işlere ait senelik azamî tediye miktarı dört

.....

milyon liraya ve taahhüt icrasiyle bono ihracı mezuniyetleri de otuz dört buçuk milyon liraya çıkarılmıştır.

Madde: 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde : 3 —Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Millî Müdafaa Vekilleri memurdur.

23 1 1930



.....

Kararlar.

Ticaret Muahedesi akteden memleketlerden gelecek pirinçlerin istihlâk resmi hakkında tefsire mahal olmadığına dair

Karar No: 539

1 Teşrinievvel 1929 tarihinden itibaren mer'iyete giren 1499 numaralı yeni gümrük tarife kanunu, istihlâk resmine dair olan 15 nisan 1338 tarihli kanun hükmünü ilga etmektedir.

Ancak mezkûr 1499 numaralı kanunun muvakkat maddesi kendileriyle ticaret muahedeleri akdolunarak konsolide edilmiş bulunan devletler muvaridatı meyalımdaki şeker ve şekerli mevat ile petrol, benzin ve müştakkatından mukavelename müddetinin hitamına kadar eski tarife mucibince gümrük ve istihlâk vergisiyle her kilosundan ayrıca sekiz kuruş inhisar resmi alınmasına devam olunacağını âmir bulunmaktadır.

Diğer taraftan bazı hususî kanunlarda münderiç gümrük muafiyetlerinin 1499 numaralı kanunla mülga olup olmadıklarının tefsiri hakkında vaki olan müracaat üzerine mukaddema ittihaz olunan kararda da dermiyan olunduğu veçhile ahkâmı umumiyede zikir ve tadat suretiyle sarahat olmadıkça hususî kanun ve hükümlerin mer'i ve muteber olmaları zaruridir. Bir kanunla kabul edilmiş bulunan hususî mukavelelerin de aynı mahiyette olmasına binaen yeni tarife kanununun mer'iyete geçtiği 1 teşrinievvel 1929 tarihinden sonra memleketimize girecek pirinçlerden de hükümleri mer'i

.....

mukaveleleri mucibince gümrük ve istihlâk ve sair resimlerin istifasına devam olunması tabî bulunduğundan bu hususta ayrıca bir tefsir fıkrası tanzimine hacet görülmediği Umumî Heyetin on sekizinci in'ikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

26 12/1929

**Büyük Millet Meclisi Muhasebesinde icra
kılınan teftiş neticesi hakkında**

*

Karar No: 540

Meclisi Âli Muhasebesinin 1929 malî senesi haziranı iptidasından itibaren teşrinisani 1929 nihayetine kadar teftiş neticesini bildiren Meclis Hesaplarının Tetkiki Encümeni mazbatası, Umumî Heyetin yirmi birinci in'ikadının birinci celsesinde kabul edilmiştir

6/1 1930



**Büyük Millet Meclisi muhasebesinde icra
kılınan teftiş neticesine dair 5/50 numaralı Meclis
Hesaplarının Tetkiki Encümeni mazbatası**

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Meclisi Âli Muhasebesinin 1929 senesi mâliyesi haziranı iptidasından itibaren teşrinisani 1929 nihayetine kadar tetkik ve teftiş olunan muamelâtı hesabıyesine nazaran Büyük Millet

.....

Meclisi, Riyaseticümhur ve Divanı Muhasebat, bütçelerine mevzu tahsisatlara mahsuben yevmiye kayıtlarına göre hazinei mâliyeden alınan mebalîğin yekûnu 2 376 296 lira 84 kuruşa ve keزالik salifüzzikir bütçelere mahsuben masarifatı umumiyyeye vukubulan tediyat miktarı 2 285 946 lira 89 kuruşa balîğ olmuştur.

Bu itibarla mehuzat yekûnu olan 2 376 296 lira 84 kuruştan sarfiyat yekûnu olan 2 285 946 lira 89 kuruş tenzil olunarak muhasebe mevcudunun kânunuevvelin birinci gününe devri 90 349 lira 95 kuruş olması icap etmiş olmakla Bankanın vürut eden 30 teşrinisani 929 tarih ve 2539 numaralı hulâsai hesabiye cetvelinde de kânunuevvel iptidasına 90 349 lira, 95 kuruş, nakti mevcut devreylediği görölmüştür ki: buna nazaran muhasebede mevcut hesap ile banka hesabı arasında mutabakatı tamme mevcut bulunduğu görölmüştür.

Binaberin mehuzat ve sarfiyat miktarını ifade eyleyen her iki erkânı mecmuundan mehuzata ait olan miktarın bütçelere mevzu tahsisat dahilinde alınmış olduğu gibi sarfiyatın da salifüzzikir bütçelerdeki mevzu tahsisatları dahilinde ve îusul ve mevadına mutabık olarak ifa kılındığı ve bunlara müteallik evrak ve vesaikin kavanin ve nizamat ve usulü mahsusaları dairesinde ihzar ve tanzim olunduğu ve hilâfı kanun ve usul bir gûna muameleye tesadüf edilmemiş olduğu ve 929 senesi haziran iptidasına müdevver 188,417 lira 7 kuruştan ibaret bulunan eşhas zimeminden teşrinisani gayesine kadar 23 401 lira 17 kuruş tahsilat yapılmış olduğu gibi keزالik sarfiyatı muvakkatenin bakiyei deyni olan

.....

544 773 lira 5 kuruşa mukabil de mezkûr ay gayesine kadar 499 101 lira 75 kuruşun muamelei mahsubiyesi icra kılınmış olduğu ve bakiyei mezkûrenin tahsilâtına müteallik takibatın usulü dairesinde icra kılındığı tetkikatı vakıadan anlaşılmış olduğunu mübeyyin işbu mazbatamız tanzim ve takdim kılındı.



**1341 senesi bütçe kanununun 20 inci maddesinin
tefsirine mahal olmadığı hakkında**

Karar No: 541

1341 senesi Bütçe Kanununun elyevm mevkii mer'iyette bulunan 20 inci maddesinde bilumum müessesatı sınaiyenin tesisatına ve işletmesine ait levazımdan duhuliye resmi alınmıyacağı sureti mutlakada muharrer olmasına binaen bu hususta tefsire mahal olmadığına ve Ankara elektrik fabrikasının mezkûr madde ahkâmından istifade edemeyeceğine, Umumi Heyetin yirmi dördüncü in'ikadının birinci celsesinde karar verilmiştir.

20 1/1930



Tefsirler

Zabitan ve askerî memurlar maaşatı hakkındaki 1453 numaralı kanunun tefsiri

Hülâsa

Mirliva maaşları hakkında

Tefsir No : 152

Müstahkem mevki kumandanlığı yapmış olan mirlivalara da, 1453 numaralı kanuna merbut 1 numaralı cetveldeki fırka kumandanlığı yapmış olan mirlivalar gibi üçüncü derece maaşı verilir.

26 12/1929



15 nisan 1341 tarih ve 63 numaralı tefsirdeki (Ailenin bulunduğu mahal) tabirinin tefsiri

Hülâsa

Ailenin yerleşmiş olduğu
mahal hakkında

Tefsir No: 153

15 nisan 1341 tarih ve 63 numaralı tefsir kararının ikinci fıkrasındaki (Ailenin bulunduğu mahal) den maksat, ailenin yerleşmiş olduğu mahaldir. Aile ecnebi bir memlekette yerleşmiş bulunursa harcirahı bu mahalden verilir.. Aile

.....

ecnebi bir memlekette muvakkaten bulunduğu takdirde harcırahı millî huduttan itibaren hesap olunur.

26 12/1929

*

* *

Müddeti hizmetleri yirmi beş seneye varmaksızın malûliyetlerine binaen tekaütleri icra edilen ve bilâhare hasıl olan lüzum üzerine vazifeye davet edilerek maaşatından aidatı tekaüdiye katedilmiş olan erkân, ümera ve zabitan vemensubiyini akseriyenin huzmeli müteahhireleri zamanında terketmiş oldukları aidatı mezkûrenin tekaüt maaşlarına tesiri olup olmadığının tefsiri

Hülâsa

Mütekaitlerin hizmeti müteahhireleri hakkında.

Tefsir No: 154

Lüzum veya ihtisaslarına binaen sefer veya hazarda tekrar hizmete alınan malûl mütekaitlerin yeniden tekaüde icralarında verilecek tekaüt maaşının tayini miktarı için evvelki hizmet müddetleri kaç sene olursa olsun hizmeti müteahhireleri nazarı dikkate alınır.

20/1/1930

Küçük zabitan maaşatı hakkında 1107 numaralı kanunun ikinci maddesinin tefsiri

Hülâsa

Gedikli küçük zabitler hakkında

Tefsir No: 155

1107 numaralı kanunun ikinci maddesinin hükmü, gedikli küçük zabıtlıkta ehliyetle beş sene istihdam edilerek terhis olunduktan sonra hizmete devamı talep etmeleri ve lâzım gelen evsafı haiz olmaları üzerine tekrar hizmete kabul edilenlere dahi şamildir. 20/1/1930

Teşkilât ve Fek ve İlhaka ait
Kararnameler

No. 3858

1— Çorum Vilâyeti merkez kazası dahilinde Yeni çamlıca, Kızılviran, namlariyle iki ve Sungurlu kazası dahilinde Yekbas namıyla bir nahiye teşkil edilmiştir.

2— Bu kararnamenin hükmünü icraya Dâhiliye Vekili memurdur.

19/1/1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil Dâhiliye Vekili

İsmet Ş. Kaya

§

No. 3852

1— Çorum vilâyetinin Mecitözü kazasına tâbi Çobraşık, Sarı Süleyman, Sultanköy, Keşlik, Kızılhamca, Soğucak Dereyazıcı, Kabilkışla, Çirçir, Çükücamili, Değirmenözü, Kozkışla köyleri mezkûr kazadan alınarak aynı vilâyetin Hüseyinabat kazasına ilhak edilmiştir.

2— Bu Kararname hükmünü icraya Dâhiliye Vekilimemurdur.

19/1/1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil Dâhiliye Vekili

İsmet Ş. Kaya

.....

No. 3872

Madde-1-Bolu Vilâyetinin Düzce Kazası dahilinde Kaynaştı namıyla yadedilmek üzere Kaynaşlı ve Gümüşova namıyla yadedilmek üzere Selâmlar ve Gölyaka namıyla yadedilmek üzere İmamlar ve Gündoğdu namıyla yadedilmek üzere Çilmi köylerinde dört nahiye teşkil edilmiştir.

Madde-2-Bu kararname Hükmünü icraya Dâhiliye Vekili memurdur.

23-1-930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil Dâhiliye Vekili

İsmet Ş. Kaya



Tamimler

Vilâyetler idaresi

1-1-1930

Hülasa

Gümrük tarife kanununun

31 inci maddesinin tadiline

Dair:

No. 1

Gümrük tarife kanununun 31 inci maddesinin tadili hakkında T. D. M. M. Umumî heyetinin 5-12-29 tarihli 10 ımcu in'ikadının 1 inci celsesinde kabul ve tasdik ve cümhuriyet riyaseti celilesinin iş'arına atfen Başvekâleti celieden tebliğ buyrulan 1535 No. lı kanunun musaddak suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

1535 No. lı kanun 21 sayılı mecmuada kanunlar arasındadır.



1-1-1930

Hülasa

Müzayede, münakaşa

kanununun 6 ıncı maddesinin

Tadiline dair

No. 10

Müzayede, münakaşa ve ihâlât kanununun 6 inci maddesinin tadiline dair T. B. M. M. Umumî heyetinin 14-12-29

.....

tarıhli 14 üncü in'ikadının 1 inci celsesinde kabul ve tasdik ve cumhuriyet riyaseti celilesinin iş'arına atfen başvekâleti celileden tebliğ buyrulan 1540 No lı kanunun musaddak suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

1540 No. lı kanun 21 No. lı mecmuada yazılıdır.



2-1-30

Hulâsa

Hukuk usulü muhakemeleri
kanununun 573 üncü mad
desine bir fıkra ilâvesine dair :

No 11

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 573 üncü maddesine bir fıkra ilâvesine dair T. B. M. M. Umumî heyetinin 24-12-29 tarihli 14 üncü in'ikadının 1 inci celsesinde kabul ve tasdik ve cumhuriyet riyaseti celilesinin iş'arına atfen başvekâleti celileden tebliğ buyrulan 1539 No. lı kanunun musaddak suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

1539 No lı kanun 21 sayılı mecmuada münderiçtir.



2-1-930

Hulâsa

Ûrûguay cumhuriyetiyle akdedilen
dostluk mukavelesi hakkındaki
kanunun leffiyle :

No 18

Ûrûguay cumhuriyetiyle aktolunan dostluk mukavelenamesinin tasdiki hakkında T. B. M. M. umumî heyetinin 9-12-29 tarihli 12 inci in'ikadının 1 inci celsesinde kabul ve tasdik

ve cumhuriyet riyaseti celilesinin iş'arına atfen başvekâleti celileden tebliğ buyrulan 1536 No. lı kanunun tasdikli suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

1536 No. lı kanun 21 sayılı mecmuada münderictir.



4-1-1930

Hülâsa

Maaşatın tevhit ve teadülü
hakkındaki 1452 No. lı kanunun
muvakkat maddesi hakkında:

No 45

Memurlar maaşatının tevhit ve teadülüne dair olan 1452 No.lı kanunun muvakkat maddesinin tatbikinde tereddüt hasıl olduğu anlaşılmasına mebni bu hususta Maliye Vekâletinden bilumum malmumurluklarına yapılan tamimin Vekâleti müşarünileyhada tevdi buyrulan bir aynı leffen ve tamimen tebliğ olunur efendim.

Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.



Maliye Vekâletinden bilumum Malmemurluklarına yapılan 11-12-29 tarih ve 85 No. lı tamimin suretidir :

Teadül kanununun muvakkat maddesi ahkâmının tatbikinde bazı mahâl malsandıklarınca tereddüde düşüldüğü ceryan eden muhabereden anlaşılmıştır. Başka başka şekillerde yapılmaması için keyfiyet tekrar izah olunur.

Mezkûr madde başlı başına iki hükmü ihtiva etmektedir. Birinci fıkrası bu kanuna merbut 2 numaralı cetvelde dereceleri tasrih edilen, ikinci fıkrasında müteaddit dereceleri olup hangisine dahil oldukları sarahaten gösterilmemiş

olan memurlar hakkında ne suretle muamele yapılacağını gösterir.

İzahnamenin 38 inci maddesinde yazılı olduğu gibi ünvanı memuriyetlerinin dahil olduğu dereceler 2 No. 1ı cetvelde tasrih edilmiş olan memurlar hangi dereceye ithal edilmiş olurlarsa olsunlar bu derece maaşlarını maaş kanununun birinci maddesi ahkâmı tatbik edilmeksizin 1 Eylülden itibaren tamamen alırlar.

Müteaddit dereceleri olupta hangisine dahil olduğu tasrih edilmeyen memurlara gelince:

“Müteaddit dereceleri olan ve her birine dahil olacaklar saraheten gösterilmeyen memuriyetlerde mevcut memurların derecelerinin tayini ve elyevm aldıkları maaşa göre dereceleri yükselmiş olan memurlara yeni derece maaşlarının itası mevcut kanunlar ahkâmı ve bu kanun esasatı dairesinde usulen salâhiyettar makamların tasvibine tabidir diye yazılı olan bu maddenin ikinci fıkrası metninden de anlaşılacağı üzere bunların derecelerinin salâhiyettar makamlarca teadül kanunu esasatı dairesinde tayin edileceği tasrih edilmiştir.

Binaenaleyh bu kısım memurlar merbut bulundukları dairelerce 928 senelerindeki vaziyetlerine nazaran daha yüksek bir dereceye konulmuş olanlar dahi haklarında kanunun 8 inci maddesinin tatbiki lâzım gelir. Bilfarz:

Defterdar, Malmüdürleri, Vali, Kaymakam, Müddei Umumiler ve sair buna benzer 2 numaralı cetvelde dereceleri tasrih edilmeyip müteaddit dereceleri olan memurlar maaşlarının itasında bu cihet nazarı dikkate alınmak lâzımdır.

Bunlardan memuriyet ünvanı bir ve fakat dereceleri müteaddit olanlardan birisini misal alalım. Bu memurun maaşı 928 senesinde 4000 kuruş olsa teadül kanunu mucibince 2 numaralı cetvelde derecesi tasrih edilmiş olması itibarile dairesince 4500 kuruşla dereceye ithal edilse dahi

.....

bu memura 1 Eyluldan itibaren 4500 kuruşun verilmesi lâzımgelmez. Bu memurun 4000 kuruşa nail olduğu tarih nazarı dikkate alınarak iki veya üç sene dört bin kuruş ile hizmet etmiş olması ve ancak bu müddeti doldurduktan sonra 45 Liralık derece maaşını alması icap eder. İşbu ahkâma göre hareket olunması ve kanun hilâfına muamele ifasına mahal bırakılmaması tamimen ve ehemmiyetle beyan olunur efendim.

6-1-1930

Hülâsa

Zabıta Âmir ve memurlarının
tanzim ettikleri tahkikat
evrakı hakkında:

No. 90

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 154 üncü maddesinde musarrah olduğu üzere adli vazifelerinden dolayı, zabıta âmir ve memurları Müddei umumilerin emri altında oldukları gibi devlet memurlarının da kendilerinden istenilen malûmatı vermeleri kanunen mecburî bulunmasına ve mezkûr kanunun 156 ıncı maddesi mucibince de zabıta makam ve memurlarının kendilerine verilen ihbarnameler üzerine tanzim ettikleri evrakın hemen müddei Umumiliğe gönderilmeleri iktiza etmesine mebni bu kabil evrakı tahkikiyenin Vilâyet ve kaza makamları tavsit edilmiyerek doğruca Müddei Umumilere tevdiî lâzım geleceği tamimen tebliğ olunur efendim.

7/1/1930

Hülâsa:

1541 No. h kanun suretinin leffiyle:

No. 103

T. B. M. M. Umumî heyetinin 14-12-29 tarihli 14 üncü in'ikadının Birinci celsesinde kabul ve tasdik buyrulduğu

.....

Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan damga resmî kanununun 13 üncü maddesinin 8 inci fıkrasının tadiline dair 1541 No. lı Kanunun musaddak suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

1541 No. lı kanun 21 sayılı mecmuada münderiçtir.

7/1/1930

Hülâsa

1538 No. lı kanun suretinin leffiyle :

No 104

T. B. M. M. Umumî heyetinin 14-12-29 tarihli 14 üncü in'ikadının 1 inci celsesinde kabul ve tasdik buyrulduğu Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan Maaş kanununun sekizinci maddesinin tadiline dair 1538 No. lı kanunun musaddak suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

1538 No. lı kanun 21 sayılı mecmuada yazılıdır.

7 1 1930

Hülâsa

1543 No lı kanunun gönderildiğine dair:

No. 105

T. B. M. M. Uumumî heyetinin 14-12-29 tarihli 14 üncü in'ikadının 1 inci celsesinde kabul ve tasdik buyrulduğu Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan teşviki sanayi kanununun 26 ve 22 inci maddelerinin tadiline dair 1543 No lı kanunun musaddak suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

1543 No. 11 kanun 21 sayılı mecmuada münderiçtir.

9/1/1930

Hülâsa

Fek ve tahvili irtibat muameleleri ile tam teşekküllü nahiye projelerinin meclisî Umumice tetkikine dair:

No. 191

Vilâyet Umumi Meclisleri 15/1/1930 tarihinde açılacağından Vilâyetimiz dahilinde yapılması lâzım gelen fek ve tahvili irtibat muameleleri varsa bunlarla beraber tam teşekküllü nahiye projelerinin 4-11-1929 tarih ve 7033 No. 11 tebligat dairesinde Vilâyet U. Meclisinin açılmasını müteakip mezkûr meclisçe tetkik ve karara raptedilerek İdare Heyeti kararla birlikte iş'arı temenni olunur efendim.

12-1-1930

Hülâsa

Vekâlete gelen evrak arasında arap harflerde yazılı derkenar ve saireye tesadûf olduğuna dair :

No. 209

Bazı Vilâyetlerden Vekâlete gelen evrak arasında Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkındaki kanuna muhalif olarak arap harfleriyle yazılmış müsvedde ve derkenarlar ve notlar görülmektedir.

Cumhuriyetin en mühim inkılâp hareketlerinden biri olan harf inkılâbının vatanın her köşesinde taammüm ettiği bir

.....

zamanda halka bu hususta rehber olacak olan memurlarımızın bilâkis kanun ile de menedilmiş olan eski arap harflerde muamelâtı resmiyeyi tedvir etmelerine müsamaha edilmesi inkılâp hareketlerine münafi olduğu gibi bu büyük inkılâbın mefhumıyla hiç bir zaman kabili telif değildir.

Binaenaleyh kavanin ve nizamatin tamamii tatbiki ile mükellef olan rüesayı memurunin yazacakları yazıları yeni harflerle ve icabında yapacakları müsveddeleri yeni harflerle yapmaları ve memurları da bu suretle yazmağa alıştırmaları lâzımdır. Vali Beyefendilerin de arasına teftişler yaparak kanun hilâfı hareketlere meydan vermemelerini inkılâp prensiplerinin tatbikatında âzamî derecede hassasiyet ve kıskançlık göstermelerini rica ederim efendim.

Birinci Umumî Müffettişliğe, Vilâyetlere ve Vekâlet dairelerine yazılmış birer sureti malûmaten Başvekâleti Ceûleye ve Maarif Vekâleti Celilesine arz edilmiştir.

12-1-1930

Hülâsa

26-12-1929 tarih ve 539 No. lı
kararname suretinin leffiyle:

No. 220

Ticaret muahedesi akteden memleketlerden gelecek pirinçlerin istihlâk resmî hakkında tefsire mahal olmadığına dair Meclisi Âlinin 26-12-29 tarihli on sekizinci in'ikadının 1 inci celsesinde kabul edildiği meclis riyaseti Celilesinin iş'arına atfen Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan 539 No. lı kararnamenin musaddak suretlerinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

539 Numaralı karar mecmuanın başında kararlar arasındadır.

.....

12-1-1930

Hülâsa

152 No.1ı tefsir kararı
suretinin leffiyle:

No. 221

T. B. M. M. Umumi heyetinin 26-12-29 tarihli 18 inci inikadının 1 inci celsesinde kabul ve Başvekâleti Celbenin 31-12-29 tarih ve; 164 No. 1ı teskeresile tebliğ buyrulan Zabitan ve askerî memurlar maaşatı hakkındaki 1453 No. 1ı kanunun tefsiri suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

152 No.1ı tefsir mecmuanın başında tefsirler arasındadır.

31-1-1930

Hülâsa

Bir birine benzeyen Vilâyet
Kaza, Nahiye isimleri hakkında :

No 223

İdare taksimatı cetvelinin tetkikinden de anlaşıldığı üzere memleket dahilinde aynı isimde ve yahut teleffuzu bir birine benzeyen bir çok kaza ve nahiye isimleri vardır. Bu benzeyişler resmî işlerde ve hususiyle telgraf ve posta muhaberelelerinde bir çok yanlışlıklara meydan vermektedir. Birde Osmaniye, Mecidiye, Reşadiye, gibi saltanat devrine ait isimler mevcuttur. Vekâlet bu kabil isimlerin mahallerince kadimen zebanzet olan ve yahut tabî ve coğrafi isimlerle tevsimini muvafık görmektedir. Binaenaleyh Meclisi Umuminin içtimaında tetkikat icra edilerek yalnız Vilâyet, Kaza, Nahiye isimlerinden başka Vilâyetlerdeki isimlerle iltibası olanlara münasip isimler bulunarak Vekâletçe tetkik edilmek üzere iş'arını rica ederim.

15 -1-1930

Hülâsa

8728 No. 1.ı kararname ile
merbutu talimatname suretlerinin leffiyle

No. 279

Devlet memurları maaşatımn tevhit ve teaddülüne dair olan kanun 15 inci maddesinin sureti tatbikine müteallik talimatnamenin mer'iyete konulması hakkında Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan icra vekilleri heyetinin 1 - 1 -1930 tarih ve 8728 No. 1.ı kararnamesiyle merbutu talimatname suretlerinden adet leffen gönderildi elendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

*

* *

Kararname No. 8728

Devlet memurları maaşatımn tevhit ve teadülüne dair olan kanunun on beşinci maddesinin sureti tatbiki hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan merbut talimatnamenin mer'iyete konulması İcra Vekilleri heyetinin 1-1-1930 tarihli içtimaında tasvip ve kabul olunmuştur. 1-1-1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil
İsmet

Adliye Vekili
M. Esat

Millî Müdafaa Vekili
M. Abdülhalık

Dâhiliye Vekili
Ş. Kaya

Hariciye Vekili
Dr. T. Rüştü

Maliye Vekili
Ş. Saraçoğlu

Maarif Vekili
C. Hüsnü

Nafia Vekili
Recep Bf.

İktisat Vekili
Şakir

İçtimada bulunmadı
Sıhhat ve İçtimaî muavenet Vekili
Dr. Refik

.....

**Devlet memurları maaşatının tevhit ve
teadülüne dair olan 1452 numaralı kanunun on beşinci
maddesinin sureti tatbiki hakkında talimatname**

Madde: 1 — Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki kanunun on beşinci maddesinin birinci fıkrasında itası menedilen ihtisas ve komisyon ücreti, makam tahsisatı, tahsisatı mâktua ve hakkı huzurların gerek umumî bütçeye gerek muhasebei umumiye kanununun 115 inci maddesinde tarif olunan hususî bütçelere şamil olduğundan ister muvazenei umumiyeye dahil olsun ister olmasın her hangi bir memura umumî bütçeden ve belediyeler, şehremanetleri, idarei hususiyeler, inhisar idareleri ve hususî kanunlarına tevfiikan mahallî sarfiyat ve varidatı ihtiva eden sair müessesat bütçelerinden bu namlarla bir gûna para tesviye edilmeyecektir.

Madde: 2— Teadül kanununun on beşinci maddesinin ikinci fıkrasında İcra Vekilleri heyeti kararıyle itası tecviz edilen ücretlerin şeraiti âtiye dairesinde tesviyesi icabeder:

A— İşin, memurun veya ihtisası dolayısıyla müteşekkil komisyonda çalışacakların kanunî vazifesi haricinde yani munzam bir vazife olması.

B— Kanunî vazife haricinde olan bu işin mesai saatleri haricinde çalışmak suretile ifa edilmesi.

Madde : 3 — Bahsi geçen madde mucibince munzam bir vazife veya ihtisas dolayısıyla teşkil olunacak komisyonlara memur edilenlere mesai saatlarının haricindeki iştigallerinden dolayı işin muvakkat olması halinde o işin ikmalinde verilir.

Madde : 4 — Memurun veya ihtisası dolayısıyla teşkil olunacak komisyonun memur olduğu iş muvakkat olmakla

beraber bir seneden fazla devam eylediği takdirde mesai saatları haricinde memurun veya komisyon âzasının iştigallerinden dolayı İcra Vekilleri heyetince o iş için takdir olunacak ücretin senenin muayyen zamanlarında tesviyesi için, ait olduğu Vekil tarafından yapılan iş derecesine göre aksama ayrılarak her kısmın hitamında tesviye edilebilir.

Madde: 5 — Munzam vazife ve hizmet müstemirren devameder yani daimî bir hizmet mahiyetinde olursa İcra Vekilleri heyetince görülen işin ehemmiyetine ve çalışma saatlarına göre senelik olarak bir ücret takdir olunur. Takdir olunacak ücretin senede müsavi dört taksitte tesviyesi caizdir. Senenin bir kısmında çalışmış olanlara çalıştıkları müddet için takdir olunacak ücretten bir miktar tefrik ve itası için taallûk ettiği vekile aittir.

Madde 9 — Kanun, nizamname ve talimatname tanzimi gibi bir dairenin vazifesi dahilinde bulunan bir iş için lüzumu dahilinde teşekkül edecek komisyonlara memur edilecek olanlar arasında bulunacak olan o işin ait olduğu daireler müdürlerine bu husustaki iştigallerinden dolayı ücret verilmez.

Madde 7 — Her iş için o işin başlangıcında memur edileceklerin kanuni vazifeleri haricinde bulunduğu ve ne mikdar ücret verileceği İcra Vekilleri Heyetince ayrıca karar altına alınır.

15-1-1930

Hülâsa

Yazılacak telgraflarda riayet
edilmesi lâzım gelen usule dair:

No. 302

Resen veya cevaben yazılan telgrafların hangi daire ifadesile yazıldığı ve hangi dairenin iş'arına cevap olduğu

.....

tasrih edilmediğinden muhaberatta karışıklığı mucip olmaktadır. Badema yazılacak telgraflara hangi daire ifadesiyle yazıldığını ve hangi dairenin iş'arına cevap olduğunun yazılması tamimen tebliğ olunur efendim.

Hülâsa

İane için halka cebir ve tazyik yapan memurlar hakkında en ağır ceza tatbik edileceğine dair:

No. 313

Müfettişlerin teftişlerinden ve halkın müracaat ve şikâyetlerinden bazı Nahiye Müdürleriyle Jandarmaların telefon ianesi için halka cebir ve tazyik yapmakta oldukları anlaşılmaktadır. Bu yolda hareketleri anlaşılacak olan memurlar hakkında derhal en ağır ceza tatbik olunacak ve isimleri İdare ve Jandarma mecmualariyle de neşredilecektir.

Vilâyete ait mürakaba hakkının istimalde bu kabil hareketlere meydan verilmemesini ehemmiyetle rica ederim.

21-1-1930

Hülâsa

30-12-29 tarih ve 1546 No. lı

Kanun suretinin leffiyle :

No. 446

Brükselde toplanan milletler arasındaki telgraf konferansı tarafından ittihaz edilmiş olan mukarreratın tasdikine dair T. B. M. Meclisi Umumî heyetinin 30-12-29 tarihli 19 uncu in'ikadının 1 inci celsesinde kabul edildiği Başvekâleti celileden tebliğ buyrulan 1546 No. lı kanun ile protokolün musaddak suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

1546 No. lı kanun mecmuanın başında yazılıdır.

21-1-1930

Hülâsa

Yeni Türk lügati hakkında :

No. 448

Harf inkılabını müteakip Dil Encümeninin neşrettiği imlâ lügati yalnız imlâ usul ve kaidelerini tesbit etmiş olduğundan dilimizde müstamel kelimelerin mana ve medlullerini göstermek üzere bir lügata ihtiyaç mevcut olup ilk olarak Sivas Meb'usu İbrahim Alâettin Beyefendinin riyaseti altındaki bir heyet tarafından “Yeni Türk lügati, namı altında vücade getirilen ve İstanbulda Kanaat kütüphanesi tarafından neşredilen lüğatin bu ihtiyacı da mükemmelen tatmin etmiş ve tavsiyeye şayan görülmüş olduğu Başvekâleti Celileden izbar buyrulmuştur.

Keyfiyet tamimen tebliğ olunur efendim.

Bilumum Vilâyetlere yazılmıştır.

22/1/1930

Hülâsa

Döviz tedarikini istilzam eden

Devlet mübayaaları hakkında:

No. 471

Döviz tedarikini bilvasıta veya bilâvasıta istilzam eden Devlet mübayaaları İcra Vekilleri Heyetinin 20/1/1930 ictimasında tetkik edilerek bu mübayaaların tervicinin tetkik edilmesinin Mart 1930 bidayetinde mümkün olacağına karar verilmiş olduğu Başvekâleti Celileden iş'ar buyrulmuştur.

.....

Keyfiyet tamamen tebliğ olunur efendim.

Tamamen Vilâyetlere ve B. U. Müfettişliğe ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

23/1/930

Hulâsa

Postanelere verilecek evrak hakkında
takip olunacak usule dair.

No 492

Devairi resmiye tarafından Postanelere verilecek evrak hakkında takip olunacak usule dair İcra vekilleri heyetince ittihaz olunan 25/12 29 tarihli kararname sureti leffen gönderildi. Mündericatına tevfiği muamele olunması temenni olunur efendim.

Vekâletin merkez dairelerince evraka tevdi olunacak mukarrerattan resmî taahhütlü gönderilmesi icap edenler işaret edilecektir.

Bilumum Vilâyetlere Vekâlet dairelerine ve 1 inci U. müfettişliğe yazılmıştır.

25/12/929 tarihli kararname sureti

Dâhiliye Vekâletinden yazılan 5/12/929 tarih ve 806 numaralı tezkerede:

Hükümet, dairelerince postanelere verilmekte olan evrakın taahhütlü olarak tevdi müşkilâtı, teahhuratı ve fazla masrafı mucip olmasına ve alâlâde tahriratların postanelere teslim edildiği teslim defterlerine basılmakta olan tarih damgalarile tesbit edilmekte bulunmasına binaen taahhüt muamelesinin en mühim ve yerine konulması müşkül veya

.....

gayri mümkün müraselâta hasrı ile bunun bütün resmî evrakın yüzde onunu geçmemesi ve eskisi gibi bir nüshasına imza alınmak üzere iki liste ile postanelere teslimine devam edilecek olan bu evrak zarfları üzerine ait olduğu daire müdürlerince teahhütlü olduğunun kayıt ve tasdik edilmesinin usul ittihaz ve bütün devaire tebliği hakkında bir karar verilmesi teklif olunmuştur.

Keyfiyet İcra Vekilleri Heyetinin 25/12/929 tarihli içtimasında görüşülerek teklif veçhile muamele ifası tasvip ve kabul olunmuştur.

25 12/929

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V.
İsmet	M. E.	M. A.	Ş. K.	D. T, R.
Ma. V.	Mf. V	Na. V.	İk. V	S. İ. M. V.
Ş. S,	C. H.	R. BF.	Ş-	D. R.

İçtimada bulunmadı

23/1/1930

Hulâsa

Çorumda teşkil edilen
nahiyeler hakkında:

No 500

Çorum Vilâyeti merkez kazası dahilinde yeniçamlıca, Kızılviran ve Sungurlu kazası dahilinde Yekbas namı ile ikinci sınıftan üç nahiye teşkil edilmiştir efendim.

Vilâyetlere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

26-1-1930

Hulâsa

4-1-930 tarih ve 1549 No. lı
kanunun musaddak suretinin
leffiyle:

No 550

Gümrük Kanununun 35 inci ve mezkûr kanuna müzeyyel kanunun 43 üncü maddesinin tadiline dair T. B. M. Meclisi umumî Heyetinin 4-1-930 tarihli 20 inci in'ikadının 1 inci celsesinde kabul ve tasdik edildiği beyaniyle Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan 1549 No. lı kanunun musaddak suretinden adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

1549 No. lı kanun mecmuanın başında kanunlar arasındadır.

26-1-1930

Hulâsa

İdare Şube Reisleri İçtima
ına ait raporlara dair :

No 565

Vilâyetler İdaresi Kanununun 41 inci maddesine tevfikân İdare Şube Reisleri içtimasına ait Raporlarda her Şubei İdareyi alâkadar eden kısımları ayrı, ayrı yazılmak ve ikişer nüsha olmak üzere gönderilmesinin usul ittihazı tamamen tebliğ olunur efendim.

26-1-1930

Hulâsa

Boluda Teşkil edilen
nahiyeler hakkında:

No 567

Bolu Vilâyetinin Düzçe Kazası dahilinde Kaynaşlı,

.....

Gümüşova, Gölyaka ve Gündoğdu namlarile ikinci sınıftan dört
nahiye teşkil edilmiştir efendim.

Vilâyetlere ve Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

28/1/930

Hülâsa:

25/12/929 tarih ve 8712

No. 1. kararname suretinin
leffiyile:

No. 611

Küçük zabıt ve onbaşı talimatnamesinin 11 inci maddesinin tadiline
dair İcra Vekilleri Heyetince ittihaz olunup Başvekâleti Celileden tebliğ
buyrulan 8712 No. 1. kararname ile merbutunun musaddak suretinden
adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Kararname No : 8712

Küçük zabıt ve onbaşı talimatnamesinin muaddel 11 inci
maddesinin merbut şekilde tadili, M. M. Vekâletinin 18/12/929 tarih ve
1609 numaralı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin
25/12/1929 tarihli içtimanda tasvip ve kabul olunmuştur.

25/12/1929

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil Adliye Vekili

İSMET M. ESAT

Milli Müdafaa Vekili

M. ABDÜLHALİK

Dâhiliye Vekili

Ş. KAYA

Hariciye Vekili

Dr. T. RÜŞTÜ

Maliye Vekili

Ş. SARAÇOĞLU

Maarif vekili

CEMAL HÜSNÜ

Nafia Vekili

RECEP Bf.

İçtimada bulunmadı

İktisat Vekili

ŞAKIR

Sıhhat ve İçtimâî Muavenet Vekili

Dr.REFİK

.....

**Küçük zabıt ve onbaşı talimatnamesinin
11 inci maddesinin muaddel sekli**

Madde 1 — Tahsil senesinde ahlaksızlıkları ve sair sebeplerle gedikli küçük zabıt olmaları muvafık görülmeyenler ve imihanda isbati ehliyet edemiyenler, tahsil hususunda teallül gösterenler kıt'a ve müesseselerine iade olunurlar. Bunların mektebe gidip gelmek için yollarda geçirdikleri müddetle mektepteki tahsil müddetleri filî hizmetlerinden sayılmaz.

Bu gibilerden gönüllü olupta emsalleri sinni mükellefiyet altında olmayanlar bulunursa emsalleriyle birlikte çağırılmak üzere derhal terhis edilirler. Emsalleri hizmete alınmışlarsa kıt'aya iadelerinden itibaren filî hizmetlerini ifaya başlarlar.

İhzarı mektepleri mezunu olanlar ayrıca 1001 sayılı kanunun dördüncü maddesinin (C) fırfası mucibince de muamele görürler.

.....

Mahallî işler

1-1-930

Hulâsa

Vilâyet umumî meclisleri H.

U. 457/1

Vilâyet umumî meclislerinin 15 kânunsani 930 da içtimaa davetleri luzumu telgrafla tamim edilmişti: Vilâyet bütçelerinin tanziminde riayet olunması icabeden hususat ve alınacak tetbirler hakkında icra vekilleri heyetince ittihaz buyrulan 1-12-929 tarihli karar sureti melfuttur.

Vilâyetlerimizin senelik mesai ve imar programı mahiyetinde bulunan bütçelerin noksansız tanzimini sür'at ve suhuletle tastikını vaktında ve tam tatbikim temin için geçen seneki tebligatımıza ilâveten bu senede aşağıdaki maddeleri mesai arkadaşlarımın nazarı dikkatine arzeylerim.

1 — Büyük Millet Meclisinin açılma resmi münasebetile Reiscümhur Hazretleri tarafından irat buyrulan nutukdada kayt ve işaret buyrulduğu üzere bütçelerinin hakikî adetlere, hakikî hesaplara istinat ettirilmemesinden bazı Vilâyet idarei hususiyelerinde tediye intizamsızlıkları hasıl olmuştur. Bu tediye intizamsızlıkları bir taraftan bütün bir seneye şamil faaliyet programının muntazam tatbikına mani olduğu gibi maaş ve sair alâka erbabının da teahhurlu tediyeler yüzünden mütemadiyen zarar görmelerini ve nihayet alelumum Vilâyet işlerinin matlup intizam ve sür'atı gaybetmesini malî müesseseler ve müteahhitler üzerinde Vilâyetlerin itibarını düşürecek derecede menfi tesirler yapmasını mucip olmaktadır.

.....

Sağlam iş yapmak için varidatın hakikî ve sağlam gelirini hesap etmek ve masraflarında bu esasa göre tertip eylemek bütçe tanziminde en mühim esastır.

Vilâyet bütçelerinin sayılı vasıflarından birisi muayyen ve mukannen varidata malik olmalarıdır. Bu varidatın % 80 ninden fazlası da kanunlarla muayyen işlere tahsis olunmuştur. Binaenaleyh 1-1-929 tarihinde gönderilen bir tahriratı umumiye ilede izah olunduğu üzere bütçelere konacak varidatın geçen üç senenin tahsilat vasatısı üzerinden hesap ve varidatın tam ve hakikî olarak riyazi bir ifade ile kayıt ve tespit olunması lâzımdır. Vilâyet bütçelerinde asi olan varidattır. Sene içinde ele geçmesi kafiye melhuz olan hakiki varidat miktarının tesbitinden sonradır ki masraf sütunlarının bu varidat yekûnile tevazünü derpiş oluna bilir.

Varidat bütçelerinin samimiyet ve sıhhatinden doğrudan doğruya, birinci derecede muhasebei hususiye müdürleri mes'uldur. Encümenlerin, Umumî meclislerin muhasebei hususiye müdürleri tarafından ihzar olunacak varidat cetvellerini tamikan tetkik etmeleri ve her şeye tercihan varidatın sıhhat ve vüsukunu temin eylemeleri icabeder. Tediye intizamsızlığı birinci derecede tahakkukatın rnuhammenatı tutmamasından ikinci derecede tahsilâtın tahakkukata tekabül etmemesinden tevellüt ederki her ikiside vazifenin ihmalinden doğan neticelerdir.

929 senesi Bütçelerinin tanziminde hakikat ve samimiyet esaslarına riayetsizlikleri görülen ve bütçelerini tebligat dairesinde tanzim etmemiş bulunan muhasebei hususiye müdürleri hakkında muamelei inzibatiye tatbik edilmiş ve ait olduğu Vilâyetlere tebliğ olunmuştur.

2 — Bütçelerin noksansız tanzimi bahsinde geçen sene olduğu gibi bu senede tekrarına lüzum his olunan noktalar:

A — Tahsisi varidat esası : Tahsisatın tefrik ve tevziinde Maarif, Şose ve köprüler ve meşrubatı küliye inhisarı ve

1000 N. kanunlarla mevzu tahsisi varidat kaide ve nisbetlerinin göz önünde bulundurulması,

B — Bütçelerin şekil ve tertip itibarile 1-1-929 tarihli tahriratu umumiye ile vekâletimizden gönderilen numuneye Maarif ve Nafia vekâletlerinden yollanan Formüllere mutabakatının temini,

C — Sene ortasında Münakalelere meydan kalmamak üzere tahsisatın tefrikinde ihtiyaçların hakikata yakın olarak tayin ve tahmini,

(Sene ortasında tahsisat nakli bütçelerin vaktile eyi yapılmadığının tabii delillerindendir.)

D — Bütçeler beşer nüsha gönderilmeli ve her nüshanın cetvelleri tamam olmalıdır. Her bütçeye üç senelik varidat vasatilerini gösterir birer cetvel raptı,

E — Bütçe kararnamelerine kanunların esasen meclisi umumî ve encümenlere verdiği vazife ve salâhiyetleri luzumsuz yere tadat eden maddelerle haddi zatında kanunlarımızın encümenlere vermediği salâhiyetleri ihtiva eden hükümler konmaması,

F — Bütçelerin şekil, Eb'at itibarile 1-1-29 tarihinde gönderilen numuneye mutabık ve mümkün olan yerlerde matbu olması,

G — Bütçelerin Merkezçe sür'atle tetkikini temin için icabeden tetbirler alınmıştır. Vekâletlerce tetkik ve tasdik muamelesinin en az iki ay içinde ikmali mümkün olabileceğinden bütçelerin 1/ mart/ 930 tarihinde Ankarada bulunabilecek bir surette postaya tevdi ve keyfiyetten telgrafla malumat itası,

H — Bütçenin sureti tanzimi ve bütçede yapılmasını istedikleri işler hakkında tahsisat tefriki yolundaki noktai nazarlarını alâkadar vekâletler daha evvel vilâyetlere tebliğ edeceklerinden mezkûr matalibatın meclisi umumilerce

varidatlarının istitaatı dahilinde nazarı itibara alınması ve bu hususta bütçeye merbut birde izahname gönderilmesi,

İ — Bütçelerin tasdik ve iadesinden sonra tatbikatı teshil, tediyatı tanzim için mâliyece tahsil edilmekte olan varidatı hususiyenin her ay nihayetinde behemehal idarei hususiyelere teslim ve hesabatının itasını temin, bu husustaki hey'eti vekile kararı iktizasından olmakla keyfiyetin ayrıca takibile neticeden her üç ayda bir raporla malumat verilmesi ve hey'eti vekile kararı ahkâmını tatbik etmiyen mal memurları hakkında maliye vekâleti celilesine muntazaman ve muttariden şikâyetle bulunulması,

J — Bütçelerin mevcut ve mer'i vergi kanunları dairesinde tanzimi tabiidir. Bütçelerin tanziminden sonra bütçeler üzerinde tadilâtı mucip bir kanun neşredildiği taktirde ona göre bütçeleri İslah etmek için umumi meclislerce daimî encümenlere salâhiyet verilmesi de heyeti vekile kararı iktizasındandır. Bu cihetin de bütçe kararnamesinde bir madde ile tespit ve tavzihi,

K — Teadül kanununun idarei hususiyelerden maaş alan memurlara sureti tatbiki hakkında tanzim olunan talimatname derdesti irsaldır. Kadroların tanziminde mezkûr talimatname ahkâmının nazarı dikkatte bulundurulması rica olunur efendim.

3 — Vilâyetlere, Umumî müfettişliğe, Mülkiye müfettişliklerine yazılmış ve Başvekâleti Celileye Vekâletlere arz olunmuştur.

Kararname

Dâhiliye Vekâletinden yazılan 5-11-929 tarihli ve 412- 54 No. lı tezkerede Hususî idarelerin % 80 den fazla varidatını, teşkil eden maarif ve yol vergileri kanunile maarife

ve yollara tahsis ve mütebaki varidatın bir kısmıda (İspirto ve meşrubatı küüliye vergilerinin % 10 arı) sıhhiye umuruna terkedilmiş olduğundan Vilâyet bütçelerinin vaktinde tanzim ve tastik edilmemesi ve tatbiklarında müşkülâta ve tediyatta intizamsızlığa tesadüf edilmesi esbabı izah ve misal ve erkam zikredilerek bütçelerinin vaktinde tanzim ve tastik edilmemesi bazı İdarei hususiye varidatında alâkadar eden bazı kanunların B. M. M. ince Vilâyet bütçelerinin tanziminden sonra kabul buyrulması hasebile bütçeler üzerinde mühim tadilât icrasına zaruret hasıl olmasından ve Bütçeler Vekâletlerin Vilâyetlerdeki mümessillerinin mütâleaları alınarak tanzim edilmesine rağmen varidatın hidemata tevziinde Vilâyetlerle vekâletler arasında Muhaberat cereyan etmesinden ve bütçelerin merkezde alâkadar vekâletlerce tetkikatının uzamasından ve tatbikattaki müşkülâtın ise idarei hususiyeilerin yol vergisile diğer müteferrik cüz'i vergilerden maada bütün varidatı devlet vergilerde memzucen mâliyece tahsil olunduğu halde idarei hususiye hisselerinin mal sandıklarınca vaktında verilmeyerek tedahülde bırakılmasından ileri geldiği beyan edilerek buna çare olmak ve vilâyet bütçeleri hakikî rakamlara istinaden vaktinde tanzim ve tastik edilmek ve tatbikatta suhulet ve tediyatta intizam temin edebilmek için :

A: Vilâyet bütçelerde alâkadar Vekâletlerin, varidatlarının îstitaatı dahilinde vilâyetlerde yapılmasını istedikleri işleri meclisi umumilerin toplanmasından evvel vilâyetlere teklif ve tebliğ eylemeleri;

B : Meclisi umumilerin Bütçeleri, vekâletlerin tekliflerini de nazarı dikkate alarak tanzim edip marttan evvel merkeze göndermelerinin temini;

C : Bütçeler merkeze geldikten sonra umuru mahalliye müdürü umumisinin de iştirakile Maarif, Nafia, Sıhhat ve

.....

İçtimaî Muavenet ve iktisat Vekâletlerinin salâhiyettar mümessillerinden mürekkep bir komisyon teşkil ederek bütçenin usulüne muvafık olarak tanzim ve vekâletlerin teklifat ve arzularının is'af edilüp edilmediğinin ve edilmemiş olanlar varsa esbabının varit ve zarurete müstenit olup olmadığının tetkik ettirilmesi ve icap ederse Komisyonca Vilâyetlerle de muhabere edilerek sür'atle neticelendirilmesi ;

D : bütçelerin tastik ve iadesinden sonra tatbikatın teshil ve tediyatı tanzim için mâliyece tahsil edilmekte olan varidatı hususiyenin her ay nihayetinde behmehal idarei hususiyelere teslim ve hesabatının itasının temimi ;

E: Bütçelerin tastikinden sonra, Bütçeler üzerinde tadilâtı mucip olacak bir kanun neşredildiği taktirde ona göre bütçeleri islâh etmek için umumî meclislerce daimî encümenlere salâhiyet verilmesi temini maksada kâfi olacağından marûlbeyan tedbirlerin kabul ve tatbiki teklif edilmiş ve keyfiyet İcra Vekilleri Heyetinin tarihli içtimaında tetkik ve tezekkür edilerek teklif olunan tedabirin ittihaz ve tatbiki tasvip olunmuştur.

REİSİCÜHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil	Adliye Vekili	Müdafaai Milliye Vekili
İsmet	M. E	. M. A
Dâhiliye V.	Hariciye V.	Maliye V . Maarif V
Ş- K-	D. T. R.	S. Ş H
Nafia V	İktisat V	S. 1. M. V
..R.	Ş	D.R.

19-1-930

Hülâsa

Teadül Kanununun İdarei
hususiyi ve belediye memurlarına
tatbiki hakkında

No. 457/11

930 Senesinden itibaren maaşatın tevhit ve teadülü kanununun idarei hususiyi ve belediyelerce tatbiki mezkûr kanun ahkâmı iktizasındandır. Bu kanunun..... ve hususî bütçelerle idare olunan vilâyet idarei hususiyeleri, şehremanetleri ve belediye memurlarının tasnifine ait cetveller bir sene zarfında kendilerince tanzim ve alâkadar vekaletlerce badettetik icra vekilleri hey'etince tastik olunmak (.....V. S.) maâlinde bulunan 17 inci maddesi mahallî idareler memurları maaşatının teadülüne ait cetvellerin tanzimini esasen mahallerine terk etmekte isede mezkûr kanunun kabul ve neşri maksatlarından birincisi ve en mühimi devlet teşekkülüne dahil bilumum devair ve muessesat memurlarının deruhte ettikleri vazifenin ehemmiyet ve şumulü nisbetinde tasnif ve derecata tefrik ederek bunların maaşları arasında teadül temininden ibaret bulunduğundan mahallî idarelerce meclisleri tarafından yapılacak bu maaş cetvellerini tanzim ve kabulünden devlet teşkilâtına dahil dairelerdeki mümasil ve muadil vazife ve makamlara muhassas maaş ve derecatın, göz önünde bulundurulması ve bütçelerin maaşata ait fasıl yekûnlarının bu esaslara göre tesbiti ve bilhassa maaşatın teadülü keyfiyetinin memurların terfihi maksatlarile karıştırılmaması lazımdır. Bundan başka vilâyet ve Belediyelerinizin varidatı beş yüz liradan beş milyon ve yetmiş beş bin liradan dört milyon liraya kadar tehalûf etmekte bulunduğundan mezkûr kanunun belediye ve idarei hususiyelere tatbikinden varidat esasmında nazarı dikkate

.....

alınması zarurî bulunmakla esasen haddi kifayede olan idarei hususiye ve belediye maaşatma bu vesile ile zam kabul edilmemesi de icap etmektedir. Bütün bu mülâhazata binaen vilâyet ve belediye meclislerince tanzim olunacak mezkûr cetvellerin tertibinde esas olacak noktalar idarei hususiye ve belediye bütçelerde alakadar vekâletlerin memurlarından mürekkep bir komisyon tarafından tanzim olunan ve bir sureti leffen gönderilen talimatnamede tavih ve tesbit olunmuştur.

Teadül cetvellerinin mezkûr talimatnamenin umumi hatları ve hükümleri dairesinde tertip ve irsali luzumu tamimen temenni olunur efendim.

**İdarei Hususiye ve belediye bütçelerinde maaş
alan memurlara teadül Kanununun sureti
tatbikini gösterir talimatname**

1— İdarei husûsiye ve belediyelerde memurlar halen 1929 bütçesile almakta oldukları maaşı aslı miktarlarına göre derecelere tefrik olunur. Bütçeler teadül kanununa merbut cetvelde yazılı olduğu üzere 19 dan fazla ve her derecenin maaşı kanunla muayyen olan miktardan az veya çok olmaz.

Halen almakta olduğu maaşı aslinin teadül kanununda tamamen muadil derecesi olan memuriyetler, aynı dereceye ithal olunur. Teadül kanununda maaşı aslisine tamamen muadil derecesi olmayan memuriyetler en yakın dereceye tefrik olunur.

Binaenaleyh küsuratın nısıf ve ziyadesi memurin lehinde mafevk dereceye iblağ ve nisfından azı tay edilerek madun dereceye tenzil edilir. Mesela maaşı aslisi 1900 kuruş olan

.....

bir memurun 1930 senesi için yapılacak teadül cetvelinde derecesi 14-20 lira ve maaşı aslisi 42 olan bir memurun derecesi de (9)-40 lira olarak tesbit olunur.

Bir kısım vilâyetlerde bazı memur vardır ki vazifelerinin ehemmiyetine binaen değil şahısları itibarile yüksek maaş almaktadırlar. Mahalli icabat ve meclisi umumilerce vaktile görülen lüzum üzerine ihdas edilmiş bulunan bu kabil gayri tabii vaziyetlerin İslahı için bu gibi memurlar maaşının haddi iyıka tenzili icap ettiği takdirde cetvelin (Numune 1) mülâhazat sutunuma esbabı mucibeli izahat yazılması ve keza her hangi bir sebeple maaşı memuriyetinin ehemmiyetile gayrı mütenasip bir şekilde dun derecede kalmış olan, memurlara bir veya iki derece yüksek maaş tahsisi zarureti halinde de cetvelde aynı surette izahat verilmesi,

2— Kanunun 4 üncü maddesi mucibince iki sene için hakkı müktesepler mahfuz bulunduğundan maaşları teadül temini maksadile tenzile uğrıyan memurlara maaş farkları ilâveten verilir. Binaenaleyh bu kabil memurların cetvellere ithalinde hakkı müktesepten dolayı alacakları miktar maaş değil yeni tayin olunan maaş miktarı gösterilmesi ve hakkı müktesep farkının cetvelin mülâhazat sutununda ayrıca işaret olunması lâzımdır. Maaşın ita miktarile yeni maaş derecesi arasındaki farka uzaklık ve bahalılık zamları ile makam tahsisatı dahil bulunduğundan bu hususta maliye vekâletinden gönderilen ve 15-Eylul-1929 tarihli ve 1293 ve 1294 numaralı resmî gazetelerde neşrolunur. Devlet memurları maaşatınınm tevhit ve teadülüne dair kanunun izahmamesi mucibince muamele ifası,

3— Teadül kanununun 10 liradan az maaş kabul etmediği cihetle maaşı aslisi 10 liradan aşağı olan memurlar kâmilten 19 uncu dereceye kaytolunur.

4— Teadül kanununun idarei hususiye ve belediyelerde

.....

tatbiki hiç bir veçhile bütçelerin maaş ve masraf tertipleri arasındaki tevazün esasını ihlal etmemelidir. Yani mücerret teadül kanununun tatbiki münasebetile müsmir veya kanunen ifası mecburî vazife ve hizmetlere ait tahsisatlardan tenzilat ve maaş tertiplerine zammıyat icrası kabul olunmaz.

Esasen yukarıda yazılan maddelerde mevzubahis zam ve tenziller, yani en yakın derecelere indirilüp çıkarılacak maaşlar, bütçenin fazlai varidat ile temin edilebileceğinden bunun haricinde maaş ve ücretleri yekûnunun tezyidi caiz değildir. Miktarı tezayüdün bütçe varidatının inkişafı tabiîsile mütenasip olması lâzımdır. Her ne veçhile olursa olsun kısımlar dahilinde böyle bir fazlalık vukuunda keyfiyet vekâlete rakkamlı ve esbabı mucibeli mazbata ile bildirilmelidir.

5— 929 senesi varidatı adiyesi 2500 liradan fazla olmıyan belediyelerde maaşların ücrete tahvili ve binaenaley memurların şimdilik derecata tefrik edilmemesi zarurî ve şayanı tavsiye görülmüştür. Fakat varidatı her ne olursa olsun bütün belediyelerde ötedenberi maaşla müstahdem bulunan ve tekaüt aidatı vermekte olan memurların hakkı mükteseplerini halelden vikaye için bunların birinci maddedeki tarifi dairesinde teadül cetvellerine ithali icap eder.

Varidatı 25 bin liradan yukarı olan bütün belediyelerle şehremanetleri yukarıdaki maddeleri esaslar dahilinde birer cetvel tanzim edeceklerdir.

6 —Umumî ve müşterek esaslar yukarıki maddelerde gösterilmiştir. Bütçelerin ayrı ayrı her kısmına idarei hususiye, Maarif, Nafia, Sıhhiye ve Ziraat, Baytar kısımlarına gelince:

A: Vilâyet bütçelerinin birinci kısmına dahil idarei hususiye maaşlarında varidatlarına nazaran vilâyetler arasında ve her vilâyetle vekâletlerin merkez teşkilatları arasında teadülü temin için âzamî hatları gösterir birer cetvel tanzim ve rapten irsal olunmuştur. (Numune 2) bu cetvelde de

.....

gösterildiği üzere idarei hususiyelerde maaş derecesi birinci sınıf vilâyetler için 6 İkciler için 7 üçüncüler için 8 derece en yüksek maaş olarak tayin ve tahdit edilmiştir. (929) senesi adi varidatı 750,000 liraya kadar olan vilâyetler üçüncü 1,500,000 liraya kadar olanlar ikinci ve bir buçuk milyondan fazla varidata malik olanlarda birinci sınıf vilâyet at ve itibar olunur.) Binaenaleyh birinci ve müteakip maddelerdeki tarifata esas itibarile riayet olunmak şartile bütçelerin birinci kısmına dahil memur maaş derecelerinin iki numaralı cetvelde gösterilen hatlar dahilinde tesbiti tavsiye olunur.

B : Bütçenin ikinci Nafia kısmına dahil Nafia memurları birinci maddedeki tarifat dairesinde tasnif edilecektir.

Şu kadarki bu memurların adedi ve miktarı maaşı vilâyetler amelei mükellefe yekûnile mütenasip ve vilâyetin Maarif, Sıhhiye ve idarei hususiye gibi diğer şubabatı memurlarile müteadil bulunması maaşatın teadülü kanununun istihdaf ettiği makasattan bulunmakla bu hususta vilâyetlerin amelei mükellefesi miktarını ve vilâyetlerde tatbiki muvafık görülen âzami kadroyu göstermek üzere Nafia Vekâletince tanzim olunan bir cetvel leffen irsal kılınmıştır. (Numune 4) Nafia kadrosunun tanziminde bu cetvel esasatının göz önünde bulundurulması tavsiye olunur.

C : Muallimler maarif memurlarıda birinci maddedeki tarifat dahilinde tasnif olunmakla beraber bu kısma muvazenei umumiyede olduğu gibi teadül kanununun 10 uncu maddesine tevfiikan vilâyetlerin mali siyasi ve kadro vüs'atı nisbetinde ihtiyat muallim tahsisatı konacaktır.

(Bu tahsisat vilâyet kadrosunda aynı derecede münhal olmıyan yani muadil derecesi bulunmayan muallimlere verilecek farkı maaş mukabilidir)

D : Sıhhiye Vekâletine mensup ve bütçelerin beşinci

.....

kısmına dahil memurların muvazenei umumiyedeki teadül derecelerini gösterir cetvel merbuttur. (Numune 3) Hakki müktesepeler mahfuz kalmak şartile bu cetvelde yazılı derecelerın mümkün olan vilâyetler için tatbiki tavsiye olunur.

Ser tabip makam ücreti maktualarının miktarı ve nisbeti ayrıca tebliğ edilecektir.

E : Bütçelerin 4 üncü kısmına dahil ziraat ve baytar işleri memurlarının dereceleri keza almakta oldukları maaşa göre birinci madde veçhile tayin ve tesbit olunacaktır.

7— Büyük belediyelerde en yüksek maaş birinci sınıf vilâyetlerde meclisi umumilerce idarei hususiyeye mensup memurlar için tayin olunan hadleri tecavüz etmemelidir. Alelumum belediyelerde belediye kanununun 16 inci maddesile muayyen olan beşte bir nisbeti kemakân muhafaza olunacaktır. İzmir belediye reisliği birinci dereceye ithal olunabilir.

8— İşbu talimatnamenin vurudunda Vali ve belediye reisleri tarafından daire reislerinin mütaleaları alınarak kadrolarına dahil memuriyet unvan ve maaşları yukarıdaki maddeler mucibince tasnif olunarak bir defter halinde hemen vilâyetlerde meclisi umumiye meclisi umuminin ilk içtimamda ve belediyelerde cemiyeti belediyeye tevdi olunur.

Meclisi umumi ve cemiyeti belediyelerde tadilen ve ya aynen kabul ve tastik olunan deftere merbut (1 numaralı) numune veçhile tanzim olunacak musaddak cetvellere naklolunarak yedişer nüsha olarak vekâlete gönderilecektir.

9— Matlup adetten noksan gelen ve gönderilen nümuneye uymayan cetveller bilâ tetkik mahalllerine iade olunacağından cetvellerin şekil, adet ve muhteviyat itibarile talimatnamedeki izahat ve tarifata mutabık olacaktır.

10— Cetveller icra vekilleri hey'etince tastik oluncaya kadar maaş tediyatında 929 kadrosu muteberdir.

.....

Bu sebeple cetvelleri nisan 929 iptidasında vekâlette bulundurulmalıdır.

11— Teşkilât ve vaziyeti itibarile hususiyeti haiz olan Ankara ve İstanbul şehremanetleri için ayrıca tebligat yapılacaktır.

Dâhiliye, Maarif, Nafia, İktisat, ve Sıhhat ve İçtimâî muavenet Vekâletlerince tanzim olunan aslına mutabıktır.



Vilâyeti

Memuriyet Unvanı	929 senesinde aldığı						Uzaklık ba- hahlık zam- mı ve ma- kam ücreti		İta Mikdarı	
	Adet	Asıl Maaşı		Tahsisatı fevkalâdesi						
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	
Birinci kısım maaş Yekûnu										
İkinci kısım maaş Yekûnu										
Üçüncü kısım maaş Yekûnu										
Dördüncü kısım maaş Yekûnu										
Beşinci kısım maaş Yekûnu										
Altıncı kısım maaş Yekûnu										

Varidatı bir buçuk milyondan yukarı olan Vilâyetler Nü. [2]

Memuriyet unvanı	Adet	Âzamî derecesi	Sınıfı	Maaşı	İta miktarı	Hakkı müktesep farkı	Mulâhazat
Muhasebei hususiye Müdürü	1	6	1	70	210		
Muhasebei hususiye Müdür muavini	1	8	1	45	126		
Muhasebei hususiye ve encümen baş kâtibi veya mümeyyizi		9	1	40	108		
Muhasebei hususiye birinci sınıf memur	12		1	25	75		
Muhasebei hususiye ikinci sınıf memur	13		1	22	66		
Muhasebei hususiye üçüncü sınıf memur	14		1	20	60		
Muhasebei hususiye birinci sınıf kâtip	15		1	17,50	56		
Muhasebei hususiye ikinci sınıf kâtip	16		1	16	52		
Muhasebei hususiye üçüncü sınıf kâtip	17		1	14	49		
Muhasebei hususiye kaza memurları	14		1	20	60		
Muhasebei hususiye kaza kâtibi	17		1	14	49		
Tahsildar birinci sınıf	14		1	20	60		
” ikinci ”	15		1	17,50	56		
” üçüncü ”	16		1	16	52		
Yekûn							

Varidatı bir buçuk milyona kadar olan Vilâyetler						Varidatı (750.000) liraya kadar olan Vilâyetler							
Adet	Âzamî derecesi	Sınıfı	Maaşı	İla miktarı	Hakkı mütesep farkı	Mülâhazat	Adet	Âzamî derecesi	Sınıfı	Maaşı	İla miktarı	Hakkı mütesep farkı	Mülâhazat
	7	2	55	165				8	3	45	126		
	9	2	40	108				10	3	35	98		
	10	2	35	98				11	3	30	84		
	13	2	22	66				14	3	20	60		
	14	2	20	60				15	3	17,50	56		
	15	2	17,50	56				16	3	16	52		
	16	2	16	52				17	3	14	49		
	17	2	14	49				18	3	12	45		
	18	2	12	45				19	3	10	40		
	15	2	17,50	56				16	3	16	52		
	18	2	12	45				19	3	10	40		
	15	2	17,50	56				16	3	16	52		
	16	2	16	52				17	3	14	49		
	17	2	14	49				18	3	12	45		

[Nü. 3] Hususî idarelerle şehremanetleri sıhhiyenin unvanı
memuriyetleri derecelerini

Memuriyetin unvanı	Derece	Maaşı	Tutarı
Şehremaneti sıhhat işleri müdürlüğü		75	
Belediyeler ser tabibi		55	
Dispanser ser tabibi		45	
“ tabibi		35-40	
Emrazi zühreviye teşkilatı ser tabibi		35	
“ “ “ müfettişi		55	
Muayenehane tabibi		55	Mütehasıs
“ “		55	olmak şartile
Taphirhaneler etıbbası		40	
Seyyar tabibler		175-250	Ücret
Kaza hastaneleri tabipleri		40	
Oparatörler 7		55	
Dahiliye mütehasısları			
Bakteriologlar			
Rontken mütehasısları			
Göz “			
Kulak “			
Cilt ve zühreviye mütehasısları			
Nisaiye “			
Viladiye “			
Etfal “			
Asabiye ve akliye “			
Turuku bevliye “			
Teşrihi merazi “			

ve belediyelerde mevcut memurini ve almaları iktiza eden maaşla gösterir cetvel

Memuriyetin unvanı	Derece	Maaşı	Tutarı
Tabip		55	
Umum mütehasıs muavinler		30	
Umum asistanlar		20	
“ Hastaneler baş tabibi		30	
“ “ Eczacıları		25	
“ Dispanserler		25	
İdarei hususiye ve belediye eczacıları		25	
Kimyahane müdürleri		55	
Mütehasıs kimyagerler		55	
Kimyager muavinleri		30	
Belediye kimyagerleri		35	
Umumi idarei hususiye ve belediye ebeleri		16	
“ “ “ müessesatı		16	
“ “ Belediye sıhhat memurları		14	
“ “ seyyar “ “		60-70	ücret
“ “ ve dispanser sıhhat memurları		10	
“ “ ve belediye hastanesi başhemşireleri		16	
“ “ ve “ “ hemşireleri		14	
“ “ müessesatı sairesi		14	
“ müessesatında müstahdem müstahzırlar		14	
Makinist ve Etüv memurları		12	

NÜ.4

Memuriyet unvanı	Sınıfı	Derecesi	Maaşı Lira	İta miktarı	Memuriyet unvanı	Sınıfı
Başkâtip	1	11	30	84	Başkâtip	2
Muhasebe kâtibi	1	12	25	75	Muhasebe ve	
Amele kâtibi	1	14	20	60	amele kâtibi	2
Mukayyit	1	19	10	40	Mukayyit	2
Ambar memuru	1	15	17,50	56	Ambar memuru	2
				325		

Vilâyet isimleri

Ankara
İstanbul
İzmir
Balıkesir
Konya
Bursa

Vilâyet isimleri

Afyon
Antalya
Aydın
Bolu
Çanakkale
Çorum
Denizli
Erzurum
Kars
Trabzun
Yozgat

Bedenî yol mükellefi miktarı yetmiş bin ve daha fazla olan vilâyetler 1 nci sınıf adolunur.

Bedenî yol mü-
miş bine kadar o-
sınıf adolunur.

Derecesi	Maaş Lira	ita Miktarı	Memuriyet unvanı	Sınıfı	Derecesi	Maaşı Lira	ita miktarı
12	25	75	Başkâtip ve muhasabe kâtibi	3	13	22	66
14	20	60	Amele kâtibi	3	16	16	52
16	10	40	Ambar memuru	3	18	12	45
17	14	49					163
		233					
Vilâyet isimleri			Vilâyet isimleri		Vilâyet isimleri		
Kastamonu			Adana		Çankırı		
Kayseri			Aksaray		Diyarbakır		
Kocaeli			Amasya		Edirne		
Kütahya			Artvin		Erzincan		
Malatya			Gazi antep		Elâziz		
Manisa			Bayazıt		Eskişehir		
Muğla			Bilecik		Gümüşhane		
Samsun			Burdur		Gireson		
Sivas			Cebelibereket		Hakkârı		
Tokat			İçel		Isparta		
Zonguldak			Kırklareli		Kırşehir		
			Mardin		Mar'aş		
			Mersin		Muş		
			Niğde		Ordu		
			Rize		Siirt		
			Sinop		Şebinkarahisar		
			Tekirdağı		Urfa		
			Van				
mükellefi miktarı yet-			Bedenî yol mükellefi miktarı otuz				
laan Vilâyetler 2 nci			bine kadar olan vilâyetler 3 üncü				
			sınıf adolunur.				

12/1/930

No. $\frac{1}{4}$

13/11/929 tarih ve 393/10 Numaralı T. C.

Teadül Kanun talimatnamesinin 39 uncu maddesinde gösterilen maarif vergisi ve kazanç vergisine munzam kesirler, bilvasıta vergilere munzam kesirlerin tevhidî hakkındaki kanun ahkâmına tâbî bulunmuş ve şu hale göre mezkûr 39 uncu derecede yazılı (maarif vergisi ve munzam kesirler) fıkrası zait görülmüş olduğundan bunlar hakkında vergilerin tevhidine dair olan kanunun 7 inci maddesi hükmü tatbik olunacaktır. Esasen talimatnamenin Sureti tashihi hususunun 22/8/929 tarih ve 38 Numaralı tahr ratı umumiye ile umum Vilâyetlere tamim edildiği arz olunur efendim.

*

* *

Hülâsa

Maaşatın tevhit ve teadülü H.

Maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki kanunun sureti tatbikini gösteren talimatnamenin 39 uncu maddesinin tevhidî küsûrat kanununa nazaran zait görüldüğüne dair maliye vekâletinden mevрут 12/12/929 tarihli ve 6964/162 Nolu tezkere sureti balâya naklen tebliğ olunur.

21/1/1930

Hülâsa

Himayeî eşcar cemiyetinin
gayesi hakkında

No.196/1

Umumî merkezi Ankarada olmak üzere İzmir Meb'usu Rahmî bey efendinin riyasetinde teşekkül eden Himayeî Eşcar Cemiyetinin maksat ve gayesini gösterir tamim sureti leffen gönderilmiştir efendim.

15/1/930

No. 196/1

Umumî merkezi Ankarada olmak üzere İzmir meb'usu Rahmi beyfendinin riyasetinde himayei eşcar cemiyeti namile bir cemiyet teşekkül etmiştir. Cemiyetin maksadı millî servetimizin en mühimlerinden olan ormanların muhafazasını ve meyve ağaçlarının çoğaltılması ve cinslerinin ıslahı ve bilhassa halk arasında ağaç sevgisinin tamimini temindir. Memleketimiz için faydalı hedefler takip eden bu cemiyetin vilâyeti aliyeleri dahilinde teşekkül, taazzuv ve inkişafı hususlarının teşvik ve teminine himmet ve delâlet buyrulmasını rica ederim efendim.

Bütün Vilâyetlere birinci umumî müfettişliğe ve mülkiye müfettişliklerime yazılmıştır.



.....

Emniyeti Umumiye

Şube 1

12-20-930

Hülâsa

(La repüblük Anşene) gazetesinin
memleketimize men'i tihali H.

Pariste (La repüblük Anşene) namiyle Mehmet Ali ve Ömer Fevzi tarafından çıkarılan ve Hükümetimiz rejimi aleyhinde neşriyyatta bulunan gazetesinin memleketimize men'i ithali Heyeti Vekilei Celile kararı icabındandır. Gelmiş olanların toplattırılması tamimen tebliğ olunur efendim.

21/12/929

Hülâsa

(Muhacir Âlemi) namındaki
gazetesinin men'i ithali H.

Atinada çıkan (Prosfizikos Kozmos = Muhacir Âlemi) unvanlı Yunan gazetesinin Hükümetimiz aleyhinde ve muzir neşriyyatta bulunduğu anlaşıldığından memleketimize sokulmaması İcra Vekilleri Heyetinin 6/11/929 tarihli içtimaında karalaştırılmıştır. Tamimen tebliğ olunur efendim.

20/1/930

Zabıta ve Adliye vukuatları H.

Şehirlerde Zabıta ve Adliye vukuatının artmakta olduğu gelen raporlardan ve istatistiklerden anlaşıyor, vak'aların

.....

hudusuna saik ve sebep ne olursa olsun mani tedabirler alınmakla beraber faillerini yakalayarak Adliye teslim ettirmek vazifesi evvel emirde Vali beyefendilerin esaslı vazifelerindendir.

Yüksek idare âmirlerinin bu bapta yapılması icap eden tedbirleri Polis ve jandarma Heyetlerine kat'î bir tarzda tebliğ ederek asayiş kuvvetlerini azamî gayret ve faaliyete sevk etmek ve bu suretle vak'aların önüne geçmek iktiza eder. Vazifelerini iyi gören memurların taltifi tabîi olduğu gibi ihmal ve kusurları görülecekler hakkında lâzımgelen muamele ifa edilmek üzere müdellel olarak keyfiyetin Vekâlete bildirilmesi tamimen tebliğ olunur efendim.

20 1/930

İtalyan tab'asının vukuu
vefatı hakkında

Vilâyetiniz dahilinde İtalya tab'asından birinin vukuu vefatı halinde havzai memuriyeti Vilâyetinize de şamil bulunan İtalya konsolosuna haber verilmesi Hariciye Vekâletinden bildirilmiştir.

Badema o suretle muamele ifası tamimen tebliğ olunur efendim.

20/1/930

Hülâsa

Mecmua ve gazetelere derç olunmak
üzere malumat toplayanlar hakkında

No.402

Bazı kimselerin gazete ve mecmualara abona yazmak veya bunlara dercedilmek üzere malumat toplamak için

.....

dolaştıkları malumdur. Gerçi matbuat müntesipleri bu vazifeyi görmek üzere matbuat Umum Müdürlüğünden vesika almakta iselerde bu vesikayı alanların kendileri gitmeyüp başkalarını gönderdikleri de vakidir. Şuna işaret etmek isterimki bazı ahvalı şüpheli olan kimseler bu gibi bahaneler ve her nasılsa ele geçirmiş oldukları bazı zevattan tavsiye mektupları ve vesikaları hamilen ötede beride dolaşmaktadırlar Vekâlet ne kimseye mektup vermiş ve nede vesika şeklinde bir varak ita etmiştir. Yalnız Matbuat Umum Müdürlüğü şahsa münhasır olmak üzere böyle bir vesika verebilir bunları da Vilayetler tetkik ve başkası tarafından istimal olunduğunu görür ise istirdat etmelidir.

Ellerinde tavsiye mektubu bulunan kimselerin müracaatları vukuunda kendilerine resmî hiç bir malûmat vermemekle beraber ellerinde bulunan mektupların alınarak Vekâlete irsali tamimen tebliğ olunur efendim.

*

* *

16/1/930

Hulâsa

Memleketimize muntazam vesai ki
seyahatla gelen ecanip hakkında

Şube:2

No.106/7

Memleketimize muntazam vesai ki seyahatle gelen Ecanibin tarihi vurutlarından itibaren bulunduğu mahal zabıtasına müracaatla ikamet tezkeresi almaları 2/Mart/331 tarihli kanunu muvakkatin süveri tatbikiyesine mütedair talimatnamenin birinci maddesi iktizasından isede bu müddetin hitamından evvel hiç bir ecnebinin ikamet tezkeresi veya seyahat varakası almağa icbar edileceğine dair mezkûr talimatnamede bir güne kayıt ve sarahat yoktur.

.....

Binaenaleyh: bu suretle memleketimize gelen her ecnebî ve seyahın elindeki muntazam pasaportla bu on beş gün zarfında askerî memnu mıntakalar müstesna olmak üzere memleketimizin her hangi bir tarafına seyahat ve ikamet ederse zabıtaya ademi müracaattan dolayı işbu hususata mümaneat olunamayacağı gibi tecziyede edilemez, bu müddetin hitamında memleketi terk etmediği takdirde bulunduğu mahallin zabıtasına bizzat veya bilvasıta müracaatla beyannamesini verüp ikamet tezkeresini alır. Yanlışlığa ve şikâyeteye mahal verilmemek üzere alakadar memurlar hep bir araya toplattırılıp keyfiyetin kendilerine anlaşılacak bir tarzda tefhimi tamimen tebliğ olunur efendim.

*

* *

Şube: 3

25/1/930

Hülâsa

Polisin kumar ve esrarhane şeddi
hakkındaki salâhiyetine dair.

No. 384

Polisin kumar ve esrarhane şeddi hakkında salâhiyetinin baki bulunduğuna dair hukuk müşavirliğinin mutalâanamesi aşağıya çıkarılmıştır. Buna göre muamele ifası mütemennadır efendim.

Polis nizamnamesine müzeyyel kanunun yedinci maddesinin hükmünü Türk ceza kanununun 567 inci maddesi ilga edildiği hakkında mülkiye müfettişi imadettin bey tarafından vaki iş'ar üzerine İstanbul valiliğinden gönderilen teskere ve merbutat tetkik ve mütalâa olundu.

Türk ceza kanununun 567 inci maddesi kumar oynatan ve kumar oynamağa yer gösterenler haklarında ahkâmı

.....

cezaiye vazetmiş isede kumarhaneler hakkında bir kayıt ve hüküm göstermemiş vazii kanun Polis nizamnamesine müzeyyel kanunun bu maddesini nazarı dikkate almıştır.

Esasen ceza kanunu umumî bir kanun olup memurun fiiller mürtekiplerine verilecek cezaları tayin ve tespit etmektedir. Memnu bir fiil ancak işlendikten sonra ceza kanunu mevzuu bahs olabilir. Zabıta teşkilat ve kavanini ise intizam ve inzibatı ammeyi temine matuf ve memnu fiillerin ikamı daima men ve ikadan evvel icapeden tedabiri maniayı ifa salahiyetini haizdir. Binaenaleyh Polis nizamnamesine müzeyyel kanunun 7 inci maddesi bu mülâhaza ile vazolunmuştur. Netekim 8 inci maddede esrarhaneler hakkında da 7 inci maddenin tatbik edileceğini âmirdir, ceza kanununda ise esrarhaneler için bir kayıt ve sarahati muhtevi değildir. Türk ceza kanununa nazaran esrarhane küşadı memnu bir fiil mahiyetinde görülmüştür. Fakat bu kanun esrarhanelerin açılmasını menetmiştir. Türk ceza kanunu muhalif mevadın mülga olacağı mütalaası bu maddeler hakkında varit görülemez çünkü ; bu maddeler ceza kanununa muhalif ahkâmı muhtevî değildir. Ancak zabıta teşkilâtının kanunî salâhiyetine ilâve edilmiş ihtiyati ve maniavi hükümleri şamildir. Aynızamanda bu madde hükmü kazaî bir manada ifade etmemektedir.

Kumarhanesi seddolunan bir şahıs 7 ici maddenin son fıkrasındaki teminat ve taahhüdatı ifa eylediği ande tatbik edilen hüküm heman merfu olur. Kazaî hükümlerde kaziyei muhkeme halini alan cezalar ise hiç bir suretle teyit ve tenkis edilemez. Mütâlâatı anifeye nazaran Türk ceza kanunu bu maddeleri ifa etmemiş bilakis kumar oynatanları ayrı bir ceza takyidi altında bulundurmak suretile mezkûr maddenin şiddetini teyit etmiştir. Mütâlâasile takdim olunur efendim.

.....

İskan

15/1/1930

Hülâsa:

Takdiri kıymet H.

No. 94311

21/4/929 Tarih ve 77497 No lı tahriratı umumiye ile tebliğ edilen talimatnameye merbut izahnamenin takdiri kıymet bahsinin (Teffize ait) kısmının dokuzuncu sahiiaya isabet eden son fıkrasında (Teffiz kornişonları tarafından takdir edilecek kıymetlere itiraz vukuunda idare hey'etleri derececi saniyede tetkik merciidir) denilmekte isede itiraz müddetinin irae edilmediği anlaşılmıştır.

Muamelâtı iskâniyenin bir an evvel ikmal ve intacı pek ziyade matlup ve mültEZem olduğundan bu ümniyenin husulü için her teffiz muamelesinin vilâyet teffiz komisyonları kararına iktiran ettikçe ittihaz edilen kararın alâkadaranına tahriren tebliği ve (on beş gün) zarfında işbu karara karşı itiraz edilmediği takdirde kesbi kat'iyet edeceğinin tasrihi ve bu müddetin mürurundan sonra vaki olacak her türlü müddeiyatın nazırı itibara alınmaması tensip edildiğinden bu dairede muarele ifası rica olunur efendim.

26/1/1930

Hülâsa:

94498 No. lu Beyannameden miktarı
kâfisinin gönderildiğine dair.

No. 94686

Mübadil, Mihacı, Mülteci ve saireye verilmiş ve verilecek bilumum emvali gayri menkulenin kıymetlendirme

.....

şeklini ve umumî bordan ihtiva edecek tavizat icmal defterlerinin zamanı tanzim ve keyfiyeti irsalini gösterir, matbu 94498 No. lu Beyannamelerden () adedi gönderilmiştir.

İşkân ve Mal Memurlarına birer adedinin sür'atle tevzi edilerek Tavizat defterleri tarifnamelerile birlikte bunların hıfz ve tahvilât vukuunda seleften halefe devrettirilmesinin ve beyanname mündericatinm tamamîi tatbikinin te'min buyrulması rica olunur efendim.

4/12/1929

Beyanname

Emvali gayri menkule sür'atle kıymetlendirirerek umumî borçların tahakkuk ettirilmesine ve gösterilen miktar zarfında tavizat icmal defterlerinin gönderilmesine dair beyannamedir

Bazı müşkülattan dolayı emvali gayri menkübeye kıymet takdir edilmemesinden müteaddit tebligata rağmen bir hayli mahallerden tavziat borç tahakkukat defterleri gönderilmemiştir. Yapılan tebligat ile bu müşkülât kaldırılmış olduğundan fimabat berveçhi ati muamele ifası muktazidir.

1— 30 / Mayıs / 929 Tarih ve 78573 No. lı ve Maliye Vekâletinden bu bapta defterdarlıklara tebliğ olunan

2 / Temmuz / 929 tarih ve 1129/14 No. h ve vilâyetlere yazılı 11 /11/929 Tarih ve 5583/80 No. lı tahriratı umumilerde gösterilen şekillere göre henüz kıymetleri konulmamış emvali gayri menkuleye sür'atle kıymet takdir edilerek bunlar ve diğer emvali menkule için alınmış ve alınacak musaddak kefaleti müteselsile senetlerine müsteniden umumî borçlar

.....

vehlei ulaçla ve tavizat müfredat defterleri üzerlerinde tespit ve tahakkuk ettirilecek ve birer nüsha müfredat defterleri tebligatı sabıka dairesinde senedat ile birlikte derhal mal memurluklarına tevdi olunacaktır.

2— Borçlanma kanununun birinci maddesinin ilk fıkrası mucibince 30 Nisan 1329 tarihinden itibaren 31 Mayıs 927 Tarihine kadar bilumum muhacir, mübadil, mülteci, ve saireye her ne suretle olursa olsun verilerek tahakkuk ettirilmiş bilumum emval borçları için müfredat defterlerine istinaden tarifnameleri dairesinde noksansız tanzim edilecek kaza icmal defterleriyle birlikte 1 No. lı vilâyet tavizat icmal defteri.

3— Kezalik 1 / Haziran / 927 Tarihinden 31 / Mayıs /929 tarihine kadar iki senelik tahakkuk ettirilen borçlar için de iki No. lı bir kıt'a vilâyet tavizat icmal defterleri yine kaza icmallerde birlikte senai haliye kânunu evvelinin nihayetine kadar vekâlete gönderilecektir.

4— 1 / Haziran / 929 Tarihinden itibaren her sene için de müfredat defterleri üzerlerinde tahakkuk ettirilecek borçlar için dahi sene nihayetlerinde birer senelik Vilâyet tavizat icmal defterleri kezalik kaza icmallerde birlikte (3, 4, 5) ilâaheri sıra numarası tahtında tanzim edilüp irsal kılınacaktır.

5— Berveçhi tebliğ muamele ifa ve miatlarına tavizat icmal defterlerini tanzim ve ikmal etmiyen memurini aidesi haklarında ceza tertip ve tatbik edileceğinin alâkadarana ehemmiyetle iblağı tamimen rica olunur efendim.

27/1/1930

Hülâsa

Harice gidip bir daha avdet
etmiyen mülteciler h.

No 94689

Memleketimize tavattun maksadile gelen ve hükümetle mevzuatı kanuniye dairesinde muaveneti iskâniye icra edilen mültecilerden bir kısmının pasaport alarak harice gittikleri ve bir daha avdet etmedikleri anlaşılmaktadır.

Ana vatana iltica ve memleketimiz nüfusuna inzımm eden yeni unsurların her sahai faaliyetle müstahsil ve müsbet birer âmil olabilmelerinin te'minen haklarında yapılan masarifi azimeye rağmen birer suretle maskatı reislerine avdetleri caiz olamaz.

Binaenaleyh mültecilerin harice gitmek için vaki müracaatlarının is'af edilmemesi tamimen temenni olunur efendim.

29/1/1930

Hülâsa

Emvali metrukenin
sureti tesciline dair.

No 94755

Mübadil, gayri mübadil, mülteci ve harıkzede ve yerli ahaliye tahsis kılınan emvalden kayıtları bulunmıyan veya tapu kaydına tetabuk etmiyen emvali metrukenin sureti tesciline dair olup Umum Tapu Müdürlüğünden Vilâyet tapu müdürlüklerine tebliğ olunan umumî tahriratın bir sureti leffen gönderildi, baytlarının tetabuk etmemesi yüzünden temlik muameleleri intaç edilemiyen emvalin tahriratı umumiye veçhile muhassasınchleri namına tescil ve temlik rica olunur. Ef.

Hülâsa

Mübadil ve yerli ahaliye tevzi
edilen arazi kayıtları hakkında:

No 469

Ahalisi kamilen mübadeleye tabi veya firar ve tagayyüp eden eşshastan metrük olarak hâzineye kalan ve bilahara muhacirin ve ya harikzede ve mültecilere tevzi ve yahut bilmüzayede ve yahut bedel takdirde yerli ve sair eşhasa satılan mahallerin kayıtları mevcut olduğu halde tevzi ve satışlarda sahibi evvellerinin eşkâli tasarrufiyesi nazara alınmadığı gibi olibaptaki kayıtlarına göre esasen mahallerinin tayini de mümkün olmasına mebni bu kabil, yerler hakkında olunacak muamele bazı Vilâyetler tapu müdürlüklerinden sorulmuş ve berveçhi ati muamele itası takarrür etmiştir :

1 — Bu mevzuda en ziyade nazara alınması lâzım gelen cihet bu emlâk ve ya araziden herhangi bir parçasına mübadele ve ya tasfiye ile alakası olmayan diğer eşhasın tevzi edilmiş olan arazide rehin ve haciz gibi taalluk etmiş bir hakkı olup olmadığıdır. Bu meyanda ziraat bankası matlubatı hükümetçe deruhde edildiği cihetle zaten mevzuubahs değildir ; binaenaley aradan hayli seneler geçmesi itibarile bu hakların şimdiye kadar tasfiye edilmiş olması kuvvetle muhtemel bulunmuş olmakla beraber ihtiyatı bir tetbir olmak üzere iskân ve Millî emlâk idarelerinden defterler muhteviyatına göre köy ve mevkileri itibarile ve vesaiti mutade ile lââkal bir ay müddetli ilânlar yapılarak buralarda resmî rehin ve haciz gibi alakası olanlar davet edilmelidir. Müracaat edenlerin yetlerinde ki vesaike ve ya verilecek malumata nazaran tetkikat icra kılınarak kayden ilişkili olduğu tebeyyiin eden parçalar için mlitefevvizler iş bu parçalar üzerindeki haklarının ipkasını kabul ettikleri takdirde ana

.....

göre muamelelerinin intacı ve bundan maada parçalar hakkında da tevzi ve evrak defterleri mucibince müterettip muamelelerinin ifası lâzımdır.

2— Bu tevzi defterleri mücavir ve münasebettar ihtiyar heyetlerince tastik edilmemiş ise bunların bilcelp mehmaemkân malûmatlarına müracaat edilerek yedlerinden birer ilmühaber alınması ve ya defter zeylinin tasdik ettirilmesi çok muvafık bir tedbir olur.

3— Vaktile ahalisi Rum veya firarilerle karışık olan köylerde bulunan bu kabil emvali metruke mevki ve sahaları itibarile aynı mahiyette yani sahibi evvellerinin ferden tasarrufları, tayin olunamadığı halde aslında bir kıt'a olarak metrukiyeti tahakkuk ettirilen parçalar hakkında da bu yolda muamele olunmalıdır.

4— Bu şekillerin haricinde müteferrik parçaların münferiden tahkikata tabi tutulması zaruridir.

5— Kaydı evvellerine gelince : sahibi evvellerinin bu kayıtlara müstenit hukuku tasarrufiyeleri esasen ve kanunen Hazine emrine intikal etmiş olduğu cihetle bunlar üzerinde sahibi evvellerine ait olmak üzere kanunî hiç bir hak ve işbu kayıtların da bir kıymeti kalmamıştır. Zaten ve adiyen iskân ve yahut bilmuzayede satışlarda tevzi ve taksimin sahibi evvellerine izafe edilmesine ihtiyaç görülemeyeceğinden bu kayıtların, alelmüfredat mevzularını tayine de lüzum yoktur. Binaenaleyh yeni tevziat ve satışlara müteallik muamelat ikmal ve intaç edildikten sonra hey'eti umumiyesi hükümsüz addedilerek münakaleye tabi tutulması ve badema sabık kayıtlara istinat eden her hangi bir muameleye meydan

.....

verilmemesi maksadı temine kâfidir. Mevzuu bahsolan tevziatın kaydı evvellerde tatbikına imkân görölmiyen ahvalde balâda izah olunan şekillerde muamele ifası zarurî görölmüştür. Mevcut kayıtlarile tatbiki kabil olan işlerde gerek münferiden bu kayıtlara ve gerek mütefevvizler namına tesis edilecek yeni kayıtlar üzerine münakale icrası evleviyetle muvafıktır. Balâdaki izahata göre muamele ifası ve leffen gönderilen adedin mülhakat Tapu memurlarına da gönderilmesi tamimen tebliğ olunur.



.....

Tabiiyet

20/1/930

2927-46

Aslen Cebelilübnan Ahalisinden ve sabık Osmanlı tab'asından ve Dürzü Milletinden 1887 Doğumlu Hüseyin Necim Ebu İzettin nam şahs 1900 Tarihinde Uruguvaya giderek 1903 Tarihinde Uruguvay tabiiyetine geçmiş olması hasebiyle 1312 Numaralı kanunun 9 uncu maddesi ahkâmına tevfikân İcra Vekillleri Heyetinin 11/11/929 tarihli ve 8569 Numaralı karare Türk vatandaşlığından çıkarılmıştır. Merkumun badema Türk vatandaşlığı hukukundan istifade etmesine ve hududu millimiz dahiline girmesine meydan bırakılmamak üzere keyfiyet berayı malumat tamimen tebliğ olunur efendim.

23/1/930

No 59

Sabık Osmanlı Tabasından olup Istanbulda Beyoğlunda Pangaltı mahallesi ve caddesinde 46 Numaralı hane üzerine kayıtlı bulunan ve elyevm Kalasta oturan ve vaktile Golos Osmanlı Şehbenderliğinde bulunduğu anlaşılan müteveffa Sinekerim oğlu 1286/1288 doğumlu İstanbullu Aris Fesciyan nam şahıs 1041 numaralı kanun ahkâmına tevfikân İcra Vekilleri Heyetinin 25 12 929 tarihli kararnamesiyle Türk vatandaşlığından çıkarılmış olmakla badema Türk vatandaşlığı hukukundan istifade etmesine ve hududumuz dahiline girmesine meydan verilmemek üzere keyfiyet berayı malûmat tamimen tebliğ olunur efendim.

.....

3 Aylık

Kaçakçılık Vak'aları

Birinci ve ikinci teşrin ve birinci kânun aylarında Vilâyetlerde vukubulam kaçakçılık vak'alarının hülâsasıdır.

1— Gümüşaine, Hakkâri, Kars, Kırşehir, Yozgat Vilâyetlerinde kaçakçılık vak'ası olmamıştır.

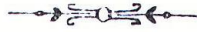
2— 60 Vilâyette vukubulan kaçakçılık vak'a faillerinin % 98 i derdest edilip failleri ciheti adliye tevdî edilmişlerdir.

3— Amasya, Bayazıt, Urfa Vilâyetlerinden kaçakçılık raporları gelmemiştir.

4— Müsadere edilen eşya ve saire berveçhi atı derç edilmiştir:

Sigara kâğıdı	18206747	Varak	Tütün	14457	kilo
Tuz	3287	Kilo	Kereste	10992	Adet
Rakı	1390	"	Şarap	6970	kilo
İskanbil kâğıdı	2105	Deste	Askersigarası	1378	Paket
Konyak	17	Kilo	Kopyakâğıdı	10043	Adet
Şeker	207	"	Erik	4112	Kilo
Üzüm	493	"	Pirinç	2	"
Lokum	1	"	Gaz	760	"
Benzin	88	"	Sabun	8	"
Hububat	2026	"	Manifatura	181	"
Kibrit	68	Kutu	İpekli çarşaf	152	Adet
Kumaş	46	Metro	Hasır	14	"
Müstamel elbise	122	Kilo	Altun yüzük	2	"

Mecidiye	48	Adet	Altun küpe	2	kilo
İbrişim	32	Yumak	Kamyon	2	adet
Barut	163	Kilo	Saçma	7	Kilo
Dinamit	28	Adet	Tahrip fitili	4	Metre
Tüfenk	4	“	Tabanca	1	Adet
Hayvan	462	Reis	Odun	3740	Kilo
Esrar	2	Kilo	Afyon	22	“
Sigara kâğıdı	63	“	İspirto	3	“
Ecnebi sigarası	140	Pakat	Pamuklu kumaş	8	“
İnbik	12	Adet	Havan	34	Adet
Havanpıçağı	31	“			



50 Vilâyetinde açılan Meclisi Umumiler

Açılan Meclisi Umuminin ismi	Açıldığı tarih	Açılan meclisi Umuminin ismi	Açıldığı tarih
Adana Vilâyeti	15/1/930	Kars Vilâyeti	15/1/930
Afyon “	20/1/930	Kastamonu “	15/1/930
Aksaray “	15/1/930	Kayseri “	15/1/930
Amasya “	28/1/930	Kırklareli “	16/1/930
Ankara “	15/1/930	Kırşehir “	20/1/930
Antalya “	15/1/930	Kocaeli “	15/1/930
Artvin “	15/1/930	Konya “	15/1/930
Aydın “	15/1/930	Kütahya “	15/1/930
Balıkesir “	26/1/930	Malatya “	15/1/930
Bolu “	15/1/930	Manisa “	15/1/930
Burdur “	15/1/930	Mardin “	26/1/930
Bursa “	15/1/930	Muğla “	22/1/930
Cebelibereket “	15/1/930	Muş “	16/1/930
Çanakkale “	15/1/930	Niğde “	15/1/930
Çankırı “	15/1/930	Ordu “	16/1/930
Çorum “	15/1/930	Rize “	15/1 930
Denizli “	15/1/930	Samsun “	15/1/930
Edirne “	15/1/930	Sinop “	15/1/930
Erzincan “	15/1/930	Sivas “	15/1/930
Erzurum “	20/1/930	Şebinkarahisar “	15/1/930
Eskişehir “	15/1/930	Tekirdağ “	19/1/930
Gümüşane “	15/1/930	Tokat “	26/1/930
İçel “	15/1/930	Urfa “	16/1/930
İsparta “	16/1/930	Yozgat “	15/1/930
İzmir “	18/1/930	Zonguldak “	15/1/930

.....

Kaymakamlar kursu

Vekâlet, kaymakamların meslekî müktesabatını tevsi için kânunuevvel de bir kurs açmıştır. Kurs 2 kânunuevvel de başlamış 4 kânunusani de hitam bulmuştur. Kursu Ankara, Yozgat, Kocaeli, Çorum, Kayseri, Çankırı, Bilecik, Eskişehir Vilâyetleri kazalarına mensup otuz dört kaymakam iştirak etmiştir. Me'zunen ve yahut her hangi bir sebeple Ankarada bulunan kaymakamlarda kursa devam etmişlerdir.

Mahallî idareler ve belediyeler hakkında Erzurum meb'usu Aziz beyefendi beş, Teşkilâtı esasiyede hakim prensipler, hukuku idare de hakim kanunilik prensibi ile tevsii me'zuniyet ve ademi merkeziyet ve idari davalar hakkında Burdur meb'usu Mustafa Şeref Beyefendi üç konfernas, zabıta kanunları hakkında Tekirdağ meb'usu Faik Beyefendi dört konferans ceza ve ceza muhakemeleri usulü hakkında Kocaeli meb'usu Salâhattin Beyefendi üç, Nüfus ve Tabiiyet hakkında Malatya meb'usu Abdülmuttalip Beyefendi kanunu medenî ve zabıtaya ait mesai hakkında müderris Vasfi Raşit Beyefendi üç Evkaf tapu ve kadastro hakkında tapu umum müdürü Atıf Beyefendi beş konferans vermişlerdir.

Kurs, Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya Beyefendi tarafından irat olunan mesleki bir hitabe ile nihayet bulmuştur.

Kursun hitamını müteakip Dâhiliye Vekili Beyefendi Ankara palasta konferans veren zevat ile kaymakam Beylere bir çay ziyafeti vermişlerdir. Atıf Beyefendi tarafından verilen ilk konferansı aynen neşrediyoruz:

.....

Atıf beyefendinin konferansı :

Tapu ve kadastro umum mübürü Atıf bey Ankarada açılmış olan kaymakamlar kursunda verdiği konferanslarında kanunu medeninin idare memurlarını alâkadar eden mebhaslarını tetkik ve izah etmişti: mumaleyhin asıl mevzua girmezden evvel kaymakam beylere irat ettiği hitabesini aşağıya dercediyoruz:

Muhterem efendim:

Konferans mevzuumuza girmeden evvel bir iki söz söylemek isterim, bilirsiniz ki cümhuriyet siyaset ve idare cihazlarımn en yüksek ve mütekâmilidir; onun bu Âli vasıfları, kendisinin fazilete ve kanuna istinat etmesinden doğar.

Otokrasi sınıf esaletine, demokrasi ise ruh ve ahlâk esaletine istinat eder. Birincinin müeyyedesı kuvvet ve ceberuttur, İkincinin istinatgahı fazilet ve kanundur. Burada kuvvet, otokraside olduğu gibi bir vasıta olarak kullanılmaz, belki tabîi bir netice olarak rejimden ve kendiliğinden doğar. Kullanılan kuvvetler azar azarda olsa yıpranmağa ve nihayet mahve mahkûm olduğu için otokrat idareler payedar olamamaktadırlar. Bir rejimden netice olarak doğan kuvvet ise daima taze ve bütün kalır.

Bundan başka otokrasinin nizama girmeyen kuvvetli muharriptir. Demokrasinin mazbut kuvveti ise yaratıcıdır.

Sizler cümhuriyet kaymakamları! bu kuvvetin birer mümessili olduğunuz için, sizin bu yaratıcı kabiliyetinize tevdi ve havale edilmiş bir çok mühim işler var. Bu memlekette istiptat; rütbe ve nişanlarla mümtaz bir sınıf yaratarak ona dayanmağa çalıştı.

Meşrutiyetçiler, Osmanlı unsurları arasında müsavata te'sise uğraştı.

Bugün ise memleketin kuvvet ve varlığı ne istiptatta olduğu gibi imtiyazlı bir sınıf teşkil ve takviyesine sarfediliyor, nede meşrutiyette olduğu gibi bu kuvvetin müsavat te'sisine hasredilmesine sebep var ; Devlet kuvvetini yutan bu gibi abes mevzular ortadan kalkmıştır. Bütün haklarını elde eden ve İçtimaî nizamını en hürriyet perverane esaslar dairesinde kuran Türk milleti artık kuvvet ve kudretinin tam ve bütününü yalnız refah ve saadetine ve terakkisine hasredecek bir vaziyettedir.

Milletler için mevsim varit ise furtunalar, sarsıntılar ve bin dürlü hengâmelerle dolu bu iki devre kış faslını teşkil eder. Cümhuriyet idaresi bu millete hiç şüphesiz bir bahar mevsimidir. Cumhuriyetin yaratıcı kudreti bu baharın bütün eserlerini ve neticelerini vücuda getirmeğe çalışıyor.

Milliyet akidesi etrafında Türk yazısı, Türk iktisadı V. S. bunlar birer gümrak fidan gibi gözümüzün önünde doğuyor ve büyüyor,

Gün gökte her doğup battıkça, Türk milleti mukadderatının altın yaldızlı üfkuna doğru kuvvetli bir hamle ile ilerlemiş bulunuyor.

Asırlarca süren didişmelerden cenklerden ve cidallardan sonra, tarih geçidinden bir milletin tek bir kalbin çarpıntısına kendini kaptırmış bir vücut halinde bu geçişi hakikaten ulvi ve müheyyiştir. Döktüğü kanların, çektiği mahrumiyet ve istirapların izlerini belli etmemeğe çalışarak azım ve neş'e ile yürüyen, ümit ve iman dolu göğsünü kabardup bin bir yarayı taşıyan başını gururla kaldırarak, aşık ve vecit içinde mefkûresine doğru koşup akan bu milletin sizler birer cüzü tam amirisiniz, bu sıfatla sizlere bu büyük milletin bu muazzam seferinde şiarını temsil eden düstur meçhul değildir.

Kanun ve intizam !

İnsanların muhitlerini ayırt edecek ve bunlar üzerinde fikir yürütecek kadar mülâhaza sahibi olmağa başladıkları zaman gökyüzünün yüksekliğine ve azemetine hayran kalmışlar; ve bütün yüksek duyguların kendilerine semadan ilham olunduğuna kani olmuşlardır. Bu bize iptidâî ve gayri müterakki kavunlarda kanunların niçin dinî akideler içinde sarılı olarak doğduğunu izah eder. Bu mahdut tefekkürlü insanlar, semalardan daha yüce bir feyiz ve ilham menbâı olduğunu bittabi bilemezlerdi. “Millî vicdan” denilen bu İlahî menbâı bize içtimaiyat ilmi keşfetti.

Kuvvetini dinî menbadan alan kanunların en esaslı vasfı onların layetegayyer olmasıdır.

Bir bahri muhit gibi ceryanları metti cezirleri; tufanları olan bir millet, layetegayyer dinî kanun çenberi içinde elbette uzun müddet kapalı mahbus kalamaz. O milletin vecitli ve hareketli bir anı gelirki bu kanunların bütün setlerini, bentlerini zencirlerini kırar ve boşanır. Tarih bu hadiseye inkılâp ve kurtuluş diyor. Bilirsinizki Türk inkılabı aynı amil altında doğmuş ve aynı neticeye varmıştır. Bugün Türk millî vicdanının yarattığı kanunlar tekniğini dünyanın yükselmiş milletlerinin demokrat kanunlarından almıştır. Bu kanunlar eskilerde olduğu gibi milleti bir takım mezhep hiziplerine ayırtan; iz’anları ve vicdanları körleten boş ve kuru nakil ve mantık esaslarına istinat etmez. Doğrudan doğruya urften ve millî vicdandan doğan ve ilim tabakalarından süzüle süzüle temiz ve berrak bir hukuk kaynağı halinde vücut bulan kanunlarımız milletleri terakki refah ve saadet vadisinde intizam ve emniyet içinde olduğu kadar sebesti ve hürriyet içinde yaşatmağı zamin olan müsbet akide’er ve pozitif prensipleri ihtiva etmektedir.

.....

Bir milletin maddî ve manevî harekâtının emniyet ve intizam dairesinde cereyanını temin ve tetvir eden, ve insanlar arasında “Adalet,, gibi çok nazik ve hassas bir mevzuu temin etmeği deruhte eden hukuk akideleri, yükselen ve tekemmül eden beşer dimağının şah eserleridir.

Bir az evvel dinden mülhem kanunların en esaslı vasfı bunların layetegayyer esasatı ihtiva etmesidir demiştik; şu halde milli vicdandan doğan kanunların bu nakiseden ari olması lâzım gelirdi; evet öyledir, bir milletin kendi eseri olan kanunları urfünun yani amel ve taammülünün düstur haline getirilmiş mektup şeklidir, bu mektup urilerin ceryanı zamanla, yaşamakta olan taamülattan ayrılıp uzaklaşması zarurî bir netice gibi hatıra gelirsede hakimler kararlarında millî vicdanın temayülâtını tatmin ile mükellef olduklarından onların ilim ile ameli telif eden bu âkilâne hüküm ve kararları milletin hukuk hâzinesini durgunluktan kurtarır ve oraya muntazaman taze, temiz ve berrak urî kaynağının cevher ve kevserlerini akıtır. Bunun içindirki bir milletin hukukî tezahürat ve taamülatı onun en mukaddes bir varlık cephesidir.

Bir cemaat ve cemiyet hayatının muayyen ve mahdut bir devresinde her şeyi istihtaf ve her lazimedden feragat edebilir, fakat medeniyetin en yüksek merhalesine erişmiş bir milletin Hotantolardan daha aşağı bir küme haline sukut etmesi için hukuk mefhumuna bir an yüz çevirmesi kâfidir.

Eğer bir millet ulviyet ve kutsiyet mefhumlarını maddi bir varlıkta mütecesssem görmek isterse onun bu arzusunu hukuk mevzuatı tatmin eder.

.....

Gayrı resmî kısım

BELEDİYE HAYATI

Hukuk mektebinde

Dâhiliye Vekili Şükrü kaya beyin

Conferansı



Dâhiliye Vekili Şükrü kaya Bey, 23 kânunusani perşenbe akşamı Hukuk mektebinde belediyeçilik hakkında gayet mühim bir konferans vermiştir. Konferansta birçok zevat bulunmuştur. Konferans, memleketimizin gayet mühim bir İçtimaî meselesine taalluk ettiğinden dolayı, büyük bir alâka ile takip olunmuştur.

Konferansta Adliye Vekili Mahmut Esat Beyle birçok meb'uslar hazır bulunmuştur.

Şükrü Kaya Bey kürsüye çıkarak atideki konferansı vermiştir:

Konuşmamızın esası, müsaadenizle şehirler ve şehir mes'eleleri olacaktır.

Bu mevzuun medeniyet ve medeniyet mes'eleleriyle çok

.....

yakın münasebeti vardır. Hatta kuvvetle iddia olunabilir ki bu iki mes'ele aynı mevzuun muhtelif cephelerden görünüşüdür. Dünkü ve bugünkü tarih bize gösteriyorki büyük medeniyet devirleri daima yüksek derecede inkişaf etmiş şehirler hayatına tesadüf ve tetabuk ediyor. Zaten başka türlü olmasına da yani çölde göçebeler arasında, medeniyetin doğmasına, büyümesine hatta eserini göstermesine muhit ve şerait müsait değildir. Çünkü medeniye, yani ilim, fen terbiye, tedris, sanat, zanaat, sermaye, servet, İctimaî tesanüdün, İctimaî iştirak ve taksiminin ameli mahsulüdür. Bu da ancak şehirlerde olabilir. İnsan haddi zatında İctimaî bir mahlûktur ve bittabi medenidir. Fakat bariz seciyyelerile içtimaileşmesi ve bhusus medenileşmesi toplu olarak bir arada ve şehirlerde yaşamasile başlamıştır. Tarihin müspet delili yazılarla bize nakletmediği devirlere ait insanların halini, hayatını, kayaların ve toprakların ve yüzlerce asır koymanda gizlediği kayıtlardan, hüccetlerden kısmen olsun okuyabiliyoruz. Kudsi tarihlerin, masalların, destanların, cennet ve altın devirleri diye naklettikleri ilk zaman kendisinin ne kadar feci ve perişan ve mahrum bir hayat geçirdiklerini bu kayıtlardan öğreniyoruz.

Toprak tabakaları arasında kalmış mağaralarda bulunan ilk adamların iskeletleri yanında cilasız taşlardan, hayvan kemiklerinden başka hiç bir eseri medeniyete tesadüf olunamıyor. İskeletlerin yanında kömür, kül bulunmadığı için o devirlerde adem oğullarının ateş yakmasını da bilmediğine hükümleniyor.

O devirde insanlar toplıyabildikleri otlarla ve yabanî meyvalarla, taşla vurabildikleri avlarla, vahşi canavarların ve canavarlar kadar yırtıcı insanların şerrinden korunmak için kaya kovuklarında, elde edebilmişse karisile, yaşatabilmişse çocuğu ile münzevî, münferit, aç, çıplak, korkak sefil ve perişan bir halde yaşırdı.

.....

Filhakika silah ve alet olarak kullandığı aletlerle daha iyi bir varlık teminine imkân yoktu. İnsanların çileli ve cefalı devri kaç bin sene doldurdıkları kat'î surette malûm değildir. On binle yüz bin sene arasında geçtiği 500,000 tahmin olunan bu devri cilalı taş devri takip eder. İnsanların taşı yontarak cilaladığı ve bhusus çakmak taşını düzelterek kesici bir alet olarak kullanmağa başladığı zaman yaşayış şartlarını biraz daha iyileştirmeye ve bir az daha toplu olarak yaşamağa muvaffak olabilmıştır. O devir insanları tabiî mağaralardan istifade ile beraber aletlerinin yardımı ile kayaları oyarak ilk sun'î meskenleri yapmağa başlamışlardır. Bu meskenler su kenarlarında, insanların ve vahşî hayvanların taarruzundan masun kalmak için kayaların ve yarların dik yamaçlarında yapıldı.

Türkiyede bu iptidâî meskenlere çok tesadûf olunur. Bu ülkenin ilk ve asıl ahalisi, sahibi olan dedelerimizin taş devirlerini binlerce sene evvel, binlerce sene bu tabiî ve sun'î mağaralarda geçirmişlerdir.

Bu devre ait mağaraların tetkikinden aile efradının çoğaldığı, tabiatın unsurlarından daha çok istifade edildiği, bazı hayvanların ehlileştirildiği ve topluluk ve iptidâî ve basit de olsa iş bölümü sayesinde çiftçiliğin başladığı anlaşıyor. Ateş yakmanın öğrenilmesi de gene bu devirde oluyor. Beşeriyet içinde mes'ut ve medeniyet için en velut olan tesadûf hiç şüphe yokki ateşin nasıl yakıldığını öğrenmek hadisesi olmuştur. Mağarasında didinirken ateş yakmasını öğrenen adam şüphesiz icat ve ihtiyaçların en büyüğünü yapmıştır.

Tabiatın en büyük kuvvetini ve kudretinin en büyük sırrını fanilerin eline veren bu meçhul Promete genç hiç şüphe yok ki aynı zamanda medeniyeti ilk kurandır.

Medeniyetin ilk fecri.

Medeniyetin ilk fecri bu kıvılcımdan doğmuştur. Madenlerden istifade, aile, âdet ve hududunun artması, genişlemesi, mağara ve meskenlerin sıklaşarak, birleşerek toplu bir gurup haline gelmesi bundan sonra olmuştur. Bu topluluk, tesianüt teavün ve bilhassa taksim ve iştiraki âmalide doğurarak cemaat hayatını intacetmiştir. Hayat kavgasında en müessir silâh da cemiyet hayatıdır. Bu hayatın ilk eserlerine Altayda, Orta Asyadan sonra sırasile Dicle, Fırat vadilerinde, Nil kenarlarında Adalar denizi havzasında Anadolu da tesadüf ediyoruz. Asırların kalın toprak tabakaları halinde üst üste yığıldığı esrar perdeleri açıldıkça meydana çıkan eserlerinden medeniyetin ilk temellerinin nasıl ve kimler tarafından atıldığını görüyoruz. Açıldıkça bunların Altay ve Orta Asyada buralara giden kadim ecdadımız tarafından kurulduğu anlaşılıyor. İlk zamanlarda cemaatlerin fertleri birbirlerine aile rabitasile bağlıdır. Müşterek ceddin idaresi altında yaşıyorlar ve ona tapıyorlardı. Her kasaba ve yahut kale etrafındaki müşterek arazi ile beraber İctimai ve siyasi bir vahdet teşkil ediyordu.

Buna eski Türkler El derlerdi. Aile efradı arttıkça müşterek birfaide veyahut zarar karşısında zorla veya anlaşma neticesinde birbirleriyle idareten birleşen aile ve kabile ocaklarından devletler zuhur etti. Köy ve kasabalardan biri diğerlerine tevaffuk ederek idare ve siyaset merkezi oldu ve büyüdü. Hafriyat ve taharriyat preistorik (Tarihten evvelki) devirlere ait milattan yedi ila on bin sene evvel kurulan bu şehirlerin sınırları, mabetleri, abideleri tekâmül safhaları halkın yaşayışı, giyinişi, medeniyet derecesi, san'atları, iştigalleri ve ticaretleri, itikatları, ayinleri, hülâsa siyasi, İctimai ve medeni hareket ve vaziyetleri hakkında mühim ve müspet deliller vermektedir. Eldeki delillerden anlaşıldığına

göre bu merkezlerin en esaslı seciyeleri askerî ve siyasî olmaları idi. Vesikaların tetkiki bu şehirlerin şimdiye kadar yarı karanlıkta kalan belediye hayat ve tarihini de aydınlatacaktır. Şarkta ilk tesadüf edilen şehirler, Kaledede, Uruk, Ur, Elamdada Sustur. Arı, nır, sı - n - utu 1

Mısırdaki ilk şehirlerin tarihi tamamen malûm değildir. Firavunlar zamanında Tep, Menfis ve Adalardanızinde, Giritte en mühimmi Konosostu. Adalardanizi sahili mıntakasında bü gün için hakkında daha mebzul malumatımız olan sitedir. Atina, bir tepe üzerine yapılan ve Akropol denilen iç kalenin etrafına kurulmuştu. Şehrin en mühim en kalabalık yeri Agorası yani çarşısı idi. Atina'lıların umumî hayatı Agora ile Stadyomunda geçerci. Atina en yüksek inkişafına milattan beş asır evvel varmıştı. Atina en kalabalık olduğu zamanlarda nüfusu iki yüz binden fazla değildi. Ve bu nüfusun da yüz seksen binini esirler teşkil ediyordu. Atina şehirden fazla bir şey, bir devletti. Korent de İsparta da böyle idi. Bunlar birer şehir devletleri hatta imparatorlukları idi. Hakim olan şehirdi. Atina hakimiyetini bütün Adalar denizine teşmil ettiği halde bile şehir devleti olarak kalmıştır. Sitenin hududu pek dardı. Aristo bir şehir için on kişi pek az yüzbin kişi de fazladır demiştir. Hemşehrilik bir doğum mes'elesi idi. Hemşehri olmak için hemşehri çocuğu olmak lâzımdı. Hemşehri on sekiz yaşında mahallelerden birine yazılır, yirmi yaşına kadar askerlik eder, yirmi yaşında içtimalara gidebilir ve rey sahibi olurdu. Tam hemşehri hukukunu elde edebilmesi için otuz yaşına girmesi bir çok tecrübe ve imtihanlardan geçmesi bir he

.....

tarafından teklif ve diğer bir heyet tarafından kabul edilmesi lâzımdı. Atina hemşehrîsi askerî ve mülkî her vazifeyi görebilecek bir halde yetiştirildi. İçtimalarda söz söylemek rey vermek kâfi değildi. Bizzat her vazifeyi görmelidi. İcabında asker, hakim, idareci olurdu. O ailesinin bir parçası olduğu kadar şehrin de bir cüz'ü idi. Atinada üç sınıf halk vardı. Birinci kısım her türlü hakka ve menafie ve devlete sahip olan hemşehriler, İkincisi esirler, üçüncüsti de bu hemşehrînin himayesinde bulunan fakat hiç bir şeyi olmıyan yabancılarıdır.

Hemşehrîlerin hukuku.

Hemşehrîler servet ve kudrette değilse bile siyâsî hukuk ve salâhiyette müsavî idi. Site işlerinde esas tek adam, tek rey ve daima Referandumdu. Atinada ideal hemşehrîlik boş vakit bularak şehir işleri ile, politika ile bol, bol uğraşabilmekti. Atinalılar umumî binaları ile Akropoller, Stadyomları, Agoraları, Propileleri, heykelleri ile mağrur idiler. Dar, karışık ve fena kaldırımlılarda bütün hemşehrîlere açıktı. Vücut idmanları için Gimnazyomları vardı. Bunların etrafında da açık güreş meydanları bulunurdu. Atinalıların hayatı meydanlarda ve sokaklarda geçerdi. Umumî bina ve bahçelerden başka güzel eserlere tesadüf olunmazdı. Sokaklar dar, karışık ve fena kaldırımları, tozlu ve çamurlu idi. Süprüntüler sokağa dökülürdü. Belediyenin bu günkü manasile ne tesisatı, ne de teşkilâtı vardı. Roma da Atina gibi şehir devleti idi. Roma, cümhuriyetin sonlarına doğru karışık kalabalık sıhhî bir şehirdi Visistüs, Kamnipüs, Martiyüs gibi süslü ve kaldırımlı bazı caddeler vardı. Bunların da genişliği dört metreden fazla değildi. Bunun haricindeki sokaklar da dar inişli, yokuşlu kaldırımsız, ve çamurlu idi. Romülüsün bu şehri gelişi güzel büyümüştü. Neron'un büyük yangınına

.....

kadar muntazam bir plânı bile yoktu. Evlerin sokaklara gelen yüzleri gayri muntazam büyüklük ve küçüklükleri ve yükseklikleri birbirinden çok farklı idi. Dükkânlar meyhaneler sokakların ortasında idi. Bazan sokaklarda o kadar karışıklık olurdu ki saatlarca yollar kapanır geliş gidiş dururdu. Horas sokaklarının kalabalıklığından ve gece gündüz devam eden gürültüden acı acı şikâyet eder. Roma zenginleri ayrı ve hususî villalarda otururlardı. Halkın ekseriyeti âzimesi ada denilen uç dört katlı han gibi büyük binaların odalarında otururlardı. Bu hanlar üç dört senede parasını çıkartacak kadar fena ve ucuz malzemeden yapıldı. Ve oturanları yazın sıcağından kışın soğuşundan muhafaza edemezdi. Mal sahipleri kiracı çoğaldığı vakit katları ve odaları ikiye bölerlerdi. Romalılar evlerine ancak yemek ve yatmak için giderlerdi. Patrisiyenler ve halk boş zamanlarını umumî hamamlarda geçirirlerdi.

Günde iki defa yıkanmıyan bir Romalı gününü kaybettiğine hükmederdi. Hayatın merkezi hamamlardı. Dördüncü asırda hamamların miktarı 856 ya varmıştı.

Neronun yaptırdığı hamamda bin altı yüz mermer kurna vardı. Karakalanın ve Diyoklesenin hamamlar bunun iki misli idi.

Beden idmanları, siyasî münakaşalar, istirahat ve eğlenceler hep orada yapıldı. Feylesoflar prensiplerini, şairler şiirlerini orada irat eder politikacılar politikalarını burada çevirirlerdi. Kumarda orada oynanır. O zamana ait bir kumar masasında (avlanmak, yıkanmak, oynamak, gülmek işte hayat) diyen bir beyit bulunmuştur. Atinada siyasî münakaşa iptilas ne idi ise Roma'da da hamam tiryakiliğı oydu. Bundan başka Romada Gladiyatörlerin vahşî canavarlarla güreştiğı Arenler ve tiyatrolar vardı. Hamamlar haricinde umumî toplanmalar Fromda olurdu.

.....

Hatibler nutuklarını burada irat eder, büyük merasimler burada yapılırdı. Hattâ İmparatorlar bile Froma gelir ve halka hitabelerde bulunurdardı. Roma bir şehir olmaktan fazla bir devlettir. İdareside devlet idaresi gibi idi. Fakat şehir işleri mühmeldi, daha doğrusu şehir işleri nedir bilinmiyordu. Yalnız evler ahşap olduğu ve sık sık yangınlar çıktığı için yedi bin kişiden mürekkep bir hfaie teşkilatı vardı.

Şehir o zamana kadar tarihte misli görülmemiş bir derecede kalabalıktı. İlk İmparatorluk devirlerinde Romanın etrafına beraber 750,000 hattâ bir milyon nüfusu olduğu tahmin olunuyor. Bu kalabalık şehirde hiç bir sıhhi, içtimai, hattâ İktisadi hiç bir tertibat ve teşkilât yoktu. Onun içindir ki Roma tarihinde büyük öletlere ve ölümlere ve feci kıtlıklara pek sık tesadüf olunur. Roma'da hayat ve menfaat hakları kâmilan Roma hemşherlerininindi. Roma hemşherliği ancak doğumla elde edilirdi. Bunların miktarı ise mahduttu Diğerleri esir, Plep ve yahut Khyandı. Esirlerin ve Pleplerin hakkı hayatı bile yoktu. Esirlerin esaretten kurtuluşu Pleplerin hak sahibi oluşu baştan başa Roma tarihini dolduran hâdiselerdir. Roma cihan İmparatorluğunu tesis ettiği devirlerde bile her Roma hemşherisi kendisini yalnız Romalı bilir ve onu tatmin ettiği kuvvetli hukuku her yerde muhafaza ederdi.

Roma imparatorluk devrinde şarkta ve garpta teessüs eden büyük şehirlerde Roma kanunları ve âdetleri cari idi. Roma hukuk ve âdâtı en ziyade İtalya yarımadasındaki şehirlerde daha ziyade cari idi. Ekseriya Roma âyanı ile meskûn bulunan ve Roma senatörlerinin himayesine mazhar olan şehirler Roma gibi devlet idaresi ile belediye idaresini birleştirerek müstakil bir şehir olmağa temayül etmeleri ve bu cereyana Roma'da da kuvvetli taraftarlar bulmaları pek

tabîi idi. Fakat her şeyden evvel Roma şehrini bütün imparatorluk üzerinde müstakil otoritesini muhafazada çok kıskanç olan Romalılar bu yeni inkişaf eden şehirlerde siyasî ve İdarî haklarla mahallî ve beledi salâhiyetleri ayırdılar; ilk kısım hukuku Roma'nın metropolün elinde tuttular, mahallî ve beledi işleri şehir ahalisine Municipio hakkı diye şehirlere bıraktılar. Belediye teşkilâtının ilk çekirdeğini bu Municipio'lar teşkil eder.

Oradaki şehir hayatı da Romaninkine benzemekle beraber Yunan âdet ve itiyatları da carî idi. Roma'nın inhitatından sonra şarkta Bizans İskenderiye, gibi şehirler inkişaf etti Garptaki şehirler söndü; daimî harpler ihtilaller, ticareti, serveti, halkı mahvetti. Her gün muhtemel bir taarruzdan kurtulmak için halk kalelere, şatolara iltica etti. Ve yahut kendilerine kaleler, şatolar yaptı. Ehli salıp muharebeleri şarkla münasebet ve ticaret neticesinde ancak onuncu asra doğru İtalya'da Akdeniz ve Adiryatik sahillerinde Ceneva Venedik gibi şehirler, Tuna ve Rhin boyundaki Fransa, Almanya'daki ve Karadeniz sahillerindeki şehirler ehemmiyet kespetmeğe başladı. O devirde şarkta Şam, Bağdat, Kahire gibi büyük münkeşif şehirler vardı. Bilahare bunlara Buhara Semerkant gibi şehirlerdeki ticarete inzımam etti. Oralardaki hayat yakın zamanlara kadar aynı şerait dahilinde geçmiştir.

Şehirlerin belediye vazifeleri vakıflar tarafından görülür ve kadınlar tarafından idare olunurdu. Kurunu vüstada büyük küçük her şehir bünye itibarile az çok birbirine benzer. Her şehir adeta müstahkem mevki gibi hendeklerle, surlarla muhattı. Dünyanın en güzel caddelerinden addolunduğuna şüphe edilmeyen Viyananın Ringiştrasesi böyle bir sorun yerine yapılmıştır. Kurunu vüstada bilhassa garpte şehir ehali bir derebeyinin haraçgüzarı ve köylüleri de serfi

ve esiri idi. Derebeylerinin artan zulmü,tazyiki önünde bazan Kırıtlarla anlaşılarak ihtilâl, bazan da uzlaşılarak para mukabilinde halk haklarını alırlardı. Bu suretle bir takım serbest şehir vücuda geldi. Alamanyada kasabalar 2 kısımdı. Bir kısmı imparatora,mahallî kırallara ve yahut kiliseye tabidi. Fransa da cenuptaki şehirler Roma idaresinden baki kalan konsüller, heyetler tarafından idare olunur, şimaldeki şehirler ise Frank ve Salin kanunlarile idare olunurdu. Paris Sen nehri üzerindeki küçük bir ada üzerinde küçük bir kasaba idi. Kırılın makam olduğu halde esnaf heyetleri tarafından idare olunurdu. Saka esnafı en hakim bir vaziyette idi. Hatta bu gün Paris şehrinin arması saka esnafının o vakitki armasıdır. Kurunuvüstanın şehirler idaresindeki en bariz vasfı bu esnaf cemiyet ve loncalarının şehirlerin hayatına hakim olmasıdır. Belli başlı san'at erbabı aralarında muntazam teşkilatla cemiyetler yapmışlar ve heyeti umumiyesi birlik vücade getirmişlerdi. Bu esnaf loncalarının müsaadesi olmadıkça hiç bir kimse hiç bir iş yapamazdı. Her san'atın çıraklık kalfalık ve ustalık devirleri vardı. Peştemal nasıl kuşanılır, ne vakit usta olunur hepsi mazbut, muntazam bir kaide ve âyine tabi idi. Loncaların esnafı muhakeme etmek, yolsuzları cezalandırmak, san'attan menetmek; ticaret ve sanayiın miktarını tayin etmek salâhiyeti vardı. Her Loncanın manevî bir piri olduğu gibi bir de ağası, ulusu vardı. Avrupa da bu teşkilât Fransa büyük ihtilâline kadar devam etti. Garpte görülen bu an'aneler şarktan garbe götürülmüştü. Türkiyede de aynile cari olan bu teşkilâtın nazari olan eserlerine hâlâ tesadüf edilir. Anadoluda esnaf teşkilâtı şehirlerin hududunu aşmış ve Ahiler teşkilatı bir hükümet teşkili derecesine kadar varmıştır. Ahiler, Karaman İçel Antalya da dahil olduğu halde nüfuzları Selçuk devletinin varisi addolunabilecek derecede kıt'alara hükmederlerdi. Ahi

.....

kelimesinin menşei eski Türklerin Atı dedikleri Ata kelimesinden muharreftir. Atalar Atabeyler hükümetleri olduğu gibi bunlar da Atalardan mürekkep meslekî bir nevi cümhuriyetti. Garpta esnaf loncaları yalnız şehirlere ve şehirler hayatına hâkim olabilmişlerdi.

Şehirlerin hayatını ve inkişafını tevkif ve tazyik eden bu idare tarzı ancak on altıncı asrın sanlarına doğru gevşemeğe başlamış ve belediyeler bir dereceye kadar hürriyet ve hayatlarını elde edebilmişlerdir. İngiltere ve şimalindeki şehirler diğerlerinden daha hallice değildiler. “Sokaklar dar, kaldırımlar bozuk, temizlik yüzü görmez ve çamurdan geçilmezdi. Kanal lağım ve buna benzer tertibat olmadığı için müzahrefat sokaklara akar veya dökülürdü. Su bazı umumî çeşmeler müstesna olmak üzere derelerden ve kuyulardan alınırdı. Her şehrin yanında veya içinde müşterek mer’alar vardı. Şehrin hayvanatı orada burada yayılır idi. Evlerin bir çoğu hava ve ziyadan mahrum, basık ve sıkıştı. Sık, sık yangınlar olur. Hastalıklar gelirdi. Ölüm pek ziyade idi. Kuyular mülevves olduğu ve temizlenmediği için bazan bütün bir şehir ahalisini öldüren öletlerin önüne geçmek imkânı yoktu. Umumî sıhhat İlmî henüz bilinemediği için bu gibi şeyler dinî bir tevekkül ve imanla cenabıhakkın hikmetinden sual olunmıyan bir takdiri nazarile bakılırdı. „

İltibas olmasın bu sözler bir İngiliz muharririnin on sekizinci asırda İngiliz şehirleri hakkında yazdığı bir kitaptandır.

Eğer güzergâhınızda harap olmuş, metruk şehirlere tesadüf ederseniz bunun mahvinin sebebini hiç aldanmaktan çekinmiyerek suların fenalığına, bataklıklara hülâsa belediyesizliğe atfedebilirsiniz. Her yerde şehirlerin halivaziyeti pek küçük farklarla on dokuzuncu asrın başlangıcına kadar böyle devam

etmiştir. Bir tarafta ilmin, fennin, sanayiî ve İnsanî fikirlerin ilerlemesi, diğer taraftan demokrasinin, halk severliğin devlet prensiplerine, millet idarelerine hakim olması hülâsa, milliyetin inkişafı şehirlerin manzarasını ve hayatını tamamen değiştirmiştir. Yirminci asır şehirlerinin halivaziyetinin, idaresinin aldığı ve almakta olduğu şekil ve bhusus beldelerin ve belediyelerin bu gün karşılaştığı mes'eleleri müsaadeniz olursa diğer bir gün arzederim.



Fransada Belediyelerin idaresi

Belediye meclislerinin teşkilâtı ve vazife ve salâhiyetleri

2

Fransada Belediyelerin idaresine dair geçen nüshamızdaki ilk makalede (Komün) ün tarihçesini yapmış ve Fransadaki tekâmülünü kısaca izahetmiştik. Bu ikinci makalemizde (Belediye meclislerinin teşkilât ve vazife ve salâhiyetlerine) tahsis ediyoruz :

Fransada belediye meclisleri, esas belediye kanunu olan 5/ Nisan /1884 tarihli kanunun (10) uncu maddesine tevfikân (Komün) lerin nüfusuna göre (10 ile 36) âzadan müteşekkildir..

Müteaddit belediyeleri havi şehirlerde bu adet her belediye dairesi için üç âzadır. Paris ve (Lyon) şehirleri bu suretle müteaddit belediye dairelerine taksimolmuşsada Parisin teşkilâtı kendine mahsus ayrı ahkâma tabi olduğundan kanunun bu şartı yalnız (Lyon) şehrine tatbik olunmaktadır.

İntihap usulü : Belediye meclisleri intihabı umumiyetle liste re'yi usulde yapılır. Müstesna olarak, (Komün) ler bu usulün bazı mazarratlarını bertaraf etmek için intihap noktai nazarından inkısama müsaade alabilirler. Liste re'yi usulünün başlıca mazarratı, bazı mahallelerin belediye meclisinde mümessil intihap edememesidir. O vakit bu mahalle, (Komünün) varidatından istifade edememek tehlikesine maruz

kalabilir. Fakat, komünün inkısamı halinde de başka mahzur vardır. O zamanda, mahalleler arasında rakabet ve mücadele çıkabilir. Her aza tekmlil şehrin menfaatını müdafaa edecek yerde müntheplerinin menfaatini düşünerek mahallesini şehre tercihedebilir.

İnkısam iki suretle olabilir:

1— (Komün) müteaddit ayrı camialardan teşekkül ettiği taktirde nüfus adedi ne olursam olsun inkısam talep olunabilir; o vakit, her kısımda nüfusile mütenasip ve ikiden aşağı olmamak üzere âza intihabolunur. Bu son şarta riayet edilmemiş olsa liste ile re'yi ortadan kalkmış olur.

2— Şehirin nüfusu (10 000) den fazla olduğu takdirde inkısam talebedilebilir. Ancak, bu nüfusun ayrı birer camia teşkil etmesi şart değildir. Bilâkis kanun bunun için üç şart koymuştur.

(A — Her kısım en aşağı dört aza intihap etmelidir. B) Her kısım aynı arazide ve yekdiğerine mümas bulunmalıdır. C) - Kısımlar muhtelif kantonlara ait arazinin akşamından teşekkül etmemelidir.

İnkısamın şekil ve usulü, 5/ Nisan /1884 belediye kanununun (12) inci maddesine tevfiikan cereyan eder. Buda: 1) - Valinin, belediye meclisinin, komün müntheplerinin, yahut meclisi umumî âzasından birinin talebi üzerine nazarı itibare alınabilir. Bu talebin, meclisi umumînin Nisan içtimaından evvel yapılmış olması, ve müteakip Ağustos içtimaında da tatbik edilmiş bulunması lazımdır; 2)-Belediye dairesinde bir tahkikat açılmış bulunması ve alâkadar belediye meclisinin istişaresi lâzımdır; 3) - Meclisi umumînin müzakeresi; 4) - nüfusa göre her kısma isabet edecek âza adedinin vali tarafından tayin ve tesbiti; 5) - Alınan kararın neşir ve ilânı ve münthepler için bir inkısam plânının tanzimi.

Kim intihap edebilir ? Münthehip olmak için; Fransız

.....

olmak, yirmi yaşında reşid olmak, bir mahkûmiyet neticesinde intihap hakkından mahrum edilmiş olmamak ve tamamen mahcur veya kısmen mahcur bulunmamak, müflis ve mahkum olmamak lâzımdır.

Rey verebilmek için; intihap listesine yazılı olmak lâzımdır. İntihap listesi (Komün) ün müntehiplerinin isimlerini alfabe sırasile havidir: Siyasî ve idari intihaplar içinde aynı liste kullanılır. Listeye yazılı olabilmek içinde; (Komün) ile kanunî bir rabıtaya malik bulunmak lâzımdır; Bunun içinde listenin tetkik ve tashihi tarihi olan 31/ Marttan evvel Komün de hakikî ikametgâh sahibi olmak; yahut, ikamet mecburiyetini haiz memurlar için kanunî ikametgâhı olmak; veyahut 31 marttan evvel altı ay evvel ikamet etmiş olmak; veyahut, beş senedenberi bilvasıta tekâlif listesinden birine mukayyet bulunmuş olmak lâzımdır.

Listeler her sene 31 Marttan 1 kânunsaniye kadar tetkik ve tashih edilir. Bu tetkik ve tashih; belediye reisi ve yahut muavininden, valinin bir mümessilinden ve belediye meclisinin bir mümessilinden müteşekkıl bir İdarî komisyon tarafından yapılır. Bu komisyon listenin tertibine kanunen memurdur. Listeye kayteder ve listeden terkin eder. Komisyonun muamelâtına vali veyahut müntehipler itiraz edebilirler. Bu itirazlar ilân tarihi olan 15/ kânunsaniden nihayet 21 gün zarfında vaki olmalıdır. Bu itirazların muhakeme ve taktiri birinci derecede bir belediye komisyonuna, istinaden sulh hakimine ve temyizden de temyiz mahkemesine aittir.

Bu mes'eleler de temyiz mahkemesinin salâhiyattar olması tetkik ve tashih gibi bir İdarî muameleye değil bir hakka, intihap hakkına ait olmasından ileri gelir.

Kim intihap olunabilir? — İntihap olunabilmek için şu şeraiti haiz olmak lâzımdır : 1) - Yirmibeş yaşında olmak, 2)- Komün ile kanunî bir alakası bulunmak, bununla beraber

.....

meclisi umumî intihabı İçin (intihap edilmemek) ve (âzalıkla kabili te'lif olmamak) gibi hallerde vardır.

İntihap edilmeyenler: A)-Vilâyet altında bulunanlar; B) - hizmetçiler; C)- tamamen veya kısmen mahcur olanlar; D)- 1884 belediye kanununun (33) üncü maddesinde mezkûr memurlar (valiler, mutasarrıflar, kâtibi umumiler, vilâyet meclisi âzaları, hakimler, muallimler, yol ve köprü mühendisleri, ve ilah... vazifeierini ifa ettikleri mahalde.) ; E Hakkı intihaptan mahrum edilmiş olanlar, bilhassa, bir vazifei kanuniyenin ifasını reddedenler, kabili te'lif olmayanlar ise; belediye meclis âzalığile bazı hükümet memurluklarıdaki; kanunun (34) üncü maddesinde zikrolunmuştur. Keza, iki belediyenin meclis azalıklarında kabili cem değildir. Bir âza, eger muhtelif (Komün) lerden intihap edilmişse ovakit bunların içinde istediğini intihap da muhayyerdir. Bu hakkı hıyarını on gün zarfında istimaletmek mecburiyetindedir. Aksi taktirde en az müntehibi olan (Komün) e âza olur.

Belediye intihabatı ne vakittir?.. Her dört senede Mayısın ilk Pazar günü belediye meclisi âzaları kâmilten değiştirilir. Kâmilten değiştirme fesh veya dağıtma halinde olabilir. Bütün âzaların müddeti fesh ve dağıtma ile beraber nihayet bulur.

Prensip itibarile, istifa veya vefattan dolayı kısmî intihap yapılmaz, ancak bundan üç istisna vardır. 1) - belediye reisliğinin intihabı icabeder; 2) - bir meclis, âzalarının dörtte birini gaibederse; 3)-Bir kısım mümessillerinin yarısını gaibederse.

İntihabat nasıl yapılır? — Müntehipler heyeti Vali tarafından davet olunur, normal intihabat için intihap tarihi kanunen tesbit edilmiştir. Fesli veya dağıtma suretile olan intihabat inhilalden iki ay sonra yapılır

Davetin ilânile intihap günü arasında onbeş gün fasıla

bulunur. Bu müddet zarfında intihabat içtimaları olur. Ve bunların ilânatı her türlü resimden muaftır. Rey günü daima pazardır. Eğer ikinci bir re'ye ihtiyaç hasıl olursa öbür Pazara bırakılır. Davet kararında intihap mahalleri ve reylerin açılması saati tesbit edilir. Rey bürolarına belediye reisi, Muavinleri, ve sırasile belediye meclis azalan riyaset ederler. Fakat namzet oldukları rey bürolarında bulunmamaları müreccahtır. Tatbikatta alelekser, belediye reisi yerini tevkil eder.

Kanuna nazaran, okumak ve yazmak bilenlerden en yaşlı iki kişi ve en genç iki kişi de muavin vazifesini ifa ederler. Rey muameliesinin icrası esnasında büroda en aşağı üç kimse bulunmak mecburidir. Tatbikatta, ilk rey veren iki kişi tayin edilen reisle beraber büroyu teşkil ederler ve her müntehip, kendi intihap varakasıie gelir; her rey büro tarafından yapılmış liste mücibince zikrolunur. Bu suretle çifte intihapların önü alınmış olur. Reylerin tasnifi büro kapanmasından evvel reisin nazareti altında yapılır,

Belediye meclîsi âzassının mümessilliği ne vakit nihayet bulur?: Mümessilin müddetinin hitamile, istifa ile, intihabatın feshile, veyahut meclisin dağıtılmasile nihayet bulur. Yeniden intihap olunan azalar dört sene kalırlar. Kısmî intibahlardaki âzalarda diğerlerde beraber müddetlerini ikmalederler. İstifalar mecburî veya ihtiyarî olabilir. İhtiyarî istifalar, mutasarrıfa (Sous-Prefet) lere verilir. Bu istifalar, valinin istifayı aldığından itibaren ve yahut, yeni istifanın teahhütlü mektup ile gönderilmesinden bir ay sonra katiyet kesbeder.

Mecburî istifa üç suretle olur: 1) - Her hangi bir âza, intihabından sonra intihap edilememek, veya âzalıkla kabili te'lif olmıyan ahvalden birine maruz kalırsa vilâyet meclisine itiraz etmek hakkile vali tarafından müstafa addedilir; 2) - Bir âza müteakip üç devrede bulunmazsa vali tarafından,

.....

itiraz hakkile müstafa addedilir; 3) - Her hangi bir âza kanunen muvazzaf olduğu bir vazifeyi ifadan nükülederse şurayi devlet kararile müstafa addolunur.

İntihabatın feshi, zati veyahut müşterek olabilir. Bütün intihabata teşmil olunabilir, veyahut bir kısmın intihabatına münhasır kalabilir. Fesihler itirazların bir neticesi olarak vaki olabilirki bu taktirde intihabat davası usulüne tabidir. Belediye meclisinin dağıtılması, nazırlar meclisinin esbabı mucibeli (decret) si üzerinedir. Eğer müstaceliyet varsa, esbabı mucibesile vali tarafından belediye meclisi içtimaları talik ve te'hir edilebilir. Ancak bu talik müddeti bir ayı geçemez.

Belediye komisyonları: Evelcede Fransada bu nam ile teşekkül eden komisyonlar mefsuh belediye meclislerinin yerlerini tutarlardı. Yarısı belediye âzasından olmak üzere bu komsiyonu hükümet tayin ederdi ve belediye hukuk ve salahiyetini haiz olurdu. İkinci imparatorluk bu şekilden çok istifade ederek belediye meclislerini fesh eder ve yerine istediklerini tayin ederdi. Fakat bu gün Fransada bu usul kalkmıştır. Yalnız, mefsuh belediye meclisleri yerine bu nam ile hükümet tarafından tayin edilen bir komisyona pek mahdud salahiyeti haiz ve iki ay zarfında yeni intihabatın yapılması şarttır. Bu komisyonlar, 35 000 nüfusa kadar üç âzadan ve bundan yukarısı için yedi âzadan mürekkeptir. Komisyon ancak müstacel işlere bakarak (Komün) ün hukukunu muhafaza ve siyanetle meşgul olur ve mevcut belediye bütçesini tecavüz edemez.

Belediye intihabatı dâvaları: İntihabat, valinin veyahut eşhası hususiyenin itirazatını celbedebilir. a) - Valinin itirazı tazyik, hile ve irtişa ve ilah... hadiselerden dolayı nizamat ve kavanini mahsusasına riayet edilmediği için vaki olabilir. b)-Her müntehibi evvel, intihap olunabilecek vatandaş intihabat muamelelerine karşı itirazatta bulunabilir. Bu itirazlar, intihap heyetinin zabıt varakasına kaydedilmek lâzımgeldigi gibi

.....

belediyeye veyahut vilâyete de beş gün zarfında tahriren tevdi olunabilir. İtiraz, alakadar âzaya bildirilir. Onlarda beş gün zarfında belediye kitabetine veyahut vilâyete cevaplarını verebilirler ve vilâyet meclisinde şifahi izahatta bulunacaklarını bildirebilirler. Vilâyet meclisi, Şurayıdevlete müracaat hakkı bakî kalmak üzere karar verir. Bu karar evrakın vilâyete tevdiinden bir ay zarfında olmalıdır. Ve vali de 8 gün zarfında mu'tarize kararı tebliğ eder. Bu müddet zarfında vilâyet meclisi kararını vermezse hakkını iptal etmiş olur ve mu'teriz şurayıdevlete müracaat hakkını istimal edebilir.

Şurayı devletteki usulü muhakeme müstesna kavaide tabidir. Müracaat müstaceliyetle ve avokatsız ve masrafsız muhakeme edilir. Ve alelâde ahvaldekinin aksine olarak icraatın talikını icab eder. Binaenaleyh, alakadar belediye azasının intihabı vilâyet meclisince feshedilmiş ise bu fesih nazif olamıyarak şurayı devletin kararına kadar âzanın vazifesi bakidir.

Belediye meclislerinin devreleri:

Belediye meclislerinin dört âdı devreleri vardır: bunlarda Şubat, Mayıs, Ağustos, ve Teşrinisani de dir. Her devre 15 gün sürer. Fakat bu müddet (sous - prefet) nin müsaadesile temdit olunabilir. Mayıs ayında bütçenin müzakere olunduğu devre altı hafta sürer. Fevkalade devrelerde olabilir. Bunlarda: 1) - (sous - prefet) nin emri üzerine veyahut: 2) – (sous - prefet) yi haberdar etmek şartile belediye reisinin teşebbüsile. 3)- Hali faaliyetteki âzaların ekseriyetinin talebi üzrinedir.

Celseler:

Belediye azalan her devreden tam üç gün evvel belediye reisi tarafından davet olunurlar. Müstaceliyet halinde bu müddet azaltıla bilir. Fevkalâde devreler için davetiyelerde müzakere edilecek maddelerin tasrihi icabeder. Ve ruznamei

.....

müzakerat bu maddeleri tecavüz edemez. Alelaide devrelerde buna riayet olunmaz.

Celselere belediye reisi riyaset eder bulunmadığı taktirde muavini. Eğer muavinlerin adedi çoksa riyaset intihabın sırasına göre isabet eder.

Muavin bulunmadığı taktirde riyaset en, ziyade rey alan âzaya düşer.

Meclis, o, devreye mahsus olmak üzere, azalar arasından zabıt varakası tutmakla muvazzaf bir veya müteaddit kâtip intihap eder bu kâtiplere meclis haricinden yardımcı tayin olunabilir. Bunlarda müzakerata iştirak etmeksizin celselerde bulunurlar. Belediye reisi idare hesaplarının tasvibi müzakeresinde meclise riyaset edemez. Bunun için, mahsus bir reis intihap olunur, ve bu reis o celse müzakeratını (Sous - Prefet) ye gönderir.

Belediye reisi meclise riyaset etmeksizin müzakeratta bulunabilirse reyide bulunamaz.

Belediye meclisi âzanın ekseriyeti hazır bulunmaksızın müzakere edemez, celseler umumîdir. Bununla beraber meclis hafi komite halinde içtimaimi karar verebilir.

Celsenin inzibatı belediye reisine aittir. Belediye reisi, doğrudan doğruya zabitanın müdahalesini talep edebilir. Bu hak meclisi umumî reislerine verilmemiştir.

Meclisin müzakeratı : Meclis, belediye tarafından veyahut azasının teşebbüsile kendisine arzolunan işleri müzakere eder. Belediye reisi dosyaları ihzareder, ve mecliste bunları tetkik için komisyonlar teşkiledebilir.

Meclis müzakeratında rey verenlerin ekseriyeti mutlakasile karar verilir. Müsavat halinde reisin re'yi ile ekseriyet hasılolur ve reis belediye reisi dahi olmasa iltihak ettiği taraf ekseriyeti kazanır.

Kanunî üç türlü rey vardır: Aleni ve isimle ; hafi reyi; ayakta veya oturmakla verilen reyi.

.....

Ayakta veya oturmakta verilen rey'i, hiçbir eser bırakmadığından bazı ahvalde tercih olunur. Meselâ; meclisi hafi komite halinde içtimai kararına bu suretle rey verilir.

Hafi rey tayinlerde, tayin tekliflerinde, veya dahilî intihabatta mecburidir. Meselâ belediye reisinin muavinlerinin intihabı gibi, belediye haricinde bir komisyon tayin veya belediye tahsildarlığı gibi bir vazifenin teklifinde ve ilâahir.

Diğer ahvalde hazır âzaların dörtte biri tarafından talep edildiği takdirde isimle ve alenî rey mecburidir.

Müzakerat, (Sous - Prefet) tarafından imza edilmiş bir sicil defterine tarih sırasile kaydolunur.

Komünün her sakini bu sicilde müzakeratın kopyasını isteyebilir ve bilhassa celselerin zabıt varakalarının, komün bütçesinin ve belediye kararlarının kopyasını alabilir.

Bunlardan hiç biri istisna edilemez, hatta kararlar hafi komitede dahi verilmiş olsa.

Müzakeratın bir hülâsasında belediye kapısına asılır..

Belediye meclislerinin salahiyet ve vazifeleri

Belediye meclislerinin vazifeleri iki türlü tetkik olunabilir; biri: mevzuları itibarile, diğeri: adlî kuvvetleri noktai nazarından.

Mevzu itibarile: — 1884 belediye kanunu şöyle umumî bir kaide vazetmiştir: (Meclis, komünün bütün işlerini tanzim ve rüiyet eder) (61) inci madde. Eski kanunlarda böyle umumî bir salahiyet bulunmuyordu. 1837 kanunu, müzakeratın mevzuunu birer birer tesbit ediyordu. Bu kanunun bir maddesinde: (Meclis... diğer bu nevî mevzular hakkındada müzakere edebilirsede bunlar içinde kanun ve nizamnamelerde müzakere salahiyeti verilmiş olmalıdır) diyor. Ve bu suretle, hakkında bir metin sarahati olmıyan herhangi bir mevzu için müzakere salahiyetini kaldırıyordu.

1884 belediye kanunile yapılan tadilat ile de gayri

.....

mahdut bir salahiyet verildiği anlaşılmamalıdır. Bu kanun ile meclisin salahiyeti yalnız tevsi edilmiştir. Vazifeler (1884) kanunile ziyadeleşmemiştir. Komünün işleri yine kanun metinlerinin münhasıran tasrih ettiği işlere taalluk etmektedir, bunlar, başlıca üç maddede hülâsa olunabilir.

1— Komün emval ve eşyasının idaresi: bunların kiraya verilmesi, satılması, satın alınması, davalar, müsaleha, istikrazlar, komün emvalinin bir şeye hasrı ve ilah...

2— Belediye hidematı umumimiyesinin idaresi veya vesayeti: Polis arabaların teftişi, ölçüler, gıdaların teftişi belediye

laboratuvarı, iş bulma büroları mezarlıklar, tetfin, ikraz müesseseleri muavenet müesseseleri ve ilah.. 3) —Umumî nafia komün binalarının hüsnü muhafazası ve inşası belediye dairesi mektepler, müzeler, mezbahalar, pazar yerleri, hastaneler, yollar, parklar, bahçeler ve ilah..

Belediye işleri, belediye amirlerinin her istedikleri işler değildir.

Herhangi bir hizmetin tesisi affı meseleler tevlit edebilir.

Bu işlerin çoğu, belediye reisinin kanunen ifasına mecbur olduğu vazifelerdir. Meselâ: şehrin su işi veyahut çöplerin kaldırılması işi sıhhati umumiyei alâkadar eder. İtfaiye işi selameti umumiyeye temas eder.

Gaz tenviratı, Tramvay tesisatı, yollar müruru uburile alakadardır, ve ilah. Bir müteahhit ile muameleye girişirse komünün mâliyesi teahhüt altına sokulmuş olacağından meclisin re'yi tabiatile lâzımdır. Meclis, bugibi bitem atın teşkilatını ve işleminin şeraitini tayin eder bunlara dair olan müzakereler komünün alelade menabii varidatı kâfi geldiği takdirde nizami müzakerelerden maduttur. İdarî vesayet, ancak kontrol şeklinde kalır müzakere, kanun tecavüz edilmişse fesh olunabilir.

Belediye işlerinin ne tarzda idaresine gelince: bir çok işlerde kanunun sarahatine göre hareket edilirsede bazılarında umumî kaidelere riayet olunur.

Belediyelerin monopol tesis edebilmesi, serbest mesleklere umumî varidat sayesinde rekabete kalkışması gibi mes'eleler belediyeleri hayli işgal etmiştir.

Belediyelerin monopol tesisi tesadüfî ve filidir. Belediye mesela: su veya gaz tevzi için umumî yollardan istifade hakkını bir müteahhide verir yahut bir tramvay işletmesini ; bu suretle bilvasıta ve fa'al olarak bir monopol meydana gelmiş oluyor, fakat bir belediye reisi monopol şeklinde umumî münakalat tesis edemez belediyelerin bu fili monopolları Su, gaz, tramvay gibi tesisat müştereken işletilebilir mi?

Buna hiç bir hukuk prensibi muhalefet etmemektedir. Elverirki; bu hizmetlerin tesisi belediye reisinin polis vezaifinden olsun.

Bununla beraber bir tetbiri ihtiyati olarak komünün idari vesayetini haiz makamlar istişare olunduğu vakit bu belediye sosyalizmine ekseriya muhalefet etmişlerdir.

Bilhassa Şurayı devlet; polis vezaifile ne yakından ve nede uzaktan münasebeti olmıyan her dürlü hidematın tesisine mümaneat etmişlerdir.

Fırın; eczane, kasap, çamaşırhane gibi belediye tesisatı bütün umumî müessesata tatbik olunan ihtisas prensibi ihlal edilmeksizin ihdas edilemez hiç bir İdarî müessese kanun metnini müsaade etmediği işlere girişemez kanunlar ne belediye meclislerine, ve nede belediyelere ba gibi sanayi tesisatının umumî hizmetler meyamına sokmak için müsaadekâr davranmamıştır. Yalnız harp ihtiyaçları, muhasara halinde, belediye salahiyyetlerini tevsi etmiştir.

Belediye müzakeratının icrai küveti:

Belediye meclisleri müzakeratı verilen karara göre dört kısıma ayrıla bilir. 1) - rnuakarrerat ittihazederler, 2) - mütalaa ve reyi verirler 3) - itiraz ve mütalebe de bulunurlar,

4)-temenniyat izhar ederler İ884 den evvel belediye meclisleri müzakeratı; Alelade müzakerat, ve nizamî müzakerat diye ikiye ayrılmıştı. Birincisi; Valinin tasvibinden sonra hukuku umumiyei teşkil ederdi, İkincisi; Kendiliğinden mer'î ve muteber müzakerat idi. Fakat 30 gün zarfında fesholunabilirdi

Bunlarda; komünün emvaline ait mahdut işlere dairdi.

24/temmuz/1867 tarihli kanun nizamii müzakeratın icra edilebileceği yeni maddeler ilâve etmiştir, Fakat, vazii kanun bu yeni maddeler ile bir elden verdiğini diğer el ile alıyordu, Buda, meclis ile belediye reisinin bu meselelerde itilaf etmesi şartına muallaktır. Halbuki, belediye reisini hükümet tayin edebiliyordu.

Bundan başka, meclis bazı müzakerata komünün en mühim ve büyük mükelleflerini iştirak ettire biliyordu.

1884 kanunu bu kaideleri tadil etti: O suretleki; bu kanun ile:

1) — Nizamı müzakerat badema hukuku umumiyei teşkil eder; 2) — ve bu müzakerat ancak kanunun tayin ettiği esbap ile fesholunabilir.

Nizamî müzakerat:

Nizamî müzakerat kendiliğinden kabili icradır, fakat aynı zamanda kabili itirazdır. Bu müzakerat valinin tasvibinden geçmez. Fakat, kontroluna tabidir.

Kanunî mecburiyete nazaran; Belediye reisi bütün müzakeratın bir suretini 8 gün zarfında (Sous - Prefet) ye göndermeğe ve buda bir sicile kaydile makbuzunu vermeğe mecburdur. Bu makbuz tarihi bir ay müddetin başlangıcıdırki bu müddet geçtikten sonra müzakerat katiyülicradır. Müddetin hitamına kadar müzakeratın icrası talik olunmuştur. Ancak vali eğer bir itiraz vukubulmamış ise on beş gün sonra müzakeratın icrasına müsaade edebilir.

.....

Nizamî müzakeratın feshi, veyahut feshedilmesi için itirazı iki halde kabildir: Birincisi; (Hukukan mefsuh) olmasıdır. Bunun içinde, kanunun veyahut bir nizamnamenin tecavüz edilmesi, veyahut meclisin kendi vazaifinden harice çıkması, ve celselerin gayrı muntazam olması lâzımdır. Hukukan mefsuh tabiri; sebebi tebeyyün eder etmez mefsuhiyetine karar verilmesi lâzım gelir demektir. Müzakerata meclis azasından birinin alâkadar olduğu bir âza iştirak ettiği takdirdede müzakerat (kabili fesihtir). Kabili fesih demek de bu sebepten dolayı mutlaka feshi icabetmez demektir. Eğer bu iştirak reyler üzerinde âmil olmamışsa her hangi bir müzakkereyi bunun için de fesh etmek doğru değildir.

Mefsuhiyet vce fesihten her birine vilâyet mecliside karar verebilir. Fesih ise yalnız müzakeratın (Sous - Prefet) ye tescilinden ancak bir ay zarfında kabildir.

Fesih talebi de müzakeratın ilânından on beş gün zarfında kabil ve fesih karanda bu talepten ancak bir ay zarfında mümkündür. Alâkadarlara 63 ve 64 üncü maddelerle verilen hakkı itiraz, İdarî bir meseledir. Müstet'ilerin talebini reddeden valinin kararınada şurayı devlette itiraz olunabilir. Şurayı devlet bu itirazı tecavüzü salahiyet usuline tevfi kan rüyet eder.

Tasvibi mecburî müzakerat:

Kanun bunları mahdud birkaç maddede tasrih etmiştir. İdarî vesayetin mecburî şekilleri şunlardır:

a)- Komün emvalini esasında ve istimalinde mühim surette tadil eden müzakerat; Mesela : uzun kiralara, satmak, müsalahe, hidematı umumiyyeye hasredilmiş binaların sureti istimalini tadil gibi

b)- Yolların dtizetilmesine dair müzakerat: mesela,

.....

umumî yolların tasnifi gezinti yerlerinin meydanları, sokakların ihdası veya kaldırılması ve ilah.

c) - Malî işlerin müzakeresi meselâ: bütçe mülhak krediler münzam kesirler, oktruvalar, istikrazlar, ve ilah. Bu gibi meseleler için devlet reisi veya kuvvei teşriyenin müdahalesi talebolunabilir.

d) - Pazar yerleri ve piyasa mahallelerinin ihdası veya kaldırılması bu meseleler içinde tasvibi talebedilen makamlar ya vali veyahut valinin bulunduğu vilâyet meclisi veyahut umumî meclis departman komisyon ; yahut devlet reisi, kuvvei teşriyedir.

Uumumiyet itibarile tasvip valiye aittir. Yalnız kanunun valiye tahmil ettiği mecburiyet müzakeratın kendisini ihbar ve tescil edildiği tarihten itibaren bir ay içinde verilecek kararın belediye reisine tebliğ edilmesidir.

Eğer bir ay zarfında vali tasvip etmemişse reddetmiş telakki olunur, ve alâkadarlar Dâhiliye nazırına müracaat hakkını muhafaza ederler. Dâhiliye nazında valinin ret kararını tasvip veya lağvetmekte muhtardır. Fakat ne Dâhiliye nazırı ve ne de vali müzakeratı tadil etmek hakkını haiz değildirler. Zira komün menafiini onlar temsil etmezler yalnız ne gibi tadilât sayesinde tasvip edebileceklerini nim resmî bir surette beyan edebilirler. Belediye mecliside bu şekli kabul edip edemeyeceğini tekrar müzakere eder. Komün valinin tasvibine bağlı değildir.

Valinin müdahalesi belediye meclisinin verdiği kararı geri almasına mani olamaz. Ve bunun için de tasvibe ihtiyaç yoktur. Meselâ; belediye meclisi komün arazisinden birinin satılmasına karar verir. Valinin fasvietmesi lâzımdır. Fakat; belediye meclisi satılmamasına karar vermiştir. Bu karar ve müzakere kendiliğinden muteberdir.

Belediye meclislerinin mütalâa ve reyleri:

Belediye Meclisleri; mütalâa ve reyleri sorulduğu vakit vermeğe mecburdurlar. Kanunî bir mecburiyete rağmen reyi alınmaması mefsubiyeti mucibtir. Bu mecburiyetlerin başlıcaları kanunda zikrolunmuş, ve fakat tahtit edilmiyerek prensipleri vazedilmiştir.

Şehir dahilinde yolların tesviyyesi, hastaneler, muavenet müesseseleri ve müessesatı umumiyenin idaresi hakkında belediye meclisinin reyi alınır. Belediye meclisi, mecburiyete rağmen reyi vermekten istinkâf ederse tekrar reyi talebedilir ve bir daha ret vukuunda bu mecburiyet sakıt olur.

Belediye Meclislerinin itirazları:

Belediye Meclisleri vergilerin tarh ve tecziinde komüne düşen hisseye itiraz edebilirler. Fakat, bu hissenin Devlet vergilerinde hakikî bir mevkii olmadığından ekseriya itirazların ehemmiyeti kalmamaktadır. Zira, bu hisseler komünlere aittir.

Belediye Meclislerinin temenniyatı:

Belediye Meclislerinin temenniyat izhar etmeleri belediye işlerine inhisar etmiştir. Kanun, siyasî ilanâtı, tevcihatı, temenniyatı menetmiştir. Gayri kanunî temenniyat mülğadır. Mamafi, Profesör (Bertelmi = Berthelemy) ye göre; bir temenni ilga da olursa yine temennidir. Hatta, diğerlerine nazaran, iki defa tanınmış bir temennidir.

Profesör Berteleminin Hukuku İdare kitabından iktibas eden İstanbul ve Paris Hukuk Fakültesinden mezun

Alâettin Cemil

.....

Avrupa da yağ kanunları
ve bizdeki ahkâm

Belediyelerin en mühim vazifelerinden biri sıhhati umumiyei doğrudan doğruya alâkadar eden mevaddı gıdaiyenin teftişıdır.

Bu meyanda yağ tağşişi belediyeleri en çok işgal eden bir mes'ele haline gelmiştir. Memleketimizde mülga iâşe kanunundan sonra mağşuş; ancak "sıhhati ihlâl etmesi,, şartile ceza kanunumuzun (395) inci maddesi ile cezalandırılır ve "sıhhat için mazarratı olmayıp ancak bir maddei gıdaiyeyi tabiî diye satılığa çıkarmak,, suretile ihtikâr yapanlara da (398) inci madde mucibince (bir aydan altı aya kadar hapis ve elli liraya kadar cezayı nakti) verilmesi lâzım gelir.

Sıhhati umumiye namına belediyelerin bu tağşiş mes'elelerini takip ederek mahkemelere sevketmeleri ceza kanununun bu (398) inci maddesinin tatbikine şüphesiz vesile olacaktır. (*)

Avrupa da ceza kanunundaki tağşiş maddelerinden başka ayrıca muhtelif kanunlar ile tağşiş ve ihtikârın cezaları ağırlaştırılmıştır. Bilhassa yağ tağşişi hakkında her memlekette kanunlar neşrolunmuştur.

*

* *

Avrupa da yağ tağşişatı ehemmiyetle takip olunmaktadır.

Ancak, tere yağına hemen farkedilmiyecek kadar müşabih olan sun'ı tere yağının (margarinin) keşfinden sonra

(*) — 1319 tarihli yağ nizamnamemiz tere yağının tağşişini menediyor. Fakat, tedbirlerinin tatbiki güç ve İdaridir. Bu nizamname ta'dil edilebilir.

bu teftiş mes'eleşi çok güçleşmiş ve tağşiş ve bilhassa yağ kanunları Avrupa da 1869 senesinde (margarin)in Fransa da (Meje-Mouries) tarafından keşfedilmesini müteakip zuhur ve tekemmül etmiştir. Bu tarihe kadar mer'î olan ceza kanununda umumî ihtikâr ahvali idi. Halbuki, meselâ Fransız ceza kanununun buna temas eden 423 üncü ve 442 inci maddeleri alelumum malların tabiatı (Nature) üzerine ihtikârı tecziye ederek cins ve nevi (qualite) nazarı dikkate almamakta idi!.. Demek ki mağşuşiyeti cezalandırmıyor, ancak bir malın yerine başkası verilirse mucibi ceza oluyordu. Nihayet Fransa da evvelâ meşrubat ve bilhassa şarap için (22 temmuz 1791 kanununun birinci fasıl-madde 9) ile (5 mayıs 1855) ve esas olarak ta (7 mart 1851 kanunu meydana gelmiştir. Fakat (margarin,) in 1869 da keşfini müteakip 1872 ihtira beratı alan (Meje-Mouries) ilk defa olarak Paris te bir satış mahalli küşat etmiş ise de (Sen vilâyeti sıhhiye meclisi,) çok geçmeden bu müesseseyi kapatmıştır. Mamafih (11 mayıs 1880) de tıp akademisi âzasından Doktor (Riche) nin bir raporu üzerine Fransa da margarin tekrar satılmağa başlamış ve bu adam (Poissy) de bir fabrika açmıştır. Artık bu tarihten itibaren margarine karşı mücadele de başlamıştır. İlk defa olarak Paris Polis Müdiriyeti 13 mayıs 1882 de margarine etiket konulmasındaki mecburiyeti ilân etmiştir. Fakat, bu da kâfi gelmemiş ve 14 mart 1887 esas kanunu tanzim olunmuştu. Bu kanuna nazaran; (margarini imal, ithal edenler, satanlar ve deposunda bulunduranlar, ticaretini yapanlar, hatta margarinin nakleden bahrî ve berrî vesaiti nakliye margarin ticaret ve nakliyatında müstamel faturalar, konuşmentolar, nakliye vesikaları muhabere defterleri kâmilten takayyüdata tabi) tutulmuştur. Bilhassa imal edenler ile deposu olanların polis müdiriyetine beyanname vermeğe mecburiyetleri vardır.

.....

Bu kanunu, 16-17 nisan 1897 kanunu takip ve tadil ve ikmal etmiştir. 19 maddeden ibaret olan bu kanunun:

Madde 1 — Münhasıran süt veya kreminden ve yahut bunlardan birinden olmayıp tuzlu veya tuzsuz, renkli veya renksiz

teşhir olsun hiç bir mahsul (tere yağ) namı altında tayin, ve satılığa vazedilemeyeceği gibi ithal, ihraç olunması dahi memnudur,, diye sarahat vardır.

Madde 2 — Asli menşei ve mürekkebatı her ne olur ise olsun yağ manzarasını irae eden ve yağ yerinde istimal edilebilecek, yağdan başka her hangi bir maddei

gıdaiye (margarin) namile tevsim edilebilir. Bu suretle tarif ve

tayin edilen margarine dahi hiç bir maddei mülevvene ilâve edilemez.

Madde 3—Yağ imal ve ihzar eden her hangi bir kimsenin bu mahallerde margarin, oleomargarin imal ve ithar etmesi sureti kafiye de memnudur. Margarin ve oleomargarin piyasalarda ancak belediyenin gösterdiği yerlerde buna tahsis olunan mahallerde satılabilir. Margarine ilâve edilen yağ ya doğrudan doğruya ilâve edilmiş olsun veyahut süttten mütehassıl olsun% 10 miktarını geçemez.

Madde 4 — Margarin veya oleomargarin imal eden Paris te polis müdiriyetine, diğer yerlerde belediye reisine beyanname vermeğe ve mahallini tayine mecburdur.

Madde 5 — Fabrikalar görünecek bir yerde her harfi hiç olmaz ise 30 santimetre büyüklüğünde (Burası margarin imalathanesi veya deposudur) diye yazmağa mecburdur.

Madde 6 — Margarin fabrikaları hükümetin teftişatına tabidir. Müfettişler mevaddı iptidaiyenin ithalâtını nevi ve cinsini

teftiş ederler. Hükümetin bu hususta verdiği talimat ve sıhhiye meclisi âlisinin reyini tatbik

ederek bozulmuş, bayatlamış ve müzirüssiha mevaddı
iptidaiye ile mamulata mani olurlar. Hilâfına hareket
edenleri mahkemeye sevkederler.

Madde 7—Müfettişler, bu mahallere her zaman ve her saat
girebilirler.

Madde 8 — Müfettişlerin maaşatını bu müessesat verir. Şurayı
deyletçe ittihaz edilmiş iradeler her müesseseye isabet
eden tahsisat ve maaşat miktarını tesbit ve sureti tediye

ve

cibayetini tayin eder.

Madde 9 — Margarini muhtevi her kap, fiçı üzerinde okunaklı bir
surette (margarin) diye yazılmalıdır. Margarinin
üzerine margarin diye basılmak ve kâğıdının üzerinde
de margarin diye yazmak mecburidir.

Madde 10— ve 11 — Bu yazıları muhtevi olmiyan kaplar
muhteviyatı yağ telakki olunacaktır.

Madde 12—Satış muamelatında, faturalarda, konuşmentolarda,
şimendüfer makbuzlarında, satış ve teslimat ve
mukavelâtmda ve satışa müteallik sair bütün vesaiakte
sevkiyat, nakliyat vesaiğinde margarin yazılmalıdır.

Bu

olmaz ise yağ telakki olunur.

Madde 13—Hükümetin müfettişleri ve icabında bunun için tayin
edilen hususî eksperler margarin bulunan veya imal
edilen her yere girmek ve oradan nümune almak
hakkına maliktirler. Mal, gümrükte veya limanlarda
vapurda veya şimendifer istasyonlarında bile bulunsa
mimime alınabilir. Mümkün olduğu takdirde bu
nümuneler sahibinin ve ya mümessilinin huzurile

alınır.

Bu hükümetin tayin ettiği kimyahaneye sevk olunur.
Neticei tahlilâtta ihtikâr ve tağşiş meydana çıkarsa

zabıt

varakası tutularak müddei umumiye sevk olunur.

Madde 14—her sene ziraat nezareti ziraat laboratuvarları, ve

ziraat istasyonlarının intişarı komitesinin re'yini alarak

1— Numunelerin tahlildeki usulünü tesbit eder.

2— Analizdeki teftiş ve ihtikâr derecesini tayin eder.

3— Bu tahlilâtı yapacak kimyahaneleri tayin eder.

Madde 15— Alınan nûmuneler, devlet bütçesinden eshabına ve tahlilâtın kimyakerlerine de masarifatı tediye olunur. Mahkûmiyet halinde bu masrafları mahkûm verir.

Madde 16— Cezalar: bilerek bu kanuna muhalefet edenler, üç aya kadar hapis ve 100-5000 franga kadar cezayı nakti. Malların kimden alındığını söylemeyenler dahi aynı cezaya uğrar. Etikete riayet etmeyenler, ve 10—12 inci maddeye muhalif hareket edenler 50-500 frank cezayı naktiye mahkûm olurlar. Müfettişlerin vazifesine mani olanlar ve onların bu mahallere girmelerine muhalefet edenler, nûmune vermiyenler 500 - 1000 frank.

Madde 17—Margarinde muzirrüssihha mevat kullananlar. Kanunu cezanın 423 üncü maddesine tevfikân ceza alır.

Madde 18—Aynı senede tekerrür âzami cezayı

Madde 19—Mahkemeler 1,2,3,4,5,6,9,10 uncu maddelerdeki cezaları ilân ve gazatelere bastırıyorlar. Piyasa mahallinde ve mağazasında ilân olunabilir ve masarifata mahkûm olur. Mevaddı mağşuşa ise 7 mart 1851 kanununa tevfikân zabt ve müsadere olunur.
(Bu Kanunun 5 inci maddesi)

Hu kanunu 1905, ağustos kanunu tadil etmiştir ki; elyevm Fransa da mer'î olan kanun budur. Alelumum mevaddı

mağşuşa ve ihtikâra dair olan bu kanun 1897 kanununun 13 üncü maddesindeki son üç fıkrası ile 14, 15, 19, 20 inci maddesini ilga ederek bunun yerine 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 13 üncü maddelerini ikame etmiştir. Bu, 1 ağustos 1905 kanununu da hülâsaten kaydediyorum.

Madde 1 — Her hangi bir kimse bir malın tabiatında, mahiyeti kısmında alıcıyı aldatırsa ve yahut malın satılmasına başlıca amil olan menşei veya cinsi üzerine aldatırsa ve yahut miktarı ve nevi üzerine aldatırsa 3 aydan bir seneye kadar hapis ve 100-5000 frank cezayı naktiye mahkûm olur.

Madde 2— Bu aldatış ölçü ve tartı aletlerde olur ve yahut bu aletleri ihlâl etmeğe matuf hilelere müstenit ise ceza iki senedir.

Madde 3— Birinci maddedeki cezalar berveçhi ati hususatta tatbik olunr:

- 1— Bu mallara, insanların ve ya hayvanların gıdasına mahsus ve ecza maddelerine dair ve yahut meşrubat ve mckulât ve mahsulâtı ziraiye ve satılmağa mahsus mahsulâtı tabiîyeden olarak teftiş edilmiş ise gerek imal ve gerek teftiş edenler.
- 2— Bunları satan ve teşhir eden ki aynı zamanda bu maddeler mağşuştan başka bozulmuş, kokmuş ve toksik olabilir.
- 3— Ecza maddelerini tağşış eden ve satanlar,
- 4— İnsan ve hayvanların gıda ve ilâçlarını tağşış edecek mevaddı satanlar. Şayet bu mevaddı mağşuşa insan ve

ya

- hayvan sıhhatına muzir ise ve yahut toksik ise ceza iki sene hapse ve 500-10.000 franga iblağ edilir.
- 5— Bu maddeleri bilâ sebebi meşru yani meslek

.....

olmaksızın mağazalarında dükkânlarında, ateyelerinde, hane veya ticarete mahsus arabalarında veyahüt antrepolarında salhane ve tevabiinde. Hal, piyasalarda bulunduranlar 50 3000 frank ve altı gün ilâ üç ay hapse mahkûm edilir. Bu maddeler sıhhata muzir ise hapis üç ay ilâ bir sene ve cezayı nakti 100,5000 franktır. Bu mallar mahkûmiyet halinde zabt ve müsadere olunur.

İşte esas kanunlar bunlardır. Bu kanunları izah eden Tatbikatını temin eden bir çok talimatlar, nezaret kararları da mevcuttur.

Belediyenin bu gibi mevattaki hakkı mürakebe ve teftişi ise (5 nisan 1884) belediye ana kanununun zabıtai belediye vezaifini tayin eden (97) inci maddesinde mezkûrdur.

(1 ağustos 1905) esas kanununu müteakip tatbikatına ait başlıca (degreler)i zikretmek faideden hali değildir. Bunlarda: 31 temmuz 1906 (degresi)lâboratuvar, tahlilât, ekspertiz hakkında

11 mart 1908		mevaddı şahmiye ve
	“	zeytin yağlar hakkında
5 haziran 1908	“	bahriye ve berriye kuvvetlerinin
		gıdaları hakkında.
28 temmuz 1908	“	Bira, sirke, likör, sidr,
		şurup ve meşrubatı saire hakkında
12 ağustos 1908	„	Ecza maddeleri hakkında
30 mart 1902 kununu		(49, 52 madde) sakarinhakkındadır.

23 Kânunuevvel 1907 tarihli bir ziraat nezareti tamimi men’i ihtikâr sindikalarına iştiraki gösterir.

22 Şubat 1912 kanununda (15 inci madde) meni ihtikâr sindikalarına yardım edecek memurlara dairdir. Verilecek mükâfattan bahseder.

30 Eylül 1908 adliye nezareti tamimi müddei umumilerin vezaifini tafsil ve tayin eder.

Sakarin hakkında da 30 mart 1902 kanununun (49-53) üncü maddeleri ahkâm vazedir.

Hülâsa, Fransa da tağşiş ve ihtikâr mes'eleleri şu saydığım kanunların ahkâmile halledilir.

*

* *

Muhtelif Avrupa memleketlerinde de tağşiş ve yağ kanunları Fransadaki (1887) kanununu takip etmiştir. Hepsi de Fransız kanunundaki ahkâma müşabih ahkâmı muhtevidir. Bu kanunların yalnız tarihlerini zikretmekle iktifa edeceğim.

Bunların içinden yalnız İsviçrenin 8 kânunuevvel 1905 kanununun men'i ile bunu mufessir (23 şubat 1926) mufassal nizamnamesinin mühim kısımları ilerdeki nüshalarda neşredilecektir.

Başlıca Avrupa mağşuş kanunları şunlardır:

Belçika: — Ceza kanununun 454,455,501 inci maddeleri. - (6) ay (5) sene hapsi 200: 2000 frank cezayı nakti mevaddı mağşuşa hatta bilmiyerek hüsnü niyetle de satılsa sihhate muzir ise 10, 30 frank ceza bir gün beş gün hapis.

Belçika'da ayrıca: 4 ağustos 1890 kanunu da vardır. Mevaddı gıdaiyeyi imal eden, ticaretini yapanlar için sihhat veya ihtikâr ve teftiş noktai nazarından şerait ve ahkâm vazetmek hakkını hükümete bahsetmiştir.

İsviçre : — 26 mart 1893 federal kanunu federal meclisine bu bapta vasi hak bahsetmiştir. Her kanunda buna istinaden nizamnameler yapılmıştır. En son kanunu (8 kânunuevvel 1905) tarihindedir. Bu kanuna müsteniden de (366)maddeli

ve 23 şubat 1926 tarihli mufassal bir (ordonans) tanzim ve ilân edilmiştir.

14 nisan 1927 tarihli federal meclisi kararı ile bu nizamnamenin yirmi maddesi de tekrar tadil edilmiştir. Bu nizamnamelerde bütün mevaddı mekûleye dair ahkâm mevcuttur.

İngiltere: — (10 ağustos 1872) kanunu.

Avusturya: — (17 nisan 1897) kanunu ki bu kanun yalnız mevaddı gıdaiye ihtikâr ve taşışına dair değil, hah, elbise, vazo, matbaa eşyası ve saire ihtikârına daırdır.

İtalya: — (22 kânunuevvel 1888).

Danimarka : — (1 nisan 1885) esas kanunu ile 27 mart 1903 kanununda vardır.

Bu kanunlar mucibince her margarin yapan polis müdiriyetine ihbar ve beyanname verir ve Kopenhag'ta ise carlingshe fidende gazetesinde ve diğer yerlerde de mahallî gazetelerde ilânât yapmağa mecburdur.

Amerika: — (2 ağustos 1886) ve (30 ağustos 1890) kanunları vardır. Her hükümet ayrıca bu kanunlara müsteniden nizamnameler neşretmiştir.

Almanya: — (12 temmuz 1883) (yağ hakkında kanun)

Hollanda: — (30 ağustos 1889) kanunu.

İsveç: — (10 teşrinievvel 1889) kanunu.

Bu kanunların hepsi hemen ayni ahkâm ve şeraiti ihtiva etmektedir. Bunun için ayrıca tafsilâta lüzum görmüyorum. Yalnız şurası şayanı dikkattir ki tekmlil yağ ve taşış kanunları Fransa'da margarinin keşfini müteakip tanzim olunan (1887) kanununun hemen sene besene takip etmiştir.

(1905) de Fransa'da yapılan tadilât kanununu müteakip te diğer memleketler tadit kanunları neşretmiştir.

*

* *

Avrupa kanunlarından mülhem tedabir:

1— Margarin ve vejetalin ithal, imal edenler ile toptan

satış yapanlar Şehremanetine birer (beyanname) ile ihbarı keyfiyet etmeli ve Emanetçe müttehaz talimat ve katar ve nizamata riayet edeceğine dair bir teahhütname vererek ruhsatname istihsal etmelidir.

2— Keza sade ve tere yağı ithal ve imal edenler ile toptan

satış yapanların Şehremanetine birer beyanname vermeğe mecburdurlar. Bunlara ruhsatname verilmez.

3— Birinci maddedeki margarin ve vejetalin beyannamesinde

ne miktar ithal yaptığı, imalât yaptığı ve toptan satışı yazıldığı gibi margarin ithal ve imalâtla meşgul mağaza ve toptan satış mahallinden ve yahut depolarından kat'iyen başka bir yağ ve bilhassa sade ve tere yağı bulundurmıyacağı da teahhütnameye dercolumalıdır. Bu mahaller her hangi saat zabıtai belediye ve memurini mahsusa tarafından ziyaret ve teftiş olunabilir.

4— Margarin ve vejetalin ithal, ve imal ve satış mahalli

ve yahut depolarında başka hiç bir yağ ve bilhassa sade ve tere yağı bulundurmak ve keza yağ ithal ve imal ve toptan satış mahal ve depolarında margarin bulundurmak sureti kat'iyyede memnu ve cezayı müstelzendir.

5— Margarin ve vejetalin ithal, imal ve toptan satanlar

mağaza ve depolarının üzerine görünecek şekilde ve her harfi lâakal 30 santimetre tulünde ve 3 santimetre arzında olarak (burada margarin ithal veya imal veya satılır.)

Diye ilân etmeğe mecburdur.

6— İçinde margarin bulunan her kap ve fiçinin üzerine

beş kiloya kadar olur ise 2 santimetre tulünde huruf ile ve bundan fazlasında 5 santimetre tulünde huruf ile (margarin) yazılmış bir etiket vazetmek mecburidir.

.....

7— Margarin lâakal % 85 mevaddı şahmiyeyi muhtevi bulunmalıdır.

8— Gerek margarinin ve vejetalinin ve gerek sade ve tere yağların sokakta ayak satıcıları tarafından satılması memnudur.

9— Peket halinde satılan magarinin üzerine (Margarin) diye basılmış olmak lâzım olduğu gibi peket kâğıdının üzerine de (Margarin) diye yazılmalıdır.

10— Tere yağı, ecnebi hiç bir maddei şahmiye ilâve edil meksizin inek sütünden mamul olmak lâzımdır. Diğer hayvanatın sütü ile yapılan tere yağının etiketine meselâ (Keçi sütünden mamul)

diye ilâve edilmek lâzımdır.

Sofra tere yağı, tamamen saf bir taama ve kokuya malik ve hamızıyeti % 5 i tecavüz etmez. Bu şeraiti haiz olmıyan tere yağlara (mutfak tere yağı) denilmek ve yazılmak lâzımdır. Tere yağlar en az % 82 mevaddı şahmiyeyi muhtevi bulunmalıdır. Tere yağlara hiç bir maddei ecnebiye ilâve edilemez. Ancak % 2 nisbetinde tuz konulabilir. Ve (Tuzlu tere yağı) diye yazılmak lâzım gelir.

11— Gerek margarini ve gerek tere yağını küflenmiş ve kokmuş ve bozulmuş ve yahut hamızıyet kespetmiş olduğu halde satmak memnudur.

12— Mevaddı nebatiye ile yapılmış margarine (Nebatî margarin) denilmelidir.

13— Margarini ve vejetalini ithal edenler mallarını evvel emirde Şehremanetine miktarile beraber ihbar etmelidirler.

14— Margarini ve vejetalini nakleden araba, ham rai ve sair bütün berrî ve bahrî vesaiti nakliye nakledilen malın margarin olduğuna ve sahibinin adresini muhtevi

.....

bir beyannameyi her zaman memurini mahsusasına ibraz edebilmelidir.

15 — Margarin ve vejetalin ticaretini yapan her ticarethane konuşmento ve faturalarında ve bütün vesaik defterlerinde (Margarin ve vejetalin) diye sarahaten yazmağa mecbur olmalıdırlar.

Alâettin Cemil



Mahallî İşler

Paris şehir ve sen departmanı Fransız inkılâbından müteessir olmuş diğer Avrupa memleketlerinde vilâyet hususî idareleri

—5—

1— Paris şehrinin müntehip bir belediye reisi veya şehremini yoktur. Sen departmanının valisi şehremini vazifesini görür ve mansuptur.

2— Vali diğer valilerden fazla olarak şehreminliği yapmakla beraber adli ve idari polis vazifesine müdahale edemez. Polis vazifesi valiye muadil ve müsavi selâhiyette polis prefesi tarafından ifa edilir. Polis idaresi Paris şehrinin ve hatta Sen departmanının hudutları haricinde bazı kesafeti nüfusu hâiz mahallerde de ifayı vazife eder. Buna mukabil Sen prefesinin selahiyeti oralara kadar gidemez. Polis ve vali vazifeleri 10 / Teşrinievvel / 1859 tarihli bir irade ile tefrik edilmiştir.

3— Parisin yirmi sancağından, her sancaktan dörder aza ve her mahalleye bir aza isabet etmek üzere 80 azadan mürekkep bir belediye meclisi vardır. 5/ Nisan / 1884 kanununun 41 inci maddesi mucibince temsil müddeti dört senedir.

8/Nisan/1914 kanunile belediye âzaları âzami 6

bin franga kadar tazminat alırlar. Reisine de ayrıca temsil masrafı verilir.

Parisin 20 sancağının mutasarrıfları (sous prefet) ısı yoktur. Belediye reisleri ve muavinleri vardır. Bunlar mansuptur. Belediyecilik namına değil Sen valisi namına ifayı vazife ederler.

Paris belediye meclisinin onar gün devam etmek üzere dört âdi içtimai vardır. Bütçe tetkikine tesadüf eden içtima altı hafta devam eder. Meclis, reisini kendisi intihap eder.

Valinin ve polis valisinin meclise hakkı duhulü vardır. Talepleri vukuunda meclis, kendilerini istima eder.

4— Sen departmanı umumî meclisi; Paris belediyesinin 80 âzasına, Paris şehri haricinden ve Paris banliyösü dahilindeki diğer iki sancaktan intihap edilecek 40 âza iltihak eder, ve umumî meclisi teşkil eyler. Yalnız Paris belediye meclisi âzalarının temsil müddeti dört sene olduğu için, Sen departmanı meclisi umumîsine belediye hududu haricinden intihap edilmiş 40 azanın da meclisi umumî âzalığı müddeti dört sene olarak kabul edilmiştir.

Halbuki diğer vilâyetlerde umumî meclis âzasının müddeti temsili altı senedir.

Umumî meclislerin üç senede bir, daha evvel intihap olunmuş nısıf âza tebdil olunduğu halde, Sen eyaleti meclisi umumîsinde böyle bir muamele yoktur.

5— Paris merkez taksimatı idariyesinde sancak meclisi olmadığı gibi Sen departmanı umumî meclisi namına ifayı vazife edecek encümeni daimisi' de yoktur.

6 — Sen departmanı umumî meclisinin selâhiyeti diğer vilâyet umumî meclislerinden zaittir.

Vacibülicra kararları pek istisnâî ahvale maksur olup hemen bütün mukarreratı valinin lastikına tabi ve istişârî mahiyettedir.

Yani tevsii mezuniyet zayıf, merkeziyet daha kuvvetlidir.

*

**

İtalyada

Vilâyet Hususî idareleri

Fransız inkılabından en çok müteessir olmuş memleketler arasında İtalya, bu günkü içtimaî ve siyasî ehemmiyetile en başta gelir.

Bununla beraber bu kısım memleketler, Fransız inkılabından ilham almıştır, demek, oralarda daha evvel hususî idare sistemi hiç yoktu, manasını ifade etmez. Fakat bütün cihan içtimaiyatını ve idare şekillerini ait üst eden büyük inkılap, tesirini civar memleketlerin mahallî idarelerinde de göstermiş ve bu tesir ile yeni bir teazzuv halinde faaliyetleri tezyit ve selâhiyetleri tevsî olunmuştur.

İtalya kiralığı arazisi yetmiş altı vilâyete taksim edilmiştir. Vali (Prefetto) kiral tarafından tayin olunur, ve vilâyette hükûmeti merkeziyettin mümessilidir.

Vilâyet meclisi. - Vilâyetlerde intihapla teşekkül etmiş birer vilâyet meclisi vardır. Bunun ismi, Fransada da olduğu gibi meclisi umumî değildir. Sadece vilâyet meclisidir. Azanın

.....

temsil müddeti dört senedir. Vilâyet meclislerinin âza adedi vilâyetin nüfusuna göre deyişir. Küçük vilâyetlerde yirmi beş âzalı meclisler olduğu gibi büyük vilâyetlerde kırk beş âzalı meclislerde vardır.

Vilâyet meclisi, Fransız meclisi umumîlerinde olduğu gibi, reisini kendi âzası arasından seçer. Halbuki Belçikada ve bizde umumî meclislerin reisleri, mahallindeki valilerdir.

İtalya vilâyet meclislerinin âdi içtimai senede bir defadır. Halbuki Fransız usulünde âdi içtima senede ikidir. Luzumunda fevkalâde olarak içtima edebilir. Fransada olduğu gibi, İtalyada da hakkı intihap için yirmi bir yaş, esas kabul edilmiştir. Arada küçük bir fark vardır. Fransada yirmi bir yaşında bulunanlar, İtalyada yirmi bir yaşını ikmal edenler hakkı intihabı haizdir. Vilâyet meclisi, hükümet tarafından isdar olunacak bir irade ile kabili fesihtir. Umumî nizama ve kanunî teahhütlere riayetsizlik gibi sebeplerle bir vilâyet meclisi alelusul feshedildiği zaman fevkalâde bir komisyon teşekkül eder. Bu komisyon vilâyet meclisinin bütün hukuk ve salâhiyetini haiz olarak ifayı vazife eder. Buna İtalyanlar (Commissione Straordinaria) derler. Fevkalâde komisyon âzamî altı aya kadar bu vazifeyi ifa edebilir. Bundan sonra vazifesini yeni meclise devreder.

Vilâyet meclisleri bir bütçe yapmakla mükelliftir. Bu bütçelerin başlıca iradı Fransız usulündeki gibi devlet vergisine munzam kesirlerle temin olunur. Bunların âzamî nisbeti kanunla tesbit edilmiştir. Son zamanlarda vilâyet ve belediye rusumunun ve vergi hisselerinin tadili ve nisbetlerinin tezyidi hakkında kabul olunan ahkâm (Kanunları İslah mecmuası) namile tevlüden neşrolunmuştur.

Buna nazaran vilâyet dahilindeki müteahhitler ve mültezimlerin teahhütleri üzerinden alınan paradan vilâyet hissesi ve mahallî idarece yapılan nafia işleriyle kıymeti tezayüt eden şehir haricindeki araziye tarholunacak vilâyet hissesi

.....

gibi mebalighden toplanacak iratları vardır. Vilâyetler sanayi, ticaret ve meslek iratları üzerinden yüzde biri tecavüz etmemek üzere bir para aldıkları gibi emtia mübadelesi üzerine mevzu devlet vergisinin âzami yüzde onuna kadar bir hissede alabilirler, varidatı az vilâyetlerin hissesi daha çok olmak üzere bu miktar hâzinece tesbit olunur. Emvali gayri menkuleye mevzu devlet vergisinden de vilâyetler bir hisse alırlar.

1/Kânunasani/924 tarihinden beride vilâyetler, vilâyet yol ve köprülerinin hüsnü halde muhafazası için yaptıkları masrafın üçte birini tecavüz etmemek üzere bir nevi tarik bedeli tahsil ederler.

Bunun miktarı muayyen ve mukannen değildir. Ancak her sene yola sarfolunan paranın üçte birine kadar olan miktarı ile mahduttur. Bu vergi yollardan istifade eden ve yolları tahrip edebilecek cins ve kuvvette olan bütün vesaiti nakliyenin cins ve kuvveti üzerinden mal sahiplerinden alınır.

Vilâyetlerde yapılacak nafia işleri neticesi olarak kesbi kıymet edecek mahallerden alınacak vilâyet hissesinde esas: Eski kıymet ile nafia işinden sonraki kıymetten, eski kıymetin dörtte biri tenzil olunur. Kalan miktarın yüzde yirmisi şerefîye namile alınır.

*

* *

Vilâyetler bütçelerini, Fransada olduğu gibi, mecburî ve ihtiyarî işlere ait olmak üzere iki noktai nazardan tertip ve

.....

ihzar ederler. Mecburî işler vilâyet idaresi kanununda birer birer tadat edilmiştir,

İhtiyarî işler için kanun bir kayıt kabul etmiştir. Oda vilâyet hududu dahiline maksur olmak üzere o işte umumî menfaat bulunması keyfiyetidir, Ancak, mecburî işlerin bir çok varidatı beletmesi hasebile ihtiyarî işler bihakkın yapılamamaktadır. (Mabadı var)

K. Naci



İkinci makale

Zilyetlik

ve

kanunun Himayesi

Bir kimse menkul bir şeye ona malikiyet arzusu ile olmayarak zilyet bulunursa onu hüsnü niyetle kendisinden aldığı kimsenin mülkiyet karinesine istinat edebilir.

Eğer bir kimse şahsî hakka veya mülkiyetten gayrı aynı bir hakka istinaden zilyetliğini iddia ederse hakkın mevcudiyeti asıldır. Fakat o bu karineyi şey'i kendisinden aldığı kimseye karşı dermiyan edemez. İsviçre kanunu medenisi: Madde: 931

Malikiyet arzusu ile olmayarak maksat fer'ı zilyetliktir, isticar emanet veya vekâlet suretile elinde bulundurmak gibi.

İstinat edeceği mülkiyet karinesi kendisinden aldığı kimsenin fer'ı veya aslî zilyet olması, malik veya müstecir bulunmasıdır. Bu kimse kendi namına hareket eden olmalı ve müekkilinden bir şey tesellüm eden vekilde olduğu gibi başkasından ruhsat istihsaline muhtaç bulunmamalıdır, kendisinden aldığı kimsenin malik olduğunu bilmedikçe hüsnü niyet mevcuttur. Yeni kanunu medeninin 3 üncü maddesi mucibince hüsnü niyet karinesi vardır. Mülkiyetten gayrı aynı hak şunlardır: meselâ intifa, kaynak, geçit ve endaht mevzuunda gibi irtifak hakları; rehin hakkı, hapis hakkı gibi

.....

şahsî haklar yani zilyetliği icap eden haklardır: İsticar, iare, emanet bırakma, vekâlet, mümessillik gibi. •

Hakkın mevcudiyeti asıl olması davadaki diğer tarafa karşıdır. Kendisinden teslim aldığı kimse kaideten kendisine tekaddüm etmiş olan zilyettir.

Maddenin kanunu medenimizde ki mukabili madde 899: (Bir menkule malikiyet arzusu ile olmayarak zilyet bulunan kimse onu hüsnü niyetle kendisinden aldığı kimsenin mülkiyet karinesine istinat edebilir.

Bir kimse şahsı, yahut mülkiyetten gayrı aynî bir hakka müsteniden menkul bir şeyin zilyedi ise o hakkın mevcudiyeti asıldır. Fakat bu karineyi zilyet, o şeyi kendisine vermiş olan kimseye karşı dermiyan edemez.)

(Menkul bir şeyin zilyedi kendisine karşı ikame edilmiş bütün davalara karşı terciha şayan bir hakkın sahibi olduğunu dermiyan edebilir.

Gasp ve tecavüz fiillerine karşı olan hükümler mahfuzdur. İs. Km. madde 932) Tercihe şeyan hak müddei makamındaki haklıdır. Meselâ rehinle teminatlı alacaklı yahut intifa hakkı sahibi, şey'i isteyen malike karşı birincisi rehin hakkını ve diğeri intifa hakkını bihakkın dermiyan edebilirler.

Maddenin kanunumuzdaki mukabili; Madde: 900 (Bir menkulün zilyedi, aleyhinde ikame edilen bütün davalara karşı terciha şayan bir hakkın sahibi olduğunu dermiyan edebilir. Gasp ve tecavüz fiillerine dair olan hükümler bakidir.)

Yedine emanet bırakılandan mülkiyet veya diğer bir ayni hak veçhile kendisine devrolunan menimi bir şey'i hüsnü niyetle iktisap eden kimse devri yapanın buna selâhiyeti olmasa dahi iktisabını muhafaza eder İs. Km. Madde 933)

İktisap eden, temlik edenin malik olmadığını bilmekle

beraber onun komisyoncu, kanunî veya mukavele ile mümessil, vekil ve zevç gibi şey'e tasarruf hakkını haiz olduğunu kabul etmiş ise yine hüsnü niyet mevcuttur. Mülkiyet veçhinden mak at temlik eden de mülkiyeti vücade getirmek ve iktisap edenlerede malik olmak arzularının bulunması.

Diğer aynı haklar meselâ : intifa hakkı, rehin hakkı, hakkı hapis. Hakkı hapsi biraz izah edelim: bu hak İsviçre kanunu medenisinin 895-898 inci maddelerde borçlar kanununun 57, 272, 286, 401, 434, 451, 491 inci maddelerinden doğar. Borçlunun muvafakatile ona ait menkulatın yahut kıymetli evrakın zilyedi bulunan alacaklı, alacak muacceliyet kesp etmiş olmak ve alacakla hapis edilecek eşya arasında tabî bir irtibat münasebeti bulunmak şartile bu eşya ve evrakı hapsetmek hakkına maliktir.

Bu irtibat münasebeti tüccarlar için eşyanın zilyetliğile alacağın münasebatı tüccariyelerinden mütevellit olmasile başlar.

Borçlu hali acze girmiş ise alacaklı muacceliyet kesbetmemiş bir alacağının temini için bile haps hakkını istimal edebilir. Üçüncü şahıslar için evelki zilyetlik hakları mahfuz kalmak şartile hapis hakkı borçlunun mülkiyetinde bulunmayan şeylere bile şamil olur. Yeterki alacaklı onları hüsnü niyetle kabul etmiş bulunan mahiyetleri icabında olarak satılmayan şeyler üzerinde hapis hakkı icra edilemez, meselâ makbuzlar, bir dosya, hüviyet varakaları, muhaberat ve saire. Bundan maada bu halk gerek alacaklı tarafından deruhte edilmiş bir vecibe ile gerek eşyanın teslimi sırasında veya evvelinden borçlu tarafından verilmiş talimat ile ve ya ammenin intizami ile gayrı kabili telif oldukça asla doğmaz.

Eğer alacaklı ne para ne de kâfi teminat almamış ise borçluya evvelden ihbaratta bulunmak şartile, teslimi meşrut

.....

şekilde ki rehinler misillû nantissement hapis ettiği eşyayı icra marifetile sattırabilir

Bir gayrı menkulün zilyedi alacağı tazminatı teminen bu gayrı menkule zarar yapan başkalarının hayvanları üzerinde hapis hakkına maliktir.

Bir gayrı menkul muciri ve hancılar, otelciler, ve umumî ahırları tutanlar kezalik aynı surette hapis hakkına maliktirler. Hancılar, otelciler, ve umumî ahırları tutanlar için otel masrafından ve muhafazadan mütevellit alacakların temini için hapis hakkı getirilen ve ya teslim olunan bütün eşyaya şamildir. Halbuki mucirler yalnız icar edilmiş yeri döşeyen ve ya teşhiz eden mefruşatı ve eşyayı beytiyeyi hapis edebilirler. Binaenaleyh onların hapis hakkı borçlunun elbiselerine, parasına, mücevheratına şamil değildir. Otelci yalnız bu kabil eşya üzerinde değil, kaidei umumiye olarak, yolcunun otele beraberinde getirdiği yahut onun tarafından işgal edilmiş yerlerde bulunan her şey üzerinde hapis hakkını istimal edebilir. Bundan fazla olarak hapis hakkı yalnız geçmiş senenin ve ya işleyen taksitin icarını temine münhasır kalmaz, belki müsafiret ve pansiyon mukavelesinden mütevellit bütün diğer alacaklılar içinde bir teminat teşkil eder.

Vekil, Komisyoncu, Arabacı vekâlet, komisyon ve nakliye mukavelesinden mütevellit müddeiyatın temini için zilyetliklerinde bulunan eşya üzerinde kezalik hapis hakkını istimal edebilirler.

Maddedeki devirden maksat gerek eşyanın teslimi suretile gerek (İs. 924 Türk kanununda 892) Maddede olduğu gibi teslimsiz devir suretile (bir surette ki devir gayrı kanunî dahi olsa) muhafaza edeceği iktisapdırki mülkiyetin, intifa hakkının, rehinli alacağın iktisabı demektir. Bu iktisabı muhafaza için icabederse hakimın kararı istihsal olunur.

.....

(Selâhiyeti olmasa dahi) kaydına gelince, Vilanda nazaran emanet bırakılan şeyler o şeylerdirki maliki (alacaklı, mürtehin ve saire) onları diğer bir şahsa aynî ve ya Şahsî bir hak mucibince verdiğinden bunu tesellüm eden onun zilyedi olur. Nakliyeciyeye, komisyoncuya, mümessile, ambarcıya vasiye, zevce, şerike teslim edilen şeyler hakkında da aynı ahkâm caridir.

Bir bankanın ve ya tüccarın veznedarının zilyetliğinde kasasının hususî bir anahtarı vardır, onunla kasayı bizzat açabilir, kasanın muhteviyatı kendisine emanet bırakılmış demektir. Eğer hileli bir surette bu paraya tasarruf ederse o zaman sadece bir sirkat değil aynı zamanda emniyeti sui istimalde etmiş olur. Bankanın müdürü ve ya patronunda aynı suretle bir anahtarı olsa dahi.

Maddenin kanunu medenimizde mukabili 901 inci maddedir. (Bir menkulün emin sıfatı ile zilyedi olan kimseden hüsnü niyetle mülkiyetin ve ya aynı her hangi bir hakkı iktisap olunursa o kimsede bu tasarrufları icra mezuniyeti olmasa bile iktisap muteber addolunur.)

Bu madde izah ettiğimiz madde kuvvet ve mahiyetini havi değildir. Menkul eşyada devrin ve zilyetliğin bahsettiği hak malûmdur, bu madde de ise sadece hakkın iktisabından bahsolunuyor, devri teslim hakkında bir şey denmiyor. Eğer o şeyi iktisapedene teslim edilmemişse iktisap ne şekilde muteber olacaktır. Bu vaziyette behemehal hakimim hükmü lâzım olacaktır.

Gayrı menkul şeyi çalman, gaip olan, yahut diğer suretlerde ihtiyarı hancında elinden alınan zilyet beş sene zarfında onun hakkında istihkak davası açabilir.

Eğer o şey aleni müzayedede, bir pazarda yahut buna mümasil eşya satan bir tacirden iktisap edilmişse hüsnü niyetle hareket eden ne birinci nede bir diğer iktisap eden

.....

aleyhine o şey için istihkak davası açılmaz. Meğer ki onun ödediği bedelin kendisine iadesi şart kılma.

Bundan başka iade keyfiyeti hüsnü niyetle zilyet olanın haklarına dair olan kaidelere tabidir. İs. Km. madde 934.

Buradaki zilyetten maksat ister asli ister fer'î zilyettir.

Sirkatin tayini bir hukuku ceza meselesidir. Fakat hukuku ceza kanton ahkâmına tebaan haledildikçe bu maddenin birinci fıkrasının tatbiki kantondan kantona değişmiyecektir. Sirkat mefhumu hakkında bir federal hükmü olmayınca (27 Ağustos 1851 tasrihli Askerî ceza kanunu bu hususta tatbik edilemez, çünkü bu çok eskidir) ilmi hukukun tarifini kabul etmek lâzım gelir. Malik kendisine ait olan şeyden bir sirkat irtikâp edebilir, (meselâ aile yurdu vaziyetinde) bir zevç zevcesinden çalabilir, bir anonim şirketin Müdürü şirketten çalabilir, şey'e zilyetlik mevzuda bir faaliyet sarfetmeden zayi olur. Kazaen olsun, o şeyi terketmekle, nisyanla şey'i zayi ettiren sebeplerle.

(İhtiyarı haricinde elinden alınmak keyfiyeti meselâ bir acizden olduğu gibi, bu zümreye şiddet istimalde, zorbalıkla, haydutlukla, yağma suretile olan zilyetliğin ziyaı dahil olur ki Vilânt bunları sirkat meyanına ithal ediyor.

Burada beş sene müruru zaman müddetini gösteriyor, peremptin) bu müruru zaman adi müruru zamandan “psescription,, farklıdır. Bunun gibi inkitaa ve talika uğramaz.

Bir defa bu müddet geçtimi mülkiyete yahut aynı hakka itiraz edilemez. Mümasil eşya satan tacir o kabil eşyanın muamelatı ticariyesini yapan tacirdir, yoksa kendi mesleği faaliyeti hududu haricinde tesadüfen o işi yapan değildir. Maddenin ikinci fıkrası bu sebeple mücevherat satın alan eski demir tüccarı hakkında tatbik edilemez.

Hüsnü niyetin mevcut olmadığını ispat etmek (Km. Madde 3) mucibince müddeiye düşer. Bu ispat sadece müddei aleyhin içinde mülkiyeti iktisap ettiği ahvali meydana

.....

çıkacaktır. Yüksek kıymetli çalınmış bir saat üstünde malikinin ismi mahkûktur. Bu saat yok pahasına satın alınmıştır.

Kendi mesleğinin icabatından olduğu halde satın alan keyfiyetten polisi haberdar etmiyor İlâ.. İşte ispat edilecek şey bu gibi vaziyetlere mütedairdir. 895 inci madde mucibince hüsnü niyetle bunu satın alanın verdiği parayı geri alıncaya kadar bu şey üzerinde hapis hakkı vardır.

İade edilecek bedel son zilyedin ödediğidir. Yoksa ondan evvelkilerin değil burada faiz ödemesi mevzu bahs olamaz, çünkü müddei aleyh şeyden intifa etmiştir. Esmanını ispat etmek müddeiaieyhe düşer. Şey'i umumî müzayededen satın aldığını ispat etmek müddeiaieyhe düşer (son zilyede) ondan evvelki zilyedin bunu umumî müzayededen satın almış olması onu bu ispattan vareste kılmaz, keza ondan evvelki zilyedin şey'i umumî müzayededen satın almamış olmasıda onun hakkına tesir icraedemez. Müddeinin kendisinin oşey'in maliki olduğunu ispat etmesi lâzım gelmez, onun sadece şey'in kendisinden iradesi haricinde refedildiğini ispat etmesi kâfidir.

Bu maddenin bizim kanunumuzda mukabili madde 902 dir: (Yedinden sirkat olunan ve ya kendisi tarafından gaip edilen ve ya rızası olmaksızın diğer her hangi bir suretle elinden alınan bir menkulün zilyedi beş sene müddet zarfında istihkak davası ikame edebilir. Fakat bu menkul aleni bir müzayede de ve ya bir pazarda ve ya ona mümasil eşya satan bir tacirden iktisap olunmuş ise hüsnü niyetle hareket eden birinci ve sonraki müktesep aleyhine istihkak davası ancak verilen semenin iadesi şartile ikame olunabilir, ve ret hususunda da hüsnü niyetle zilyet olan kimsenin hukukuna müteallik hükümler tatbik olunur.)

(Zilyedinden onun rızası olmadan alınmış olsa dahi para ve hamile muharrer senet hakkında bunun hüsnü niyetle

.....

iktisap aleyhine istihkak dava açılmaz İs. Km. Madde 935) eski İsviçre borçlar kanununun 208 Maddesinde hüküm başka suretle idi. Paradan maksat gerek o memleketin ve gerek ecnebi parası olsun. Ancak asarı atika kıymetini haiz olan meskûkât bundan hariçtir.

Hamile muharrer tasarruf cüzdanları, sigorta poliçeleri buradaki hamile muharrer senet tabirinden hariçtir.

Hamile muharrer senedin piyasa kıymeti, ve ya kendisinin ödediği paranın tazmini mukabilinde dahi istihkak müddeiyatı varit olamaz.

Maddenin Türk kanununda muadili madde 903 : (Zilyedin rızası olmaksızın elinden alınan parayı ve hamile muharrer senetleri, hüsnü niyetle iktisap etmiş olan kimse aleyhinde istihkak davası ikame olunamaz.,

“Menkul bir şeyin zilyetliğini hüsnü niyetle iktisap etmiyen onu evvelki zilyedine iade etmeğe her zaman icbar olunabilir. Evvelki zilyete hüsnü niyetle iktisap etmemişse hiç bir sonraki zilyet aleyhine o şey için istihkak davası açamaz. İs. Km. Madde 936)

Meselâ biliyorduki kendisinden evvelki zilyet temlik etmek hakkına malik değildi. Mahaza hüsnü niyetle iktisap etmiyen kimsenin evvelki zilyedin haksız olarak temlik ettiğini bilmesile onun malik olduğunu bilmesi arasında fark yoktur.

Kezalik müddei ile müddei aleyh arasında iktisap edenlerle temlik eyleyenlerin adedinin tekessür etmesi haizi tesir değildir.

(Her zaman icbar oluna bilir) kaydı bunun hakkında müruru zaman carî olmayacağını gösterir.

Zilyedine iadedden maksat gelecek 940 inci madde deki hüküm dairesinde zarar ziyânı tazmin etmekle beraberdir.

(Sonraki zilyet) bittabi sui niyet sahibi zilyettir.

Maddenin ikinci fıkrası hükmüne tevfikân meselâ hırsız

.....

çaldığı mali saklayan yataktan bilmukabele yatakda hırsızdan talep edemez.

(Zilyetliğin himaye edilmesi) kaidei umumiye'dir.

Maddenin kanunu medenimizdeki mukabili 904 üncü maddedir.: (Bir menkule sui niyetle zilyet olan kimse her zaman evvelki zilyet tarafından iadeye icbar olunabilir. Bununla beraber evvelki zilyedin iktisabı hüsnü niyetle vuku bulmamış ise bu zilyet kendisinden sonraki hiç bir zilyet aleyhine istihkak davası ikame edemez.)

(Emlâk siciline kaydedilmiş gayrı menkul hakkında hak karinesine istinat etmek ve zilyetlik davaları ancak tescil sahibine racidir.

Gayrı menkulü filen yedi iktidarında bulunduran gasp ve tecavüz sebebiyle her vakit dava açabilir. S. Km. Madde 937) Tescil edilmemiş gayrı menkuller ve umuma ait şeylerin sahipsiz şeyler hakkında zilyetlik ahkâmı carî olur.

Bu radaki karine kanunu medenin 961 inci maddesi mucibince yapılan muvakkat tescil ile nakzedilmiş değildir.

Hak karinesinden maksat: milkiyet, irtifak, rehin haklarile, şahsî haklar ve 960 inci maddedeki gayrı menkul takyidatıdır. Karine hakkın sırası itibarile tatbik olunur.

Tescil sahih olsun veya olmasın orada müseccel olan zilyettir ki hak karinesine istinat eder ve zilyetlik davaları açabilir. Tescil edilmemiş zilyetler meselâ müstecir karineye istinat edemez.

Gayrı menkulü yedi iktidarında bulunan meselâ müstecir dir ki gasp ve tecavüz sebebiyle dava açmak hakkına maliktir.

Maddenin kanunu medenimizdeki mukabili 905 inci maddedir: (Tapu siciline kaydedilmiş olan gayrı menkuller için hak karinesine istinat etmek ve zilyetlik davaları ikame eylemek selâhiyeti ancak kendi lehine tescil vaki olan kimseye ait olur. Bununla beraber gayrı menkul bilfiil kendi iktidarı dahilinde bulunan kimse gasp ve tecavüz sebebi ile dava ikame edebilir.)

.....

Kendi hak karanesi mucibince şeyden istifade eden hüsnü niyet sahibi zilyet bu istifadesinden dolayı o şeyi iade ile mükellef tutulduğu kimseye hiç bir tazminat vermez. O ne ziyalardan nede bozulmalardan mes'uldur İs. Km. madde 938 kendi hakkının her hangi bir sebepten hakikatta mevcut olmadığını bilmiyen veya bilmek mevkiinde bulunmıyan zilyet hüsnü niyet sahibidir. Meselâ: kendinden evvelki zilyetin şeyi çaldığını yahut ihtilas ettiğini veya medenî haklara sahip olduğunu bilmiyen ve bilmek mevkiinde olmıyan alıcısı gibi.

Kendi hak karanesine tevfikân şeyden istifade eden meselâ: Malın intifa sahibi, müstakriz, dain, mürtehin, müstecir gibi (şeyden istifade eden) kanunun Fransızça metni yalnız istifade eden (Jouit) diyor. Almanca metni ise birlikte istifade ve istimal eyliyen diyor. Kanunu medenînin 641 inci maddesi mucibince malın şeyi kemali serbesti ile istimal edebilir. Onu imha dahi etse tazmine mecbur kılınamaz intifa sahibine gelince bunun hakkında 755 inci madde tatbik olunur. Yani intifa hakkı sahibi malı iyi idare kavaidi mucibince idare etmekle mükelleftir. Mürtehin hakkında 890 müstecir hakkında borçlar kanununun 261 inci maddeleri caridir.

İstifadesinden dolayı tazminat vermiyecek hak karanesi mucibince istifade eden zilyettir. Bu istifade veya intifaa eğer hak mucibince ceryan etmemişse o zaman tazminatla mahkum olabilir. Fakat bu ihtimalin varit olması ancak bu hakkın mahdut aynı bir hak veya şahsi bir hak olması halindedir. Eğer şey artık mevcut değilse gayrı meşru para kazanma ahkâmı tatbik olunur (İsviçre borçlar kanununda madde 62)

Maddenin kanunu medenîmizdeki mukabili madde 906 hüsnü niyetle zilyedi olduğu şeyden mevcudiyetine kani olduğu hakkında muvafık surette istifade eden kimse, o şeyi

.....

iade ile mükellef tutulduğu kimseye karşı bu yüzden hiç bir tazminat itasına mecbur olmaz.

Hüsnü niyetle zilyet olan kimse gerek ziyadan gerek hasardan mes'ul değildir.

Hüsnü niyet sahibi zilyet elindekinin iadesini isteyen müddeiden yaptığı lüzumlu ve faideli masrafların tediyesini talep edebileceği gibi tediye kadar o şeyi tutabilir.

Diğer masraflar bir göna tazminat için ona hak vermez. Fakat hepsini iadeden evvel eğer müddei bedelini kendisine teklif etmiyorsa şeye ilâve ettiğini ona zarar vermeksizin ayrılabilmesi halinde refetmek hakkına maliktir.

Fakat zilyet tarafından iktitaî olunan semereler yaptığı masraf dolayısıyla olan matlubuna mahsup edilir. İ S. K M. madde 939,,

iadesini istiyecek hüsnü niyet sahibi zilyet kimler olabilir? bunlar malın, intifa hakkı sahibi, rehinle teminatlı alacaklı müstecir varis ilâ...

Tediyesini talep edebileceği masraflardan lüzumlu olanlar bilhassa şey'in hali tabiiide muhafazası için lüzumlu olan masraflarla tamirâtı yıkılan mebaninin yeniden inşaatı için sarfedilen mebalîğdir. Failedi olanlarda şey'in kıymetini artıran masraflardır.

Bir binada elektrik, su tesisatı yapılması gibi bu masraflar her şekilde olabilir: mahsuben verilen paralar mesai mevadı iptidaiye gibi şey'in istimal yahut intifaî ile bedeli takas olan masrafların iadesi lâzım gelmez.

(Hüsnü muhafaza masrafı, mutat vergiler gibi) zilyedin hatta gayri menkulatta dahi hapis hakkı vardır, ne şey'in teslimile ve ne haksız teslimde tazminat davası sakıt olmaz.

Şey'in kıymetinin artmasına müessir olmıyan masraflar meselâ yüksek kıymetteki avizeler, nadir nebatat, yahut heykeller bir göna tazminata hak vermez yani kanun bu gibi lüks masrafların hak sahibi üzerine yükletilmemesini kabul etmiştir.

.....

ilâve edilen şeyleri kaldırmak hakkındaki dava şey'in teslimde sakıt olur, ilâveyi kaldırmak hakkı şey'in aslına zarar vermemek şartile mukayyettir. Ancak bundan mütevellit zararı tazmin edeceğini zilyet temin edince yine kaldırabilir. Ancak kaldırmak keyfiyeti zilyet için makul bir faideyi temin etmezse ozaman ilâveleri refedemez.

Toplanan meyvalar ne iade edilir nede kıymeti tazmin olunur. Ancak maddenin birinci fıkrası mucibince hak sahibi tediyesine mecbur olduğu tazminata bunu mahsup edebilir.

Maddenin kanunumuzdaki mukabali madde 907 (bir şeye hüsni niyetle zilyet bulunan kimse o şey'in reddini isteyen müddeiden yapmış olduğu zarurî faideli sarfiyatın iadesini talep ve tediye zamanına kadar o şey'i haps edebilir. Diğer sarfiyattan dolayı tazminat iddiasında bulunamaz.

Fakat müddei kıymetlerinin tazminine talip olmadıkça zilyet kendi tarafından asıl şey ile birleştirilen ve zararsız ayrılması mümkün olan ziyadeleri refedebilir. zilyedin elde ettiği semereler kendi sarfiyatı dolayısıyla olan alacaklarına mahsup edilir.

“Sui nivet sahibi zilyet şey'i iadeye ve onun haksız hapsinden ve iktifat ettiği veya iktifatını ihmal eylediği semerelerden mütevellit bütün zararları hak sahibine tazmine mecburdur.

Zilyet hak sahibinin kendisi dahi olsa idi, yapmağa mecbur kalacağı masraflardan maadasını talepedemez.

Şey'in kime iade edileceğini bilmediği müddetçe ancak kendi hatasından mütevellit zarardan mes'uldur. İ S K M. Madde 940,,

Şey'in diğer bir kimseye teslimde zararı tazmin etmek mecburiyeti sakıt olmaz. Sui niyetle zilyet olmuş olan kimse hak sahibini hali hazırdaki zilyede müracaat etmeğe tazyik

edemez; Çünkü olabilirki bu hüsnü niyetle zilyet olmuştur. Son zilyetlikte de mutlaka' sui niyetin mevcut bulunması lâzım gelmez tazmin edilecek zararlar şu ahvalde tevellüt edebilir: Şey'in ziyamda yahut bozulmasında bir kazancın ziyamda, şey'in teslimindeki teehhürde. Maahaza hakikî hak sahibinin zilyetliğinde bulunduğu halde dahi şey'in aynı akibete uğrayacağını ispat ettiği takdirde müddei tazmindan teberri eder. Meselâ: şey'in kendiliğinden sıklet yahut miktarının azalması, hayvanın ihtiyarlıktan ölmesi, hasılatın azlığı, yahut dondan mahvolması hallerinde olduğu gibi.

Sui niyet sahibi zilyet kezalik şey eyi bakıldığı takdirde verebileceği semereleri de tazminle mükelleftir. Çünkü hak sahibinin vaziyetini nazarı dikkate almak mecburiyetindedir. Tazmin için bir hatanın vukuu şart değildir. Hak sahibinin tazminle mükellef olmadığı masraflar için zilyet ancak bununla vücuda getirdiği şeyleri kaldırmak hakkına maliktir. Eğer böyle olmasa hak sahibi gayrı meşru surette servet kesbetmiş olurdu.

Şey'in kime iade edileceğini bilmediği müddetçe zilyedin ancak kendi hatasından mütevellit zararlardan mes'ul olması hükmünde bir şey bulan kimse ve sırkattan malûmatı olupta hırsızın kim olduğunu bilmiyen zilyet haklarında tatbik olunur. Hak sahibini bilmedikleri için şey'i iade edemeyen sui niyet sahibi zilyetler tazmin mükellefiyetinden varest e kalmak isterlerse şey'i kanunun emrettiği mahalle emaneten teslim ederler.

Maddenin kanunu medenimizdeki mukabili, madde 908 dir. "bir şeye sui niyetle zilyet olan kimse o şey'i hak sahibine iade etmekle beraber haksız alakoymuş olmasından mütevellit zararları ve elde ettiği veya elde etmeğe ihmal eylediği semereleri tazminle de mükelleftir. Hak sahibi içinde yapılması zarurî olan sarfiyatı haricindeki masrafları

.....

isteyemez. Ve yedinde bulunan şey'in geri iadesi lâzım geldiğini bilmediği müddetçe ancak kendi kusurları ile vuku bulan zararlardan mes'ul olur.,

Bu maddenin üçüncü fıkrasındaki “şey'in geri iadesi lâzım geldiğini bilmediği müddetçe,, cümlesindeki geri tabiri yanlıştır. Çünkü madde sui niyet sahibi zilyet hakkındadır. Binaen aleyh bu zilyet şey'in esase geri iadesi lâzım geldiğini bilir, Eğer bilmese o zaman zilyetlikte sui niyet bulunmaz, Bunun için burada “kime,, tabiri yerine sehven “Geri,, yazılmıştır, Yani fıkra şöyle olacak “şey'in kime iadesi lâzım geldiğini bildiği müddetçe....,,

“Müruru zamandan istifade hakkına malik olan zilyet aynı hakka malik evvelki zilyetin zilyetlik müddetini kendisinininkine zam edebilir. İ S KM madde 941 ,, evvelki zilyet yahut zilyetlerdir.

Maddenin kanunu medenimizdeki mukabili madde 909: “mururu zamandan istifade etmek hakkına malik olan zilyet bu haktan istifade selâhiyetine malik olan evvelki zilyetin zilyetliği müddetini kendi müddetine zamedebilir.,

M. Atıf



.....

Mes'ut günler

Dâhiliye vekâleti celilesi kaza kaymakamları için bir kurs açarak civardaki kaymakamları davet etmesi üzerine kırk kadar kaymakam arkadaşlar merkeze toplandık:

Bir ay kadar çok kıymetli müderris ve meb'uslarımızın muhtelif mevzulara ait ve irşatkâr konfranslarını dinledik.

Memleketimizin cidden vücudile iftihar edebileceği kıymetli profesörlerimizden Mustafa Şeref B. Ef. teşkilatı esasiye ve hukuki idaredede hakim prensipler üzerinde çok âlimane, vakıfane tetkikler, tahliller, tasnifler yaptı. Adli ve İdarî otoritelerin hudut ve salâhiyetlerini bir ilim adamı sıfatile teşrih etti.

Muhterem mebuslarımızdan ve kıymetli idarecilerimizden Faik B. Ef. zabıta kanunlarını ve zabitanın icraî ve adlî cephelerdeki mühim rollarını çok selis ve sarîh bir şekilde izah eyledi.

İdarecilikte sayındı bir mevkie bulunan muhterem mebuslarımızdan Aptülmuttalıp B. Ef. nüfus ve tabiiyet işleri ve nüfus siyasetinin incelikleri hakkında şayanı istifade mütalaalar yürüttü.

Hukukçular arasında tanınmış ve mümtaz birer sima olan muhterem mebuslarımızdan Salâhaddin B. Ef. yeni ceza usulü muhakemelerinde idareyi ve zabıta adliyeyi alâkadar eden maddeler üzerinde kıymetli tetkikler, teşrihler yaparak yeni kanunumuzun bilhassa zabıta adliyyeye tevcih ve tahmil ettiği vezaif hakkında irşadatta bulundu.

Vasfi Raşit B. Ef. dahi kezaîlik polis teşkilatı ve kanunu medenideki zilyetlik hakkında çok kıymetli ve irşatkâr tahliller yaptı.

.....

Tetkikat ve tettebbüatile ve kudreti ilmiyesile seçilmişlerimizden olan muhterem meb'uslarımızdan Aziz B. Ef. Almanya belediyelerinin tarzı mesaiseri hakkında kıymetli beyanatta bulunarak belediyeçilik sahai mesaisinin bizde telekki ve tefsir olunduğu veçhile dar bir çerçeve dahilinde sıkışmış olmayup memleketin ümran ve içtimaiyatı sıhhati üzerinde çok mühim roller yapan bir idare sistemi bulunduğunu anlattı. Kudretli ilim adamlarımızdan olan Atıf B. Ef. dahi kıymetli konfranslarına çok veciz bir hitabe ile başlayarak kanunu medenideki (eşhası hukmiyeden cemiyetler) faslını ve bu faslın ihtiva ve istihdaf ettiği çok yüksek gayeleri derin bir vükufla izah ve mevcut cemiyetler kanunumuzla derecei alâkasını tahlil buyurmakla beraber evkafın bir tarihçesini dahi yaparak binnetice evkafın şekilleri, mevzuları, gayeleri hakkında istifadeli izahatta bulundu.

Son hitabeyi kudretli ve kıymetli vekilimiz Şükrü Kaya B. Ef. den dinledik. Vekil B. Ef. çok büyük ve şümullu tecrübelerinin muhassalası olarak tam bir idare lideri sıfatıyla irat buyurdıkları şu hitabeyi ilmî mavzulardan ziyade memleketin âli menfeatlarına tealluk eden amelî ve millî sahaya intikal ettirerek dil ve dilek birliğine ve millî mefkûrelere ait çok kıymetli telkinlerde bulundu. Ve son söz olarak Cümhuriyet prensiplerinin tatbikatı sahasında idarecilerin yılmaz ve yorulmaz bir azim ve gayretle çalışmalarını bir vicdan borcu olduğunu çok metin bir lisanla dimağlarımıza bir kat daha aşıladı.

Bir aylık kısa bir müddete sıkıştırılan şu geniş mevzu ve kıymetli hitabelerin kafalarımızda bıraktığı çok canlı çok heyecanlı intiba ve intibahları şu iki sahifenin dar çerçevesi içinde bütün şümulde izah etmek elbette güçtür. Bu intibah ve intibahlar öyle derin öyle şümulludur ki bunu kâğıt üzerinde hikâyeden ziyade tatbikat sahasında filî eserlerle göstermek daha maddî daha mantıkî olacağına kaniim ben yalnız

.....

açılan şu kursun temin ettiği daha başka faydalardan bahsetmek isterim.

Kursun bizlere temin ettiği faydalardan birisi-vekil B. Ef. nin dahi işaret buyurdukları veçhile-arkadaşlar arasındaki tanışma ve anlaşmadır. Bu vesile ile her biri kazadan gelerek Merkezde tam bir vahdet ve fesanüt cephesi arzeden kırk kaymakam, yekdiğerile kaynaşmış merkezdeki kıymetli meslekdaşlariyle, Vekâlet erkânile görüşmüş ve koklaşmıştır.

Eminim ki: Yekdiğerini tanıyarak ve aralarında bir kardaş samimiyeti tesis ederek işleri başına dönen bütün arkadaşlar bundan böyle mesailerini, daha canlı daha imanlı bir şekilde tanzim ve tatbik edeceklerdir.

Şu toplanıştan temin edilen faydalardan diğer birisi de aynı zamanda memlekette ümran işleri yapmak ve yaptırmak mevkiinde bulunan bütün arkadaşların Hükümet merkezimiz, gözbebeğimiz Ankaramızın daha dün bir harabeden ibaret olan eski engürüye nisbetle gösterdiği ümran abidelerini hürmetle meserretle, iftiharla gezerek bunlardan çok büyük intibahlarla ayrılmaları olmuştur.

Kursun temin ettiği üçüncü faydaya gelince:

Buda mazinin ve imperetorluk idaresinin bizlere bir yadigârı seyyiatı olarak devrettiği hatalı bir zihniyetin tashihidir ki:

Bunu “İdarecilik sistemindeki yanlış telekki ve tefsirlerin tashihi,, diye de izah edebiliriz.

Maatteesüf itiraf etmeliyizki bizde her nasılsa İdareciliği,, kanunî prensiplerle kabili telif olmıyan bir meslek,, gibi gören bir zihniyet dahi ara sıra kendisini göstermektedir. Fakat hakikat hiçte böyle değildir.

İdarecilerin bütün icraatını zaman ile icabat ile ölçmek ve ona göre hüküm vermek daha ziyade nısfete muvafık olur.

Devlet teşkilâtının bir çok mes'uliyetlerini üzerlerine almış olan İdare Adamları bu günkü idare mefhumunun bizlere emir ve işaret ettiği kanunilik prensiplerini çok iyi bilirler.

Halk İdarelerinde muvaffakiyetin sırrı ancak kanunun hakim olmasından adaletin temin ve tevziinden ibaret bulunduğunu bir çok ameli tecrübelerle çok iyi anlamış ve buna iman etmiş bulunan İdarecileri nasıl ki: İnkılâp devrelerinde fevkalâde vaziyetler karşısında fevkalâde tedbirler almak için büyük Rehberlerin eserine tabi olmaktan bir dakika tevhür etmemişlerse bu gün içinde yaşadığımız medeniyet dünyasının esasatına uygun bir şekilde yenilemiş bulunan kanunlarımızın, tatbikini kendilerine emrettiği en mühim, en ince, en medenî noktalarda dahi geniş bir anlayış ve nüfuzlu bir kavrayışla hareket etmeyi, muvaffakiyetler temin etmeyi bir vicdan borcu, bir vatan kaygusu bilmekte müttefiktirler.

Hakikati görenler çok iyi takdir ve teslim ederlerki, Devlet teşkilâtı Hükümet manzumesi içinde hissei mesai ve mesuliyetleri çok ağır ve çok mühim olan İdareciler kanunun kendilerine yüklediği bütün işleri hiç bir kasti intifa gözetmeksizin doğru ve dürüst yaparlar.

Dürüstü hareket onların başlıca vasıflarıdır.

Onlar her hangi bir işteki muvaffakiyetlerinden dolayı duydukları vicdanî haz ve zevkleri maddi zaruretlerinin bir zımanı olarak kabul ve talakkî ederler.

Onlar memuriyetleri dahilinde yapabilecekleri her hangi bir ümran eserini temin ettikleri her hangi bir millî ve içtimâî gayeyi, ortaya getirdikleri her hangi bir İktisadî işi sailerinin en kutsî en cazibedar bir mükâfatı olarak karşılarlar.

Onların bütün hassasiyetle üzerlerine titredikleri iki emel ve kayguları daha vardırki oda bulundukları cüz'i

.....

tamlarda temsili kendilerine verilen devlet nufuzunun sarsılmaz bir şekilde takviyesi, Cümhuriyet prensiplerinin yıkılmaz bir surette tarsinidir.

İşte şu hakikat bu gün kursun bizlere fırsat bahş olduğu temaslarla anlaşmalarla, kaynatmalarla bir kat daha tecelli ve teyit etmiş bulunuyor.

Elhasıl hangi cebheden bakılırsa bakılsın şu kursun İdarecilik tarihçesinde yeni şerefli bir fasıl açmış olduğunu görmek, anlamamak mümkün değildir.

Biz bu şerefli faslın ihtiva ettiği adedi çok az fakat kıymeti çok büyük olan günleri daima

“Mes’ut günler,,

diye tavsif edeceğiz ve kalbimizin en derin köşelerinde daima hürmet ve minnetle saklayacağız.

Bize bu faslı açan bu mes’ut günleri bu şerefli fırsatları ihzar buyuran muhterem ve kudretli vekilimize hürmet ve tazimler sunarız.

Kıymetdar dakikalarından bir kısmını bizlere tahsis lutfünde bulunan muhterem müderris ve meb’uslarımıza ve bizi çok samimî ve lütüfkâr teveccühlerle karşılayan Vekâlet erkânı muhteremesine de minnet ve şükranlar arzederiz.

İskilip Kaymakamı

İbrahim Rüştü



.....

**(İdare) nin 18-21
nüshalarına ait fihrist**

Sayı: 18

SahifeNo:

Tayinler

1090 Vali muavinleri: Müfettişler:
Hukuk işleri müdürlüğü: Maiyet memurları

Emniyet umumiye tayinleri

1091 Ser komiserler, ikinci komiserler: Komiser muavinleri,
İstifa, Azil

Tamimler

Vilâyetler idaresi

1092 Efradı askeriye'nin celbinde sür'at gösterilmesine dair.
1093 Resimli Ansiklopedi müdüriyetince istenilen malûmat
ve ücretin gönderilmemesine dair
1094 8255 No. lı kararname suretinin leffiyle
1095 Hudut kıt'alarının vaziyetine dair talimatın tatbikine
başlanılması hakkındaki kararnamenin leffiyle
1096 Bosna — Hersekte arazi terk eden tabaamızın
adreslerinin tahkikine dair.
1097 Bulğaristanda emlâk ve arazisi olanların sureti
hareketlerine dair.
1100 8134 No. lı kararname suretinin leffiyle

.....

Sahife No. :

- | | |
|------|--|
| 1108 | Askerlik meclislerinde bulunacak zatların devamına dair. Hükümet konakları icar bedeli hakkında. |
| 1109 | Tayyare cemiyeti şubelerinde vazife gören Nahiye müdürleri ve sairenin cürümleri hakkında. |
| 1110 | Üsküpte avukatlık eden üç şahıs hakkında |
| | Badema ahvali umumiye raporlarının altı ayda bir gönderilmesine dair. |
| 1111 | 1513 No. lı kanunun sureti tatbikini gösterir talimatname suretinin leffiyle. |
| 1116 | Bakaya ve firari efradının elde edilmesine dair. |
| No. | Benzoyk - Ecgonine ile metheyl Ecgonine nin 1369 lı kanuna tabi tutulmasına dair. |

Mahallî işler:

- | | |
|----------|--|
| 1117 | Belediyelerce petrol ve benzin depoları temini |
| hakkında | |
| 1118 | Evlenme ilânlarından ücret alınmaması hakkında |
| 1119 | Kefaleti müteselsile evrakının sur'atı irsali hakkında |
| | Vilâyet bütçelerinin Nafia kısmı hakkında |

Emniyeti umumiye:

- | | |
|----------|---|
| 1122 | Tabiiyetimizden iskat olunanlar hakkında |
| 1123 | Ecnebi memleketlere gidecek vatandaşlarımız |
| hakkında | |

Zat işleri :

- 1125 Mektupçu, jandarma kumandanı ve sairenin hini
tayinlerinde sorulan mütelealar hakkında

Sahife No. :**Nüfus:**

- 1126 Harp malûlleri ile vefat etmiş bulunanların yetimleri
hakkında
Nüfus muamelâtı hakkında.
- 1127 Nüfusa ait olanlarda nüfus müdürü ve memurlarının
verecekleri cevaplara ait Damga resimleri hakkında

İskân:

- 1128 İskân muamelâtı ve bakiyei istihkak mazbataları
hakkında, Balkan harbini müteakip Yunanıstanı
terkedenlerin işgal edilmiş malları hakkında,
- 1130 İskân memurlarının Sıhhiye memurlariyle teması
hakkında 928-929 senesi kadrosunda memuriyetleri
lağvedilen iskân memurları hakkında
- 1132-1133 Dâhiliye teftiş heyetinin marttan eylül nihayetine kadar
mesaisini gösterir cetvel.

Gayrî resmî

- 1134 Mahallî işler-Tarihi tekâmülleri K. Naci
- 1139 Muhtelif memleketlerin idarei merkeziye teşkilâtı
M. Celâl
- 1152 Mustafa Şeref beyin Hukuku İdare notları- vilâyetler
M. Şeref.
- 1160 Hususî yol zabıtası Yusuf izzet
- 1181 İstatistik ve İdare memurları, Selim Sabit

Sahife No.	Sayı: 19 Resmî kısım
1185	Reisicumhur hazretlerinin Meclisteki nutukları,
1195	Teşkilât ve fek ve ilhaklara ait kararnameler,

Tayinler

1205	Valiler, Mektupçular
------	----------------------

Tamimler Vilâyetler İdaresi.

1211	Balıkesir, Bursa, Kayseri, Adana Askerlik dairelerinde yapılan tadilata dair.
1214	Alınan rusum ve hasilâtın müstenidatını gösterir bir cetvelin irsaline dair.
1215	İdare taksimatı haritasının leffile. Âli karar heyetince istenilen malumat, ve izahat hakkında, Telgraf muhaberatının mühim ve müstacel işlere hasrı hakkında
1217	Nirengi işaretlerinin hüsnü muhafazasına dair.
1218	Resûlayn kazasının Koçhisara nakli hakkında,
1219	İzmir vilâyetinde bir nahiye lağv ve bir nahiye teşkil edildiğine dair Kırşehir vilâyetinde iki nahiye teşkil edildiğine dair
1220	P. T. muhaberatı hakkında Merkezler, isimleri hakkında
1245	Yeni harflerle matbu kanunlarımızın üçüncü cildinin

gönderildiğine dair.

Sahife No:

- 1246 Vilâyetlerdeki evkaf ve millî emlâkâ ait çiftlikler hakkında
Resmî-Gayrî resmî bir müracaatın cevapsız bırakılmaması hakkında

Mahallî isler

- 1249 Zabıtanın alınan yol parası hakkında
Baş muallimlere ait makam tahsisatı hakkında
1250 Makam, İhtisas, Tahsisat ve ücretler hakkında
Belediye ve İdarei hususiye bütçelerindeki tahsisatın sureti sarfı hakkında
1251 İdarei hususiye ve belediye bütçelerinden memurlara ikramiye verilmesi hakkında
1252 İdarei hususiye ve belediyelerin maliye zimmetinde kalmış olan matlubatlarına dair.

Emniyeti umumiye

- 1954 Estonya konsolusu hakkında
Tabiiyetimizden iskat olanlar.

İskân:/

- 1255 İskânı adilere müteallik muamelât hakkında
İstirdata ait muamelât hakkında

Tabiiyet

- 1257 Ecnebilerle evlenenlerden alınacak harcirah hakkında
Tabiiyetten iskat olunan bir şahs hakkında
- 12

Sahife No:

- 1258 Türk vatandaşlığına girecek olanların sinni rüştləri
hakkında
Hüviyetlerin tayin ve tesbiti hakkında

Muhasebe

- 1260 1397 mali senesi nihayetine kadar milli hükümet
bütçelerine müteallik borçlar hakkında.

Evrak

- 1261 Hapishanelerin geçmiş senelere ait borçları için
Adliye vekaletine müracaat olunmasına dair

Kıdem tashihi

- 1263 Tasdiki iktiran eden vilayet bütçeleri
1266 Of ve Sürmene heyelanı hakkında rapor

Gayri resmi kısım

- 1289 Mahalli işler: vilayetlerin hususi idaresi K. Naci
1294 Fransada zabıtai idariye ve adliye teşkilatı M. Celal
1299 Belçika hükümetinin dahiliye ve sıhhiye merkez
teşkilatı M. Celal

Sayı: 20

Sahife No:

- 1305 Başvekil İsmet paşa Hz. lerinin Meclisteki beyanatı hakkında.
 1315 1530 No. lı kanun
 1531 No. lı kanun

T. B. M. M. Kararları

- 1316 İcra vekilleri heyetine müttefikan itimat beyan olunduğu hakkında.
 Başvekil İsmet paşa hazretleri tarafından irat buyrulan nutkun basılıp dağıtılmasına dair.
 1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 42 inci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında.

Tayinler

- 1319 Valiler
 Mülkiye müfettişleri.
 1320 Kaymakamlar
 1321 Vekâlet emrine alınanlar
 1322 Emniyeti umumiye tayinleri
 Serkomiserler
 İkinci komiserler
 Komiser muavinleri ^
 1323 Teşkilâta ve fek ve ilhaka ait kararnameler

Tamimler
Vilâyetler idaresi

Sahife No:

- 1325 Konya vilâyeti dahilinde teşkil olunan tam teşekküllü nahiyele hakkında
- 1326 Konya vilâyeti idare taksimatı
- 1328 Vilâyet idaresi kanununun ikinci maddesi mucibince yapılması lâzım gelen muamelât hakkında
8320 No. lı kararname suretinin lehiyle
- 1329 T. B. M. Meclisince 523 No. lı kararı suretinin lehiyle
5221, 6968 No. lı kararnameler ahkâmının ilgası
hakkındaki kararname ve merbutunun suretleri lehiyle
- 1331 Seyyar aşiretler hakkında
Suriyedeki Türk, Türkiyedeki Suriyeli emlâk hakkında yapılacak muameleye dair.
- 1333 8500 No. lı kararname suretinin lehiyle
- 1334 8526 No. lı kararname suretinin lehiyle
- 1335 Ticaret ve Sanayi odaları nizamnamesinin bazı maddelerinin tadiline dair kararname ve merbutunun suretleri lehiyle
- 1338 Başvekil İsmet paşa hazretlerinin nutku hakkında
- 1339 Tam teşekküllü nahiyele projesi hakkında.
- 1340 İdare yılığına konulmak üzere bir kıta krokinin irsali hakkında
Vilâyet, Kaza ve nahiyele için tezler gönderildiğine

dair.

Sahife No:

- 1343 Vilâyet idaresi kanununun 41 inci maddesinin valiler tarafından tatbikine dair.
- 1344 Resûlayn kazasının Koçhisara nakledilerek Koçhisar kazası tevsim edildiğine dair.

Mahallî işler

- 1345 Yol parasının tefrik olunan nafia hissesi hakkında
Sağlık korucuları hakkında

Emniyeti umumiye

- 1347 Ahvalleri seyrüsefer talimatnamesi haricinde kalan
gayri müslim eşhas hakkında
- 1348 Pasaport muamelâtı hakkında
Gayri müslimlere ait viza muamelâtı hakkında

İskân

- 1351 İskân ve tevzii arazi kâtipleri hakkında
- 1352 Tasfiye talepnamesi mütemmimatından olan evrakı
vermiyenlerin vermeleri hakkında
Tefviz işleri hakkında
- 1353 Açıkta kalan memurların defterlerinin gönderilmesine
dair.

.....

Nüfus:

Sahife No:

- 1355 Vefat eden zabitan ve memurini askeriye ailelerine
verilen para hakkında
- 1356 Nüfus vukuatını vaktinde vermeyenlerden alınacak
para cezaları hakkında

Tabiiyet

- 1357 Konsolosluklara yapılan tamimler
Türk vatandaşlığından iskat olunan Telemak hakkında
- 1358 Türk vatandaşlığından iskat olunan Ecanip hakkında
Türk vatandaşlığından iskat olunan Andon hakkında
Ecneblerle evlenmiş kadınlar muamelesi için
alâkadarlardan alınan harçlar hakkında
- 1361 929 senesi ikinci ve üçüncü üçer aylık kaçakçılık
vak'aları hakkında iki hülâsa
- 1365 Vefat eden arkadaşlarımız

Gayri resmî kısım

- 1367 Mahalli işler: Fransada vilâyet hususî idareleri ve
salâhiyetleri K. Naci
- 1374 Muntazam ve temiz idare M. Atıf
- 1381 Belediye hayatı
- 1382 Mezbahalar varidat menbaı olabilirmi?
Alâattin Cemil

- 1387 Fransada Ekmek narhı
1391 Et fiyatlarının takdir ve tayini

Sayı: 21

Sahife No:

- 1395 İsmet paşa hazretlerinin nutukları

Tayinler

- 1409 Jandarma mıntaka müfettişleri Kaymakamlar
1410 Haklarında memurin kanununun muvakkat birinci
maddesi tatpik olunanlar
1411 Vekâlet emrine alınanlar

Emniyeti umumiye tayinleri

- 1413 Polis müdürleri
Mümeyyizlikler
Merkez memurlukları
Serkomiserler
İkinci komiserler
Komiser muavinlikleri

Kanunlar

- 1415 Yaluvanın kaza haline konulmasına dair kanun
1416 Karadeniz Boğazı tahlisiye idaresinin 1926 senesi
hesabı kat'ı kanunu
1419 Gümrük tarife kanununun 31 inci maddesinin tadiline

dair kanun
Türkiye cümhuriyeti ile Ürügüvay cumhuriyeti

Sahife No

- arasında aktolunan mukavelenamenin tasdiki hakkında kanun
- 1421 30 mayıs 1929 tarihinde imza olunan Türkiye- İtalya tahkinamesi hakkında kanun
- 1424 Maaş kanununun sekizinci maddesinin tadiline dair kanun
- 1425 Hukuk usulü mahkemeleri kanununun 573 üncü maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun Müzayede, münakaşa ve ihalât kanununun 6 inci maddesinin tadiline dair kanun
- 1426 28 mayıs, 1928 tarih ve 1324 No. lı damga resmi kanununun 13 üncü maddesinin 8 inci fırcasının tadiline dair kanun
- 1929 senesi bütçesinin bazı fasıl ve maddeleri arasında münakaşa yapılması hakkında kanun

Kanunlar

- 1431 Kırklareli sıhhat ve İctimaî muavenet müdürü Doktor Ahmet Haindi beyin kırmızı şeritli istiklâl madalyasıyla taltifi hakkında karar
- Muhasebei umumiye kanununun 48 inci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında karar
- 1432 Alaşehirin Dinarlı köyünden Hoca İsmail namı diğer Ayaşlı oğullarından İbrahim oğlu Halilin ölüm

cezasına çarpılması hakkında karar

SahifeNo:

- 1433 Şişli oğullarından Yakup oğlu Alinin ölüm cezasına çarptırılması hakkında karar
- 1434 Başvekil İsmet paşa hazretleri tarafından vaki beyanat üzerine İcra vekilleri heyetince müttefikân itimat beyan olunduğı hakkında karar.
- Başvekil İsmet paşa hazretleri tarafından irat olunan nutkun basılıp dağıtılması hakkında
- Mustafa Kemal paşa kazasının Ezanlı köyünden Mehmet oğlu Hakkının Mahkûm olduğı beş sene on ay hapis cezasının affı hakkında
- 1435 Siverekli Hacı Eyyüp oğullarından Eyyüp oğlu Mehmet
- Suphinin ölüm cezasına çarptırılması hakkında karar
- 1436 1928 senesi eylül, teşrinievvel, teşrinisani aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair karar
- 1438 Kanunuevvel 1928 ve kânunusani, şubat 1929 aylarına ait divanı muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair karar
- 1441 1929 senesi Mart, Nisan, Mayıs aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair karar

- 1445 1929senesi Haziran, Temmuz, Ağustos aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair karar

Tefsirler

SahifeNo:

- 1449 Memurin kanunu 85 inci maddesinin tefsiri
Sinni mükellefiyet dahilinde bulunanların silâhsız hizmeti mucip arizaî vücûdiyelerinin tedavisi hakkındaki kanunun 2 inci maddesinin tefsiri
Muamele vergisi kanununun üçüncü maddesinin birinci fıkrasının tefsiri.
- 1450 Gümrük muafiyetine ait bazı hususî kanunların mer'iyetlerinin devam edip etmiyeceğinin tefsiri
- 1451 Teşkilât ve fek ve ilhaklara ait kararnameler

Tamimler Vilâyetler İdaresi

- 1453 Resmî daireler tarafından işgal olunan emlâki metrukeye ait binalar hakkında
- 1454 Kanun ve nizamnamelerle talimatnamelerin heyeti vekileye arzından evvel diğer vekâletlere birer suretinin taktimine dair
- 1455 Kuyudu umumiyedeki tasarruf kayıtları suretinin yeni Türk harfleriyle çıkarılmasına dair.

1457 Seyyar aşiretler hakkında istenilen malûmatın

SâhifeNo:

- teşriine dair yaptırılacak harita ve plânların birer nüshasının harita umum müdürlüğüne gösterilmesine ve saireye dair.
- 1458 20/11/1929 tarih ve 8583 No. lı kararname suretinin leffiyle
- 1460 Böğrûdelik nahiyesinin Cihanbeyli kazasına merbut bulunduğuna dair.
Resmî daireler için Gazi hazretlerinin Tayyare cemiyatince tabettirilen renkli resimlerinin tedarikine dair
- 1461 İsmet paşa hazretlerinin nutuklarının gönderildiğine dair
Naktî tazminat kanununun tatbikine dair nizamname ve kararname suretinin leffiyle
- 1464 Yalovanın kaza haline konukluğuna dair İdare taksimatının leffiyle
- 1465 Üç aylık kaçakçılık raporları hakkında
928 senesinde İcar bedelinden sarfedilmemiş miktar varsa iadesine dair.
5/12/1929 tarih ve 148 No. lı tefsirin leffiyle
- 1466 Resmî müeessat tarafından Kambiyo tanziminde alınacak tedbirlere dair

- 1467 12/12/1929 tarihli ve 530 No. lı kararname suretinin
leffiyle

Sahife No:

- 1468 Bilumum Dâhiliye memurlarının taltif ve tecziyelerine
ait kararların gönderilmesine dair.
Tamimen yazılacak telgraflar hakkında
1471 İsmet Paşa hazretlerinin nutuklarının gönderildiğine
dair Millî İktisat ve tasarruf cemiyeti hakkında
1472 Millî iktisat ve tasarruf cemiyeti hakkında
Kambiyo hakkında
1474 Yeni Türk lügati hakkında
1475 14/12/29 tarih ve 149,151 No. lı tefsir suretlerinin
leffiyle

.Mahallî işler

- 1477 Yol mükellefiyetlerine ait reddiyat hakkında
Yol mükellefiyetinden müstesna olanlardan tahsil
olunan yol parası hakkında
1478 Maarif vergisi kanununa tevfikân memurini mâliyeye
verilmekte olan ikramiye hakkında
İstatistik hülâsasının gönderildiğine dair
1479 Bütçelerin Mart iptidasına kadar Ankara

bulundurulmasına dair

İskân

1481 92312 No. lı tamimdeki hata hakkında

Sahife No :

1482 Vesaiki tasarrufiye ve saire hakkında
Van muhacirleri hakkında

Emniyeti umumiye

1483 Türk vatandaşlığından iskat olunanlar

Zat işleri

1487 Hayvan yem bedelleri hakkında
Valilerin teftiş ve murakabeleri hakkında
1488 Tayinler hakkında
1489 Mübaşeret ve infikâk tarihleri hakkında
Harcirah tahsisatı hakkında

Tabiiyet

1489 Tabiiyet harçları hakkında
1490 Tabiiyet müdürlüğünün resmî mühüriyle müdür
Ramiz beyin imzası hakkında
1491 Damga ve harç pulları hakkında

1493	Tasdika iktiran eden vilâyet bütçeleri
1495	Aramızdan ayrılanlar

Gayri resmi kısım

Sahife No :

1497	Beynelmilel üçüncü ulûmu idariye kongrası	M. Celal
1505	Mahalli işler – Fransız hususi idarelerinin vazife ve salahiyetleri	K. Naci
1511	Zilyetlik ve kanunun himayesi	M. Atıf
1521	Belediye hayatı	Alaattin Cemil
1528	Cihan belediye haberleri	

